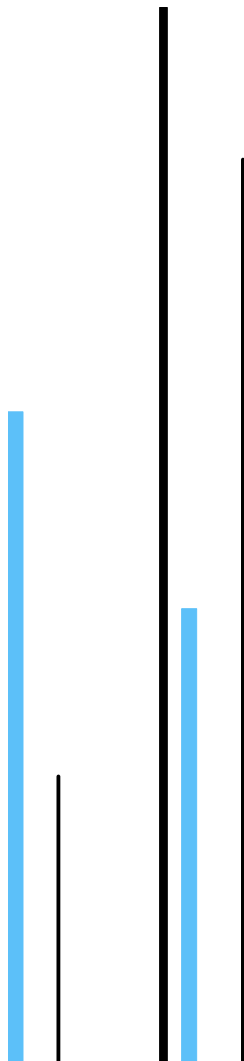

LOKALE MONITOR STUDENTENHUISVESTING UTRECHT 2016

Lokale Monitor

Studentenhuisvesting

Utrecht 2016

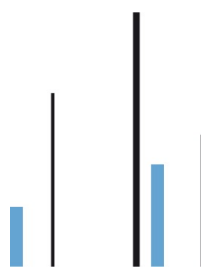
René van Hulle

Oktober 2016

ABF Research | Verwersdijk 8 | 2611 NH | Delft | 015 - 27 99 300

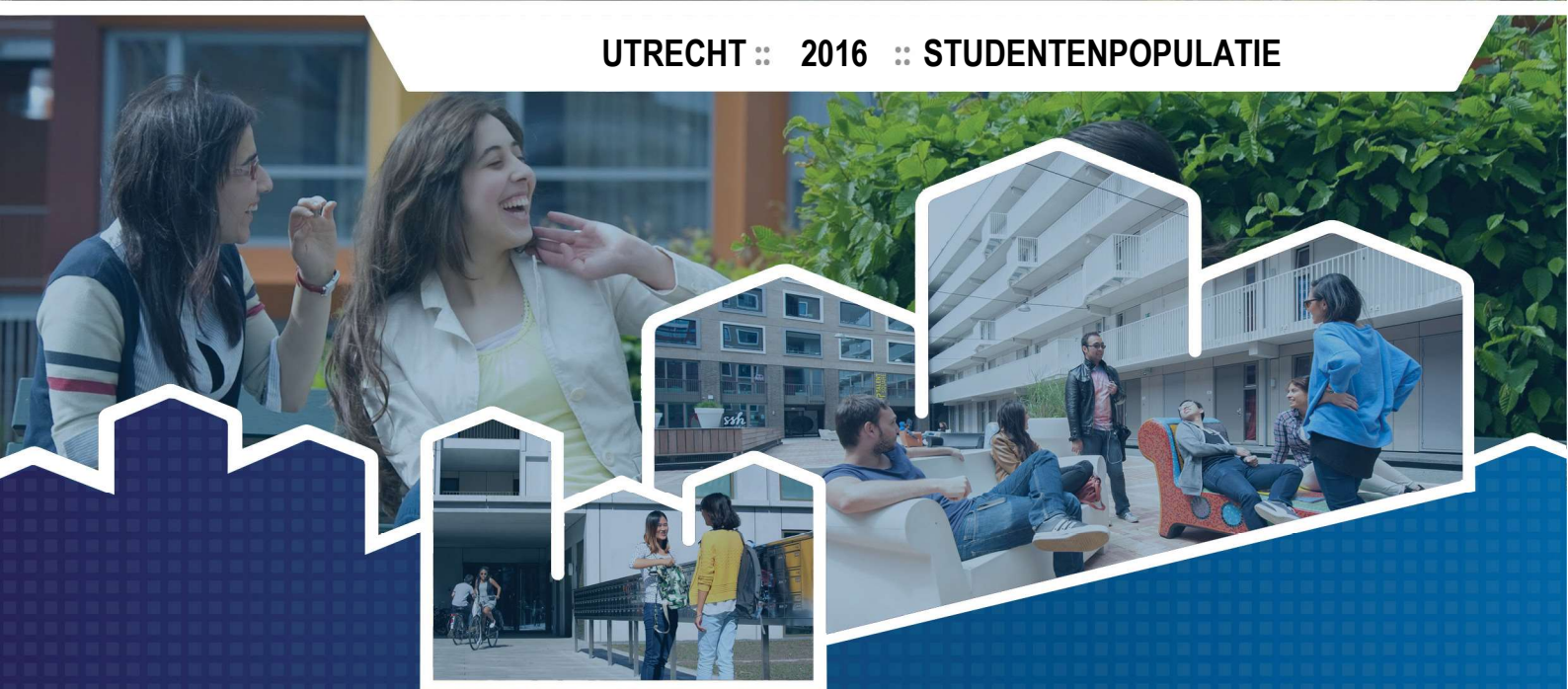
Copyright ABF Research 2016

De informatie in dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. ABF Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten, onnauwkeurigheden of onvolledigheden. Het gebruik van (onderdelen van) dit rapport is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Factsheet	2
1 Inleiding.....	5
1.1 Historie	5
1.2 Bronnen.....	7
1.3 Scenario's.....	12
1.4 Leeswijzer	13
2 Huidige populatie en woonsituatie	15
2.1 Studentenpopulatie.....	15
2.2 Woonsituatie.....	20
3 Betaalbaarheid.....	27
3.1 Inkomsten en uitgaven	28
3.2 Woonlasten	30
3.3 Woonquote	32
4 Kwantitatieve prognose	33
4.1 Studentenpopulatie.....	33
4.2 Woonsituatie.....	34
5 Verhuigeneigdheid & woonwensen	37
5.1 Verhuigeneigdheid.....	37
5.2 Woonwensen.....	38
5.3 Woonsituatie versus woonwensen	40
5.4 Vraag & aanbod	41
6 Internationale studenten.....	43
6.1 Internationale context	43
6.2 Studentenpopulatie.....	48
6.3 Woonsituatie.....	51
6.4 Kwantitatieve prognose	53
6.5 Verhuigeneigdheid & woonwensen.....	55
Bijlage A: Begrippenlijst	57
Bijlage B: Toelichting en terugblik op de cijfers door de jaren heen	59
Bijlage C: Vragenlijst	65

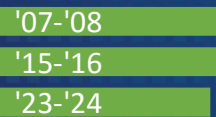
OMVANG EN ONTWIKKELING

AANTAL STUDENTEN

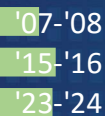
Aantal studenten dat in de stad studeert

PRIMAIRE DOELGROEP

Aantal uitwonende studenten dat in de stad studeert en woont

SECUNDAIRE DOELGROEP

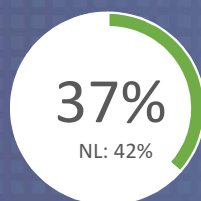
Aantal uitwonende studenten dat in de stad woont, maar elders studeert

0 20.000 40.000 60.000 80.000

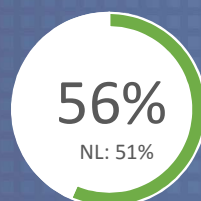
SAMENSTELLING

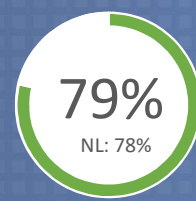
Gemiddelde leeftijd

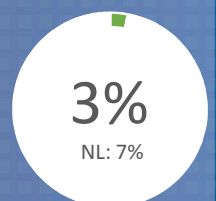
Aandeel thuiswonend

Aandeel vrouwen

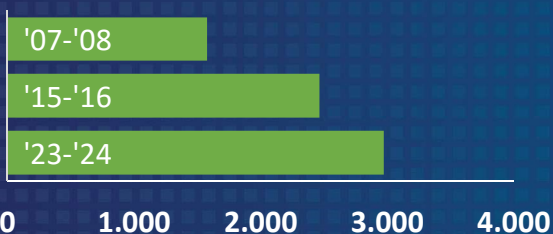
Aandeel autochtoon

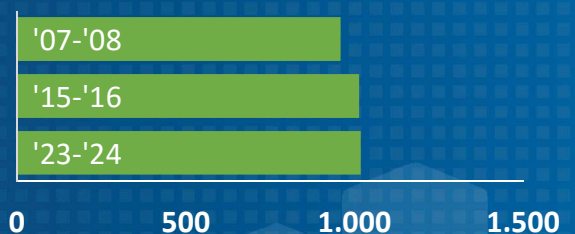
Aandeel internationaal

INTERNATIONAAL

INTERNATIONALE DIPLOMASTUDENT

STUDIEPUNTMOBIELE STUDENT

0 1.000 2.000 3.000 4.000

0 500 1.000 1.500

KAMERS MET GEDEELDE VOORZIENINGEN

EENKAMER WONING

ZELFSTANDIGE WOONRUIMTE

SAMENSTELLING

Aandeel in de
voorraad

76%

NL: 56%

10%

NL: 18%

15%

NL: 26%

Aandeel verhuur
door corporaties

43%

NL: 36%

56%

NL: 61%

27%

NL: 40%

Oppervlakte

17 m²

NL: 17 m²

25 m²

NL: 25 m²

60 m²

NL: 68 m²

Woonlasten
voor aftrek van huurtoeslag

€ 350

NL: € 360

€ 520

NL: € 490

€ 740

NL: € 710

Inkomen

€ 1.090

NL: € 1.060

€ 1.300

NL: € 1.230

€ 1.270

NL: € 1.350

Woonquote

32%

NL: 34%

40%

NL: 40%

58%

NL: 53%

Woonlasten
per m²

€ 20

NL: € 20

€ 20

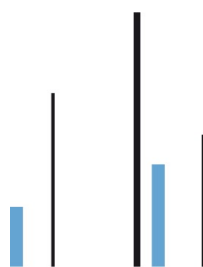
NL: € 19

€ 12

NL: € 10

BETAALBAARHEID

1

Inleiding

Hoe groot is de vraag naar studentenhuisvesting in Utrecht? Gaat deze vraag in de komende acht jaar toenemen of afnemen? Sluit het aanbod van woonruimten aan bij de woonwensen van studenten? Dit zijn drie voorbeelden van vragen die in de Lokale Monitor Studentenhuisvesting Utrecht worden beantwoord.

In deze terugkerende monitor wordt marktinformatie uit erkende bronnen zoals CBS, DUO en OCW op een heldere manier uiteengezet. De informatie uit deze bronnen wordt verrijkt met kennis uit een enquête onder 4.000 studenten wonend of studierend in Utrecht en met prognoses. De monitor kan op deze manier helpen de gewenste studentenhuysvesting op de juiste plaatsen te ontwikkelen. Dit moet er voor zorgen dat studenten prettig, betaalbaar en veilig kunnen wonen.

De Lokale Monitor Studentenhuisvesting voor Utrecht is één van de achttien lokale monitoren die zijn opgesteld naast de Landelijke Monitor Studentenhuisvesting. De landelijke monitor is een initiatief van Kences, kenniscentrum studentenhuysvesting en samenwerkingsverband van studentenhuysvesters in Nederland. Dit initiatief wordt gesteund door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Vereniging Hogescholen, de VSNU en bijna alle hogeronderwijsinstellingen.

1.1 Historie

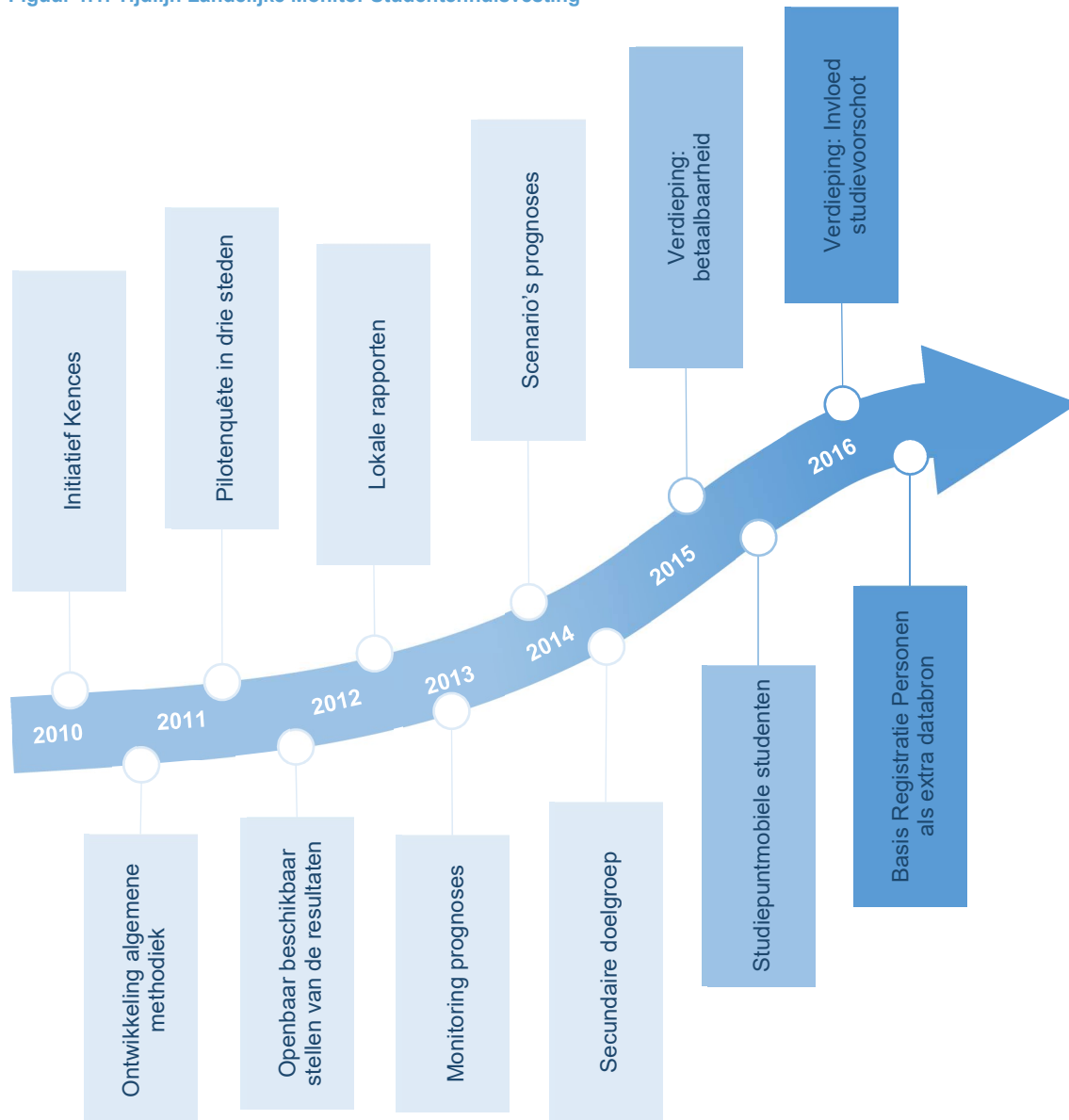
Landelijke Monitor Studentenhuisvesting 2016 van de landelijke monitor is het vijfde rapport in een reeks die sinds 2012 jaarlijks verschijnt. Eind 2010 zijn op initiatief van Kences de eerste stappen gezet om te komen tot een Landelijke Monitor Studentenhuisvesting. Sindsdien wordt jaarlijks getracht de kwaliteit verder te verbeteren en aan te sluiten bij de actualiteit. Dit jaar is er extra aandacht voor de gemeten effecten van de invoering van het studievoorschot. Daarnaast is er een verbeterslag gemaakt door de studiepuntmobiele studenten kwantitatief in kaart te brengen. Tot slot is de Basisregistratie Personen als extra bron ingezet om inzicht te blijven houden in het thuis- of uitwonend zijn van studenten (dit wordt niet langer door DUO geregistreerd).

In 2011 is een methodiek ontwikkeld om het aantal studenten per studiestad te bepalen op basis van DUO-gegevens. Daarnaast is in dat jaar een prognosemodel ontwikkeld dat op basis van de standgegevens en de nationale Referentieraming van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het aantal studenten per stad raamt. Tot slot is er een pilot bij een drietal steden uitgevoerd om de woonwensen van de studenten te achterhalen.

In 2012 is de ontwikkelde methodiek op basis van de eerste ervaringen verder verfijnd en is Kences met de uitkomsten naar buiten getreden. De Landelijke Monitor Studentenhuisvesting kon vanaf toen uitgroeien tot de nationale standaard voor cijfers over studentenhuysvesting.

De landelijke monitor schetst een gedegen beeld op nationaal niveau en geeft voor sommige onderdelen ook inzicht in de verschillen tussen steden. Sinds het begin van de monitor is het aantal respondenten van de enquête jaarlijks gestegen, tot 45.000 in 2016. Dit biedt de mogelijkheid om steeds beter ook op lokaal niveau uitspraken over studentenhuisvesting te doen en invulling te geven aan de informatiebehoefte van de lokale beleidsmakers. In 2012 zijn daarom naast de landelijke monitor ook Lokale Monitoren Studentenhuisvesting ontwikkeld. Dit jaar zijn er naast de landelijke monitor maar liefst 18 lokale rapporten beschikbaar (via de lokale Kences-deelnemers) waaronder dit rapport.

Figuur 1.1: Tijdlijn Landelijke Monitor Studentenhuisvesting

Vanaf 2013 zijn de uitkomsten van de prognoses van de voorgaande jaren ook gemonitord. Klopt het totaal aantal studenten uit de ramingen van de voorgaande jaren met het gemeten daadwerkelijke aantal studenten? Zijn wellicht bepaalde steden onderschat en anderen overschat? Wat is de oorzaak van deze onder- of overschatting en kunnen de nieuwe prognoses met deze inzichten worden verbeterd? De kwaliteit van de prognoses wordt met deze stap niet alleen gecontroleerd, maar bovendien verbeterd.

In de collegejaren '13-'14 en '14-'15 hadden voorgenomen kabinetsmaatregelen voor het hoger onderwijs enige invloed op het studiegedrag van studenten. Bovendien was de verwachting dat deze maatregelen ook effect konden hebben op het aantal studenten en het deel wat op zichzelf gaat wonen. Omdat hier in de referentieraming geen rekening mee wordt gehouden zijn er vanaf 2014 naast de trendraming scenario's toegevoegd om de mogelijke effecten daarvan in beeld te brengen. Uiteindelijk heeft het sociaal leenstelsel waar destijds over werd gesproken geleid tot de invoering van het studievoorschot in collegejaar '15-'16. Met de gegevens van de eerstejaarsstudenten die binnen het nieuwe systeem vallen kan er dit jaar voor het eerst in beeld worden gebracht wat het effect is op basis van werkelijke cijfers.

Tot 2014 is er in de monitor alleen gekeken naar de primaire doelgroep, dit betreft studenten die uitwonend zijn in de stad waar ze studeren. Voor huisvesting is de secundaire doelgroep, studenten die in een andere stad studeren dan waar ze uitwonend zijn, echter eveneens zeer relevant. Deze groep bestaat in collegejaar '15-'16 uit 6.300 studenten in Utrecht. In 2014 is deze doelgroep daarom op verschillende plaatsen ook opgenomen in de monitor en vanaf 2015 is de groep integraal meegenomen in de landelijke monitor. Vanaf dit jaar is dit ook het geval voor de lokale monitoren.

In 2015 is ervoor gekozen om extra aandacht te geven aan betaalbaarheid van studentenhuishuisvesting. Hier is een apart hoofdstuk voor ingericht waarvoor naast de informatie uit de enquête ook aanvullende bronnen worden ingezet (zoals Nibud Studentenonderzoek en Inkomenspanelonderzoek van het CBS).

Nederlandse en internationale diplomastudenten worden vanaf het begin van de monitor meegenomen. Vanaf dit jaar zijn er ook cijfers beschikbaar over de internationale studiepuntmobiele studenten.

1.2 Bronnen

DUO-studentenaantallen

Voor de bepaling van het aantal studenten is gebruik gemaakt van registratiegegevens van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Deze instantie registreert alle deelnemers van onderwijs aan onderwijsinstellingen die door de overheid worden bekostigd. Deze registratie bevat het aantal diplomastudenten per onderwijsinstelling naar leeftijd, geslacht, woonplaats en opleiding. Dit rapport bespreekt alleen de voltijdstudenten en studenten die een duaal traject volgen en niet de deeltijdstudenten.

De stad waar studenten studeerden was in vorige edities van de Landelijke en Lokale Monitor Studentenhuisvesting niet bekend in de DUO-registraties. De studiestad werd daarom op basis van andere kenmerken bepaald. Van studenten is bekend welke opleiding aan welke onderwijsinstelling zij volgen. Voor studenten aan onderwijsinstellingen met één vestiging of studenten bij opleidingen die alleen op een specifieke vestiging wordt gegeven kan zodoende de studiestad worden bepaald. Voor studenten waarvan de opleiding door de instelling in meerdere steden wordt aangeboden werd de studiestad geschat op basis van de woonplaats van de student. Vanaf dit jaar heeft DUO gegevens over de studiestad beschikbaar gesteld vanaf collegejaar '13-'14. Hierdoor is een nauwkeuriger beeld beschikbaar van het aantal studenten per stad. Gevolg is dat er sprake is van een consistentiebreuk tussen '12-'13 en '13-'14. De cijfers van collegejaren '12-'13 en eerder zijn gecorrigeerd om aan te laten sluiten op de recente jaren. Deze nieuwe aanpak betekent bovendien dat de cijfers over de afgelopen collegejaren in vergelijking met eerdere rapporten zijn veranderd.

Basisregistratie Personen

In de gegevens van DUO was voorheen voor ongeveer 83 procent van alle studenten bekend of een student thuis- of uitwonend was, omdat dit voor de studiefinanciering geregistreerd moest worden. Voor de resterende 17 procent van de studentenpopulatie werd bijgeschat of iemand thuis- of uitwonend was op basis van kenmerken zoals binnen of buiten de studiestad wonen, leeftijd en opleidingssoort.

Vanwege de invoering van het studievoorschot is het niet langer noodzakelijk om te registreren of studenten thuis- of uitwonend zijn. DUO voert deze registratie dan ook niet meer uit. Om te bepalen of studenten thuis- of uitwonend zijn wordt daarom de Basisregistratie Personen (BRP) gebruikt. Studenten kunnen in de BRP geselecteerd worden door op persoonsniveau een koppeling te maken tussen de DUO-registraties en de BRP. In de BRP is per persoon geregistreerd wie de ouders zijn en op welk adres de student en de ouders wonen. Zodoende kan worden afgeleid of de student op 31 december van het collegejaar op hetzelfde adres woonachtig is als tenminste één van de ouders. Op deze manier kan voor ruim 95 procent van de studentenpopulatie het kenmerk thuis- of uitwonend bepaald worden. De resterende groep betreft veelal studenten die in het buitenland woonachtig zijn en wordt bijgeschat.

Door het gebruik van gegevens van het CBS hebben de gerealiseerde studentenaantallen niet langer betrekking op 1 oktober van het betreffende collegejaar, maar op 31 december. Hiermee ligt de peildatum van de gerealiseerde studentenaantallen dicht bij de peildatum van de enquête 'Wonen Als Student'. Dit kan wel kleine verschuivingen in de woonsituatie tot gevolg hebben doordat bijvoorbeeld een groter deel van de eerstejaarsstudenten de tijd heeft gehad om woonruimte te vinden en om zich in te schrijven in de nieuwe stad. Doordat deze methodiek ook met terugwerkende kracht is gehanteerd zijn de cijfers tussen verschillende collegejaren in dit rapport consistent, maar kunnen ze licht afwijken met die in rapporten van eerdere jaren.

Door de invoering van het studievoorschot is de noodzaak voor een student om zich bij de gemeente in te schrijven op een ander adres dan zijn of haar ouders minder groot. Voorheen was de studiefinanciering hoger voor uitwonende studenten, waardoor zij zich direct inschreven op het nieuwe adres zodra zij het ouderlijk huis hadden verlaten. Het gemeten aantal uitwonenden in collegejaar '15-'16 kan hierdoor lager uitvallen dan in werkelijkheid het geval is. In voorgaande collegejaren is overigens sprake geweest van fraude met de studiefinanciering doordat studenten zich ten onrechte elders inschreven dan bij de ouders. Het gemeten aantal uitwonenden valt in de collegejaren '14-'15 en eerder hierdoor hoger uit dan werkelijk het geval was.

De Basisregistratie Personen en DUO-registraties op persoonsniveau zijn aanwezig bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS stelt deze onder strikte voorwaarden beschikbaar voor statistisch en wetenschappelijk onderzoek. De bestanden bevatten vertrouwelijke gegevens. Om deze reden zijn deze bestanden alleen binnen een streng beveiligde omgeving van het CBS toegankelijk. De gegevens in het rapport zijn niet terug te leiden tot individuen en zijn altijd gebaseerd op ten minste 10 personen.

Enquête 'Wonen Als Student'

Onder alle studenten aan het hoger onderwijs in Nederland is een enquête uitgezet met vragen over huisvesting. Deze enquête geeft inzicht in de huidige woonsituatie, verhuisgeneigdheid en woonwensen.

Om een goede respons te waarborgen is er samengewerkt met onderwijsinstellingen. In totaal hebben 2 van de 4 hogeronderwijsinstellingen in Utrecht hun studenten actief benaderd via e-mail of een ander medium (Nederland: 35 van de 50 hogeronderwijsinstellingen). Ten behoeve van de respons is de enquête kort gehouden en is het mogelijk gemaakt om de enquête in te vullen via zowel computer als smartphone. In 2016 hebben 3.960 studenten studierend en/of wonend in Utrecht de enquête bruikbaar ingevuld (NL: 45.100 studenten). Dit komt neer op een respons van 5,9 procent (NL: 6,9 procent).

In tabel 1.1 wordt het aantal studenten per onderwijsinstelling en het aantal bruikbaar ingevulde enquêtes weergegeven. De respons is voldoende om op lokaal niveau uitspraken over studentenhuysvesting te doen. Hoe hoger de respons, hoe groter de betrouwbaarheid.

Om ervoor te zorgen dat de respons van de studenten representatief is voor het totaal aantal studenten is gewerkt met weegfactoren. Bijvoorbeeld als de totale populatie uit 1.000 studenten bestaat en 100 personen de enquête hebben ingevuld, dan krijgen deze respondenten een ophoogfactor 10. Daarnaast vormt de respons geen juiste afspiegeling van de totale populatie. Om deze reden krijgt niet iedere respondent dezelfde weegfactor. Op basis van studiestad, woonstad, leeftijd, geslacht, type onderwijs en woonsituatie krijgen respondenten die ondervertegenwoordigd zijn een hogere weegfactor en oververtegenwoordigde respondenten een lagere weegfactor. Voor de samenstelling van de totale populatie naar deze kenmerken wordt de combinatie van DUO- en CBS-gegevens gebruikt.

Tabel 1.1: Aantal voltijdstudenten studierend en/of wonend in Utrecht en respons per onderwijsinstelling, collegejaar '15-'16

Onderwijsinstelling	Potentiële doelgroep	Bruikbare respons	Responspercentage
Universiteit Utrecht	29.270	3.190	11%
Hogeschool Utrecht	26.630	160	1%
Hogeschool voor de Kunsten Utrecht	3.190	250	8%
Marnix Academie	1.010	<10	0%
Fontys Hogescholen	50	<10	4%
Tilburg University	40	<10	0%
Hogeschool Windesheim	10	<10	0%
Anders	0	<10	nvt
Secundaire doelgroep	6.280	350	6%
Totaal	66.500	3.960	6%

Referentieraming

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stelt sinds 1993 jaarlijks een leerlingen- en studentenraming op met het verwachte aantal studenten voor de komende jaren tot en met het collegejaar '60-'61. Deze raming op nationaal niveau, ook wel referentieraming genoemd, vormt de basis van de prognoses die in dit rapport worden gepresenteerd.

Voor het opstellen van de referentieraming maakt het ministerie gebruik van het instrument Radon. De ontwikkeling van het aantal leerlingen in de verschillende schoolsoorten wordt bepaald door (bron: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap):

- **Demografische ontwikkeling.**

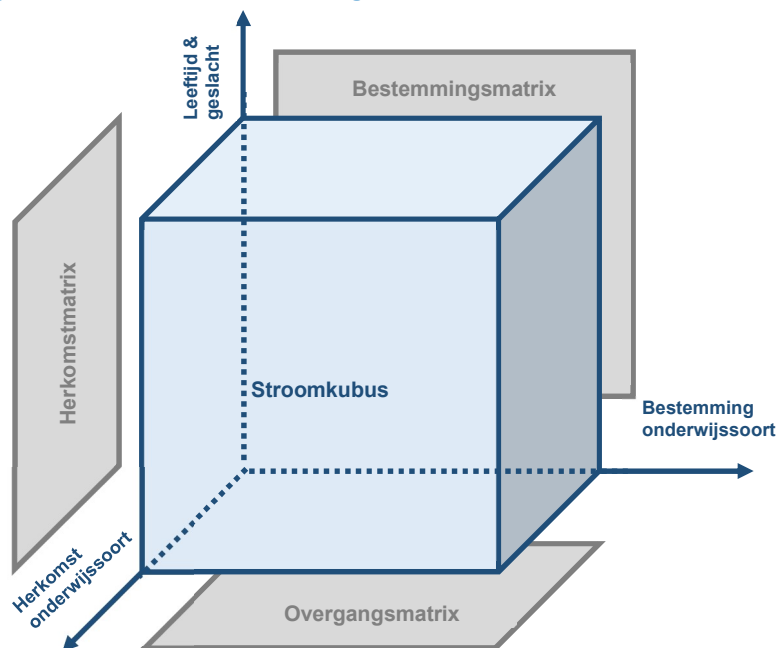
Deze ontwikkeling is van belang omdat veranderingen in het aantal geboorten en in de migratiestromen het aantal jongeren en daarmee het aantal potentiële studenten beïnvloeden.

- Verschuivingen in het aandeel van de jongeren dat aan onderwijs deelneemt.

Er worden twee type verschuivingen onderscheiden:

- Autonom: Ontwikkelingen die zonder wijzigingen in het beleid ontstaan (beleidsarm). Deze ontwikkelingen worden meegenomen door de trend door te trekken in de prognoses. Zo is er sinds collegejaar '08-'09 een verschuiving te zien van vwo naar havo.
- Beleidsmatig: De prognoses worden gecorrigeerd voor de verwachte effecten van beleid.
 - In collegejaar '15-'16 is sprake geweest van een daling van de instroom in het hbo vanuit het mbo als gevolg van onbekendheid onder mbo-ers over de regelingen rond het studievoorschot en daarnaast heeft ook de invoering van een entreetoets voor de pabo een beperkende invloed gehad op de instroom. Verwacht wordt dat deze dalingen een eenmalig gevolg van beleid zijn en geen trend. Om deze reden zijn de prognoses hiervoor bijgesteld. Aanmeldcijfers voor collegejaar '16-'17 bevestigen dat deze aanname terecht is geweest.
 - Door de beleidswijziging waarbij mbo-opleidingen zijn verkort van vier naar drie jaar wordt in collegejaar '17-'18 een eenmalige stijging binnen het hbo verwacht. In het jaar ervoor studeren zowel de vierdejaars mbo-studenten uit het oude systeem als de derdejaarsstudenten uit het nieuwe systeem af.

Figuur 1.2: Basis stroomkubus ramingsinstrument Radon¹

De kern van dit instrument, zoals weergegeven in figuur 1.2, is de meest recente onderwijsmatrix. Deze matrix geeft voor een bepaald jaar aan welke leerlingaantallen van de ene schoolsoort naar de andere schoolsoort stromen. Bijvoorbeeld voor de bachelorstudenten is bekend welk deel overgaat naar een masteropleiding, een bacheloropleiding blijft volgen of het volgende jaar geen onderwijs meer volgt. De kansen zijn sterk gecorreleerd met leeftijd en daarom wordt er bij het bepalen van de stromen ook rekening gehouden met de leeftijd van studenten.

¹ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2015) "Referentieraming 2015".

Apollo-prognoses

Om de landelijke referentieramingen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te vertalen naar de diverse studiesteden is gebruik gemaakt van het rekenmodel Apollo (van ABF Research).

Bij het maken van de ramingen voor de komende jaren wordt er eerst gekeken hoe het verleden zo nauwkeurig mogelijk gesimuleerd kan worden. Hiervoor wordt getracht de stroomkansen en andere belangrijke parameters voor de afgelopen 5 jaar te schatten, zodat er een optimale match ontstaat tussen de simulatie en realisatie. Enkele belangrijke aspecten hierbij zijn:

- Instroomkansen vanuit het voortgezet onderwijs en mbo;
- Instroom vanuit het buitenland;
- Demografische verschuivingen;
- Doorstroom tussen bachelor- en masteropleidingen;
- Doorstroom tussen woonsituaties;
- Uitstroom van uitvallers en afgestudeerden.

Uit de simulatie per jaar volgt voor ieder jaar een optimale set van parameters. Van deze vijf sets wordt het gewogen gemiddelde genomen. Het meest recente jaar weegt het zwaarst mee (25 procent) en de daaraan voorafgaande jaren hebben een steeds lager gewicht (22,5, 20, 17,5 en 15 procent). Daarnaast wordt er gekeken of er trends zijn in de parameters waarbij een gewogen gemiddelde onvoldoende is en waarbij de trend doorgetrokken moet worden in de prognoses (bijvoorbeeld de instroom vanuit het buitenland die jaarlijks toeneemt).

De parameters worden gebruikt om de in-, door- en uitstroom voor de komende jaren uitgesplitst naar studiestad, opleidingssoort, bachelor- of masteropleiding, leeftijd, geslacht en woonsituatie te bepalen. Uitgangspunt vormt de referentieraming. Dit betekent dat de in-, door- en uitstroom op nationaal niveau altijd overeen moet komen met de referentieraming.

Om de instroom uit de referentieraming te vertalen naar studiesteden wordt de instroom eerst toegedeeld naar alle woongemeenten in Nederland op basis van de spreiding van leerlingen uit het laatste schooljaar van het voortgezet onderwijs (bron: Primos-bevolkingsprognose). Vervolgens wordt de instroom verdeeld over de studiesteden op basis van stromen uit het verleden tussen woongemeenten in het laatste jaar van het voortgezet onderwijs en studiesteden (bron: DUO). Dit leidt uiteindelijk tot de instroom per studiestad. Bijvoorbeeld, het afgelopen jaar stroomden 500 leerlingen uit Bergen op Zoom naar het hoger onderwijs. 50 leerlingen hiervan gingen studeren in Breda, oftewel 10 procent. In de prognoses krijgt 10 procent van de instroom die uit Bergen op Zoom verwacht wordt Breda als studiestad.

De door- en uitstroom van de referentieraming worden toegedeeld aan de steden op basis van samenstelling naar leeftijd, geslacht, opleidingssoort en bachelor- of masteropleiding. Bijvoorbeeld, van de 1.000 mannelijke studenten van 27 jaar die een universitaire masteropleiding volgen studeert 10 procent in Amsterdam. Van de nationale uitstroom met deze specifieke kenmerken wordt dan 10 procent toegedeeld aan Amsterdam, oftewel 100 studenten.

Op basis van de parameters uit de simulatie wordt het kenmerk woonsituatie toegevoegd aan de in-, door- en uitstroom. Simpel gezegd worden in- en doorstroomkansen uit het verleden toegepast. Bijvoorbeeld, 59 procent van de instroom bleef de afgelopen jaren thuis wonen, 28 procent verliet het ouderlijk huis en 13 procent kwam uit het buitenland; dan wordt deze verdeling ook toegepast bij de instroom in de prognoses. Hierbij wordt rekening gehouden met persoons- en opleidingskenmerken, trends en studiestad.

Uiteindelijk leidt dit tot in-, door- en uitstroommatrices per jaar uitgesplitst naar leeftijd, geslacht, opleidingssoort en bachelor- of masteropleiding, studiestad en woonsituatie. Deze matrices kunnen jaar-op-jaar toegepast worden op de resulterende matrix van de studentenpopulatie uit het voorgaande jaar (te starten met de matrix van het afgelopen collegejaar die gebaseerd is op DUO en BRP). Hierbij moet de leeftijd van iedere student logischerwijs ieder jaar ook met één worden verhoogd. De resulterende jaar matrices komen door de gehanteerde werkwijze op nationaal niveau exact overeen met de referentieraming.

Overige bronnen

Het Inkomenspanelonderzoek (IPO) voert het CBS sinds 1989 jaarlijks uit. Het betreft een steekproefonderzoek onder de gehele Nederlandse bevolking met voornamelijk registratiedata over de samenstelling van het inkomen van circa 250.000 personen. In dit onderzoek zitten jaarlijks circa 3.700 studenten.

Nibud heeft in 2015 een steekproefonderzoek onder 2.723 studenten uitgevoerd. Het onderzoek geeft inzicht in de financiële situatie van studenten: hun inkomsten, bestedingen, spaargedrag en schuldensituatie.

Het aantal studiepuntmobile studenten is in kaart gebracht door jaarverslagen te raadplegen en bij alle onderwijsinstelling na te vragen hoeveel studiepuntmobile studenten jaarlijks aan de instelling studeren.

1.3 Scenario's

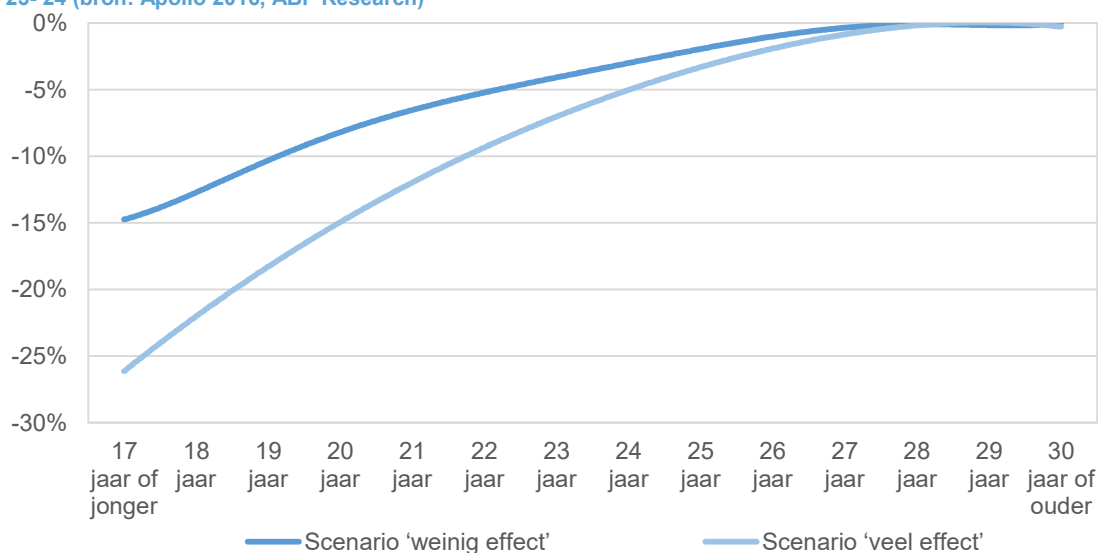
Bij prognoses is er altijd sprake van onzekerheden. Als gevolg van de invoering van het studievoorschot in collegejaar '15-'16 zijn deze onzekerheden voor prognoses van het aantal thuis- en uitwonende studenten nog groter geworden, omdat deze situatie zich nog niet eerder heeft voorgedaan. Daarom worden in dit rapport twee scenario's gepresenteerd: 'weinig effect' en 'veel effect' (van de invoering van het studievoorschot op de huisvestingssituatie), die samen de bandbreedte schetsen. De twee scenario's geven weer welk minimaal en maximaal effect van de invoering van het studievoorschot verwacht mogen worden.

In voorgaande jaren werd het effect van de invoering van het studievoorschot geschat op basis van het onderzoek 'De vraag naar studentenhuysvesting - En het effect daarop van de kabinetsmaatregelen Hoger Onderwijs' (ABF Research, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2013). Doordat het studievoorschot het afgelopen jaar is ingevoerd kunnen nu ook de eerste daadwerkelijke effecten gemeten worden. Uit een analyse, die wordt besproken in paragraaf 2.2.4, blijkt dat de invoering van het studievoorschot een dalend effect had op het aantal eerstejaarsstudenten dat het ouderlijk huis verlaat. Het gemeten beeld blijkt op hoofdlijnen goed aan te sluiten bij het geschatte effect in voorgaande jaren. De uitgangspunten voor het studievoorschotsscenario uit de voorgaande rapportage zijn daarom slechts beperkt bijgesteld op basis van de waarnemingen in het afgelopen jaar. Dit aangepaste scenario is als het scenario 'veel effect' in dit rapport gepresenteerd.

Naast het scenario 'veel effect' is er een scenario 'weinig effect' waarbij het effect van de invoering van het studievoorschot lager wordt ingeschat. In dit scenario wordt ervan uitgegaan dat studenten op het moment dat zij beter bekend zijn met het nieuwe stelsel minder sterk hun gedrag aanpassen dan direct na de invoering wanneer de onzekerheden het grootst zijn.

De bijstelling van het aantal uitwonenden in beide scenario's vindt plaats door het aandeel studenten dat het ouderlijk huis verlaat te verlagen, rekening houdend met verschillen in leeftijd, geslacht, type instelling en studiestad. De bijstelling is het grootst bij de jongste studenten. Bij de oudere studenten, tot 25 jaar, is de bijstelling van het aandeel dat het ouderlijk huis verlaat kleiner. Voor de groep 25 jaar en ouder vinden er geen aanpassingen plaats. Globaal komt dit nationaal neer op 10 procent minder studenten die het ouderlijk huis verlaten vanwege de studie bij het scenario 'weinig effect' en 25 procent minder bij het scenario 'veel effect'. Voor de internationale diplomastudenten is geen verandering in het woongedrag verondersteld. Figuur 1.3 geeft inzicht in het resulterende verschil van het aandeel uitwonenden ten opzichte van de situatie waarin geen studievoorschot zou zijn ingevoerd. Naast de aanpassing als gevolg van de invoering van het studievoorschot worden trendmatige ontwikkelingen in beide scenario's meegenomen.

Figuur 1.3: Verschil aandeel uitwonenden (excl. internationale diplomastudenten) bij invoering van het studievoorschot ten opzichte van de situatie zonder invoering van het studievoorschot per scenario, collegejaar '23-'24 (bron: Apollo 2016, ABF Research)

1.4 Leeswijzer

Het rapport geeft de huidige situatie en verwachte ontwikkeling van de studentenpopulatie en de woonsituatie van studenten in 6 hoofdstukken weer. In de verschillende hoofdstukken worden naast uitkomsten voor Utrecht ook cijfers voor Nederland ter vergelijking gepresenteerd. Als er wordt gesproken over studiestad dan wordt er gekeken vanuit het perspectief waar de student studeert. Bij woonstad is het perspectief waar de student woont.

Hoofdstuk 2 biedt inzicht in de huidige omvang, samenstelling en woonsituatie van de studentenpopulatie. De omvang van de studentenpopulatie wordt uitgewerkt aan de hand van de ontwikkeling over de afgelopen jaren. Bij de samenstelling wordt aandacht gegeven aan in- en uitstroom, herkomst, leeftijd en geslacht. Tot slot wordt de woonsituatie beschreven aan de hand van persoonskenmerken en woonruimtekenmerken zoals type verhuurder en type woonruimte. Er is extra aandacht voor het verschil in studie- en woongedrag tussen eerstejaarsstudenten van het huidige collegejaar en eerstejaarsstudenten in voorgaande collegejaren.

Het thema betaalbaarheid heeft te maken met de huidige woonsituatie. Toch is aan dit thema een apart hoofdstuk gewijd. Dit is **hoofdstuk 3**, dat ingaat op het inkomen, de uitgaven, de woonlasten en de resulterende woonquote van uitwonende studenten. Er wordt onder andere gekeken naar het verschil tussen woonuitgaven van studenten die bij een particuliere verhuurder huren en studenten die bij een corporatie huren. Verschillende cijfers in dit hoofdstuk zijn alleen beschikbaar op nationaal niveau. Om een compleet beeld te schetsen zijn deze nationale cijfers wel in deze lokale monitor gepresenteerd.

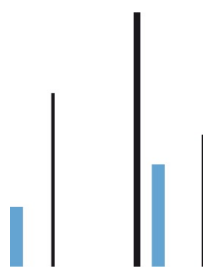
Hoofdstuk 4 beschrijft de kwantitatieve prognoses van omvang en woonsituatie van de studentenpopulatie. Er wordt antwoord gegeven op de vragen hoeveel studenten er de komende jaren zijn, of zij thuis- of uitwonend zijn en of zij binnen of buiten de eigen studiestad wonen. Op deze manier wordt er inzicht verkregen in de primaire en de secundaire doelgroep.

Op basis van de verhuigeneigdheid en de woonwensen die volgen uit de enquête 'Wonen Als Student' geeft **hoofdstuk 5** inzicht in de meer kwalitatieve verwachtingen voor de woonsituatie. Allereerst beschrijft het hoofdstuk de verhuigeneigdheid van studenten. Vervolgens worden de woonwensen weergegeven en vergeleken met de huidige situatie. Tot slot worden de vraag en het aanbod tegen elkaar afgezet.

Dit rapport bespreekt in hoofdstuk 2 tot en met 5 de huisvesting van voltijdstudenten en studenten die een duaal traject volgen aan een bekostigde hogeronderwijsinstelling. Hieronder vallen ook de internationale diplomastudenten. Deeltijd- en studiepuntmobiele studenten maken hier dus geen onderdeel van uit. Bij deeltijdstudenten is hiervoor gekozen omdat zij niet vergelijkbaar zijn met de reguliere student en zelden gebruik maken van studentenhuisvesting. Studiepuntmobiele studenten bezetten met nationaal circa 4 procent wel een noemenswaardig deel van de voorraad studentenwoningen. Het probleem is echter dat deze studenten minder eenduidig worden geregistreerd en ontwikkelingen wisselvalliger zijn. Om deze reden behandelt **hoofdstuk 6** de studiepuntmobiele studenten. In dit hoofdstuk wordt bovendien extra aandacht besteed aan de internationale diplomastudenten, die zoals gezegd integraal zijn meegenomen in hoofdstuk 2 tot en met 5, omdat deze groep steeds belangrijker wordt. Net als in hoofdstuk 3 zijn verschillende cijfers in dit hoofdstuk alleen beschikbaar op nationaal niveau.

Bijlage A bevat een begrippenlijst met alle begrippen die in het rapport worden gebruikt en mogelijk niet bij iedereen bekend zijn of voor meervoudige interpretatie vatbaar zijn. **Bijlage B** vergelijkt de prognose van de studentenpopulatie naar omvang en woonsituatie van dit jaar met de prognose van vorig jaar. De vragenlijst van de enquête 'Wonen Als Student' is als **Bijlage C** opgenomen.

2

Huidige populatie en woonsituatie

Dit hoofdstuk bespreekt de huidige studenten en hun woonsituatie. Eerst beschrijft paragraaf 2.1 de studentenpopulatie. In subparagrafen 2.1.1 tot en met 2.1.4 wordt specifiek ingegaan op de volgende thema's: samenstelling naar herkomst, samenstelling naar leeftijd en geslacht en ontwikkeling over de afgelopen jaren. Vervolgens geeft paragraaf 2.2 inzicht in de woonsituatie. Subparagraaf 2.2.1 gaat daarbij in op de herkomst van studenten. Subparagraaf 2.2.2 kijkt naar de verschillen qua leeftijd en geslacht. Subparagraaf 2.2.3 behandelt de woonruimtekenmerken type verhuurder, woonruimte, woonlocatie, woonoppervlakte en delen van voorzieningen. De ontwikkeling in de afgelopen acht jaar wordt weergegeven in subparagraaf 2.2.4. Subparagraaf 2.2.5 geeft inzicht in welke steden studenten wonen die in Utrecht studeren, maar hier niet uitwonend zijn. De laatste twee subparagraaf presenteert de spanning op de woningmarkt.

2.1 Studentenpopulatie

De uitvoeringsorganisatie voor het onderwijs van de Rijksoverheid (DUO) telde op 31 december 2015 65.500 studenten bij door de overheid gefinancierde opleidingen aan het hoger onderwijs (NL: 700.200 studenten). 92 procent hiervan volgt een voltijdstudie of duaal traject (NL: 93 procent). Zoals aangegeven in paragraaf 1.4 vormen deze 60.200 studenten de doelgroep die wordt besproken in dit rapport (NL: 649.200 studenten). Bij het bespreken van de woonsituatie wordt dit nog aangevuld met de secundaire doelgroep.

2.1.1 Herkomst

57.500 studenten hebben de Nederlandse nationaliteit (95 procent, NL: 90 procent). Van de overige 2.800 studenten is met 17 procent het grootste deel afkomstig uit Duitsland (NL: Duitsland met 28 procent). In tabel 2.1 is de top-25 van nationaliteiten weergegeven. Van studenten met een buitenlandse nationaliteit hebben 360 studenten een Nederlandse vooropleiding gevolgd. Deze studenten worden in het vervolg van dit rapport tot de Nederlandse studenten gerekend.

2.470 studenten hebben niet een Nederlandse nationaliteit en geen Nederlandse vooropleiding gevolgd (4,1 procent, NL: 9,4 procent). De internationale diplomastudenten zijn gemiddeld 1 jaar en 10 maanden ouder dan de Nederlandse studenten (NL: 1 jaar en 3 maanden ouder).

Circa 1.010 internationale studenten volgen een gedeeltelijke opleiding (NL: 14.910 studenten)¹. Deze studenten worden ook wel studiepuntmobiele studenten genoemd. Deze groep wordt, zoals toegelicht in paragraaf 1.4, alleen in hoofdstuk 6 besproken en verder buiten beschouwing gelaten.

¹ Dit is gebaseerd op navraag bij alle hoger onderwijsinstellingen.

Tabel 2.1: Top-25 nationaliteiten van internationale voltijdstudenten studierend in Utrecht, collegejaar '15-'16 (bron: DUO en CBS)

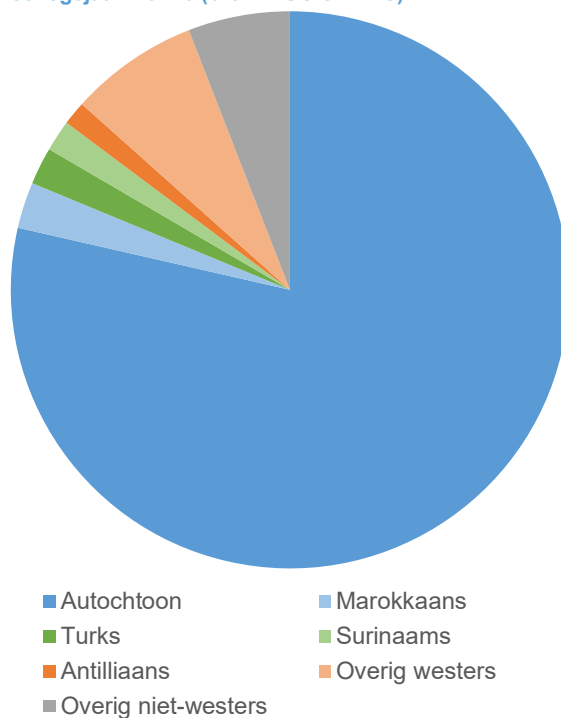
Nationaliteit	Aantal	Aandeel (NL)
1 Duits	480	17,5% (27,9%)
2 Brits	180	6,5% (8,1%)
3 Italiaans	170	6,1% (4,2%)
4 Chinees	160	5,9% (4,0%)
5 Grieks	140	5,2% (4,0%)
6 Spaans	120	4,3% (3,5%)
7 Belgisch	120	4,2% (3,1%)
8 Bulgaars	90	3,4% (3,0%)
9 Roemeens	80	3,0% (2,7%)
10 Frans	80	2,8% (2,6%)
11 Surinaams	70	2,5% (2,3%)
12 Turks	60	2,3% (2,1%)
13 Indonesisch	50	1,8% (2,1%)

Nationaliteit	Aantal	Aandeel (NL)
14 Amerikaans	50	1,7% (1,8%)
15 Pools	50	1,6% (1,6%)
16 Russisch	40	1,5% (1,5%)
17 Fins	40	1,4% (1,2%)
18 Litouws	40	1,3% (1,1%)
19 Marokkaans	40	1,3% (1,1%)
20 Portugees	40	1,3% (1,0%)
21 Iers	40	1,3% (1,0%)
22 Hongaars	40	1,3% (0,9%)
23 Vietnamees	30	1,2% (0,8%)
24 Tsjechisch	30	1,0% (0,8%)
25 Oostenrijks	30	1,0% (0,7%)
Overig	520	18,7% (16,9%)

Van 79 procent van de Nederlandse studenten zijn beide ouders in Nederland geboren (zie figuur 2.1, NL: 78 procent).

Tabel 2.2 geeft het aantal studenten met ouders uit specifieke landen weer. De gepresenteerde landen zijn gebaseerd op de nationale top-27 (alle landen waar nationaal minstens 1.000 studenten met de betreffende herkomst). Nationaal en in de meeste steden komen veel studenten uit de bekende herkomstsgroeperingen of komen één of beide ouders uit onze buurlanden (België, Duitsland en Verenigd Koninkrijk). Voormalig kolonie Indonesië en ook landen waaruit begin jaren negentig veel vluchtelingen naar Nederland zijn getrokken (Afghanistan en voormalig Joegoslavië) staan ook erg hoog in deze nationale top-27.

Figuur 2.1: Nederlandse voltijdstudenten studierend in Utrecht en Nederland naar herkomstsgroepering, collegejaar '15-'16 (bron: DUO en CBS)

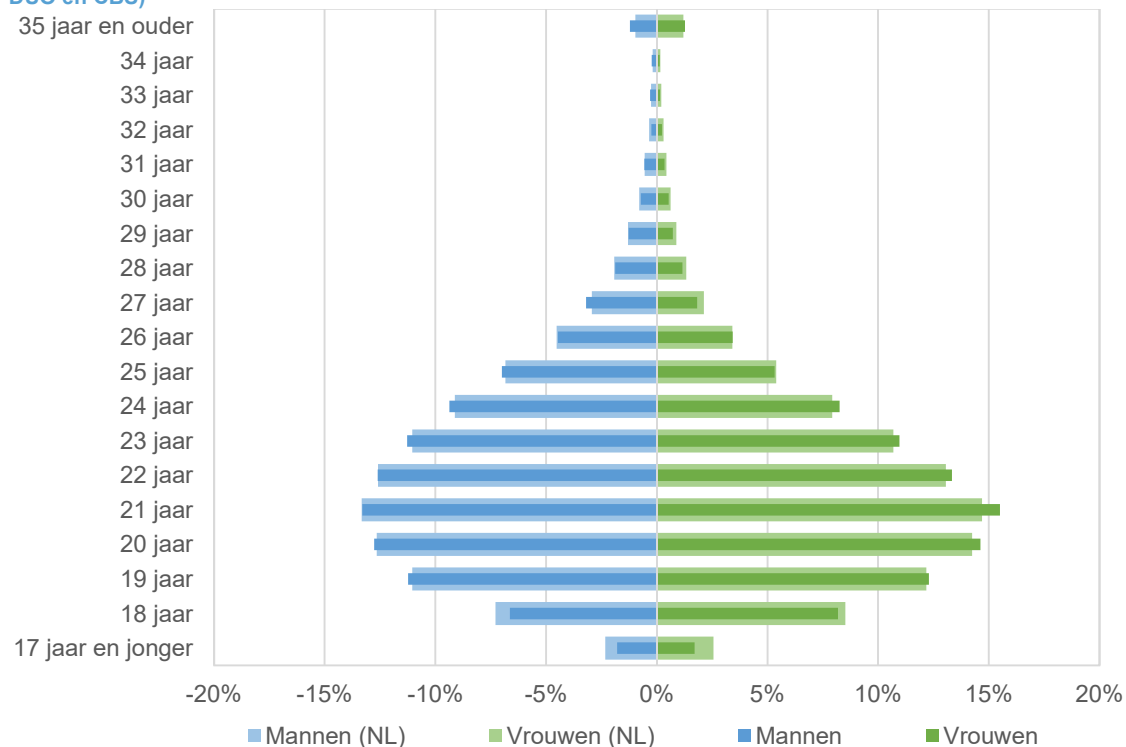
Tabel 2.2: Aantal studenten studerend in Utrecht voor de nationale top-27 herkomstgroeperingen van Nederlandse voltijdstudenten, collegejaar '15-'16 (bron: DUO en CBS)

Herkomstgroepering	Aantal	Aandeel (NL)	Herkomstgroepering	Aantal	Aandeel (NL)
1 Marokko	1.540	12,4% (11,6%)	18 Rusland	130	1,1% (1,0%)
2 Turkije	1.260	10,2% (11,5%)	19 Spanje	120	1,0% (1,0%)
3 Suriname	1.050	8,5% (10,2%)	20 Zuid-Afrika	120	1,0% (0,9%)
4 Nederlandse Antillen incl. Aruba	800	6,4% (8,1%)	21 Nederlands Nieuw -Guinea	120	1,0% (0,9%)
5 Indonesië	630	5,1% (4,9%)	22 Australië	120	1,0% (0,9%)
6 Duitsland	590	4,7% (4,7%)	23 Italië	120	0,9% (0,9%)
7 Afghanistan	490	4,0% (2,6%)	24 Vietnam	110	0,9% (0,9%)
8 Irak	410	3,3% (2,5%)	25 Hongkong	100	0,8% (0,8%)
9 Verenigd Koninkrijk	340	2,7% (2,4%)	26 Egypte	90	0,8% (0,8%)
10 België	330	2,7% (2,1%)	27 Pakistan	80	0,6% (0,8%)
11 Verenigde Staten	230	1,9% (2,0%)	Overig w esters Europa	680	5,5% (5,1%)
12 Iran	230	1,8% (2,0%)	Overig w esters Amerika	0	0,0% (0,0%)
13 Frankrijk	220	1,7% (1,5%)	Overig w esters Azië	150	1,2% (0,9%)
14 Voormalig Joegoslavië	210	1,7% (1,5%)	Overig w esters Oceanië	60	0,5% (0,4%)
15 China	200	1,6% (1,3%)	Overig niet-w esters Amerika	410	3,3% (3,5%)
16 Canada	150	1,2% (1,2%)	Overig niet-w esters Azië	480	3,9% (4,2%)
17 Polen	140	1,1% (1,0%)	Overig niet-w esters Afrika	690	5,6% (5,7%)

2.1.2 Leeftijd & geslacht

Figuur 2.2 geeft de studentenpiramide van het hoger onderwijs naar geslacht weer. Met 56,5 procent zijn er net iets meer vrouwelijke dan mannelijke studenten (NL: 50,8 procent). 38 procent van de studenten is 23 jaar of ouder (NL: 38 procent). De gemiddelde leeftijd van studenten is 22 jaar en 2 maanden (NL: 22 jaar en 2 maanden). De mannen zijn gemiddeld 6 maanden ouder dan de vrouwen (NL: 4 maanden ouder).

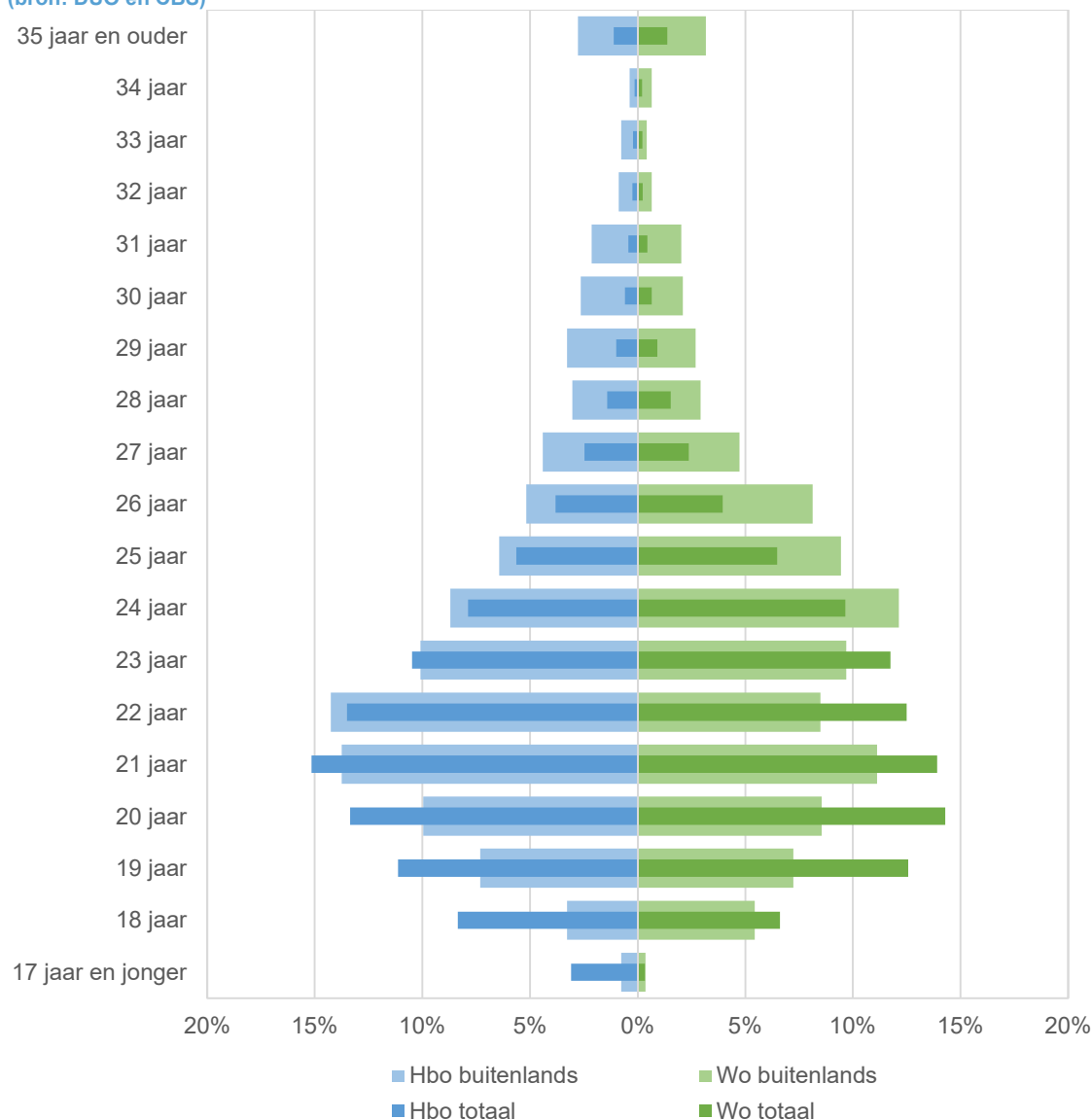
Figuur 2.2: Voltijdstudenten studerend in Utrecht en Nederland naar leeftijd en geslacht, collegejaar '15-'16 (bron: DUO en CBS)

2.1.3 Type onderwijs

31.000 studenten volgen een opleiding aan een hogeschool en 29.000 studenten aan een universiteit. Dit komt neer op respectievelijk 51 en 49 procent (NL: 61 en 39 procent). Figuur 2.3 geeft de bevolkingspiramide naar type onderwijs weer. Hbo-studenten zijn gemiddeld 4 maanden jonger dan universitaire studenten (NL: 8 maanden jonger). Het aandeel studenten van 23 jaar of ouder is met 35 procent bij hogescholen dan ook beduidend lager dan de 40 procent bij universiteiten (NL: 34 en 43 procent). Vrijwel alle hbo-studenten volgen een bacheloropleiding. Van de universitaire studenten volgt 65 procent een bacheloropleiding (NL: 63 procent).

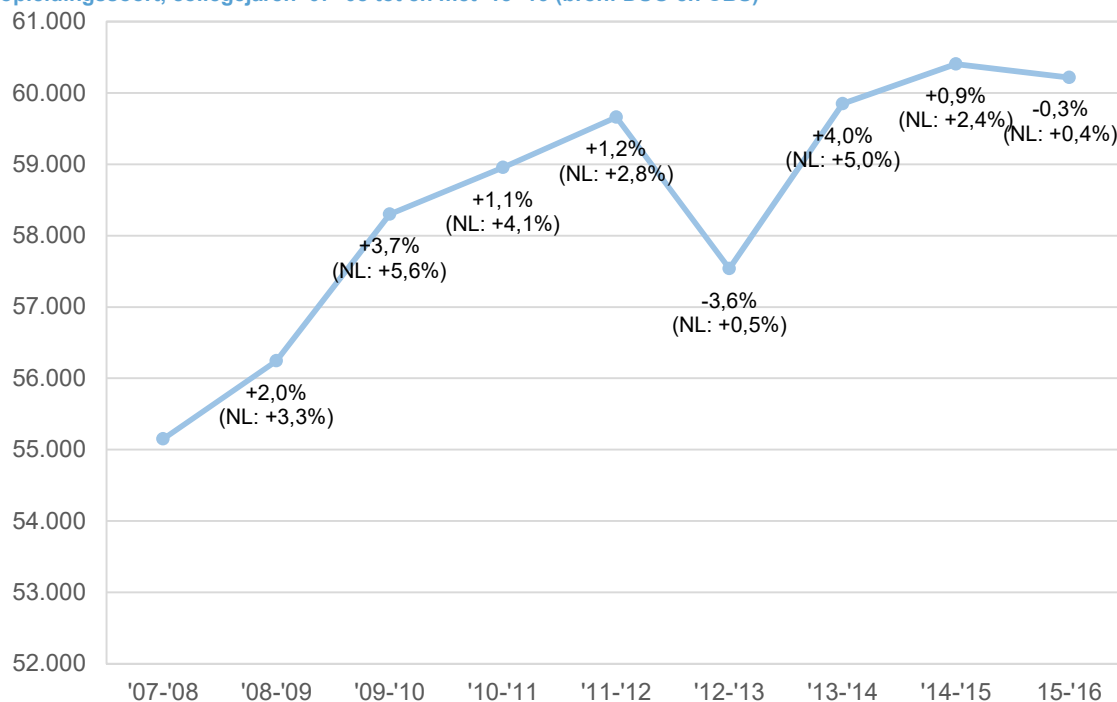
Figuur 2.3: Voltijdstudenten studierend in Utrecht naar leeftijd en type onderwijsinstelling, collegejaar '15-'16 (bron: DUO en CBS)

2.1.4 Ontwikkeling tussen '07-'08 en '15-'16

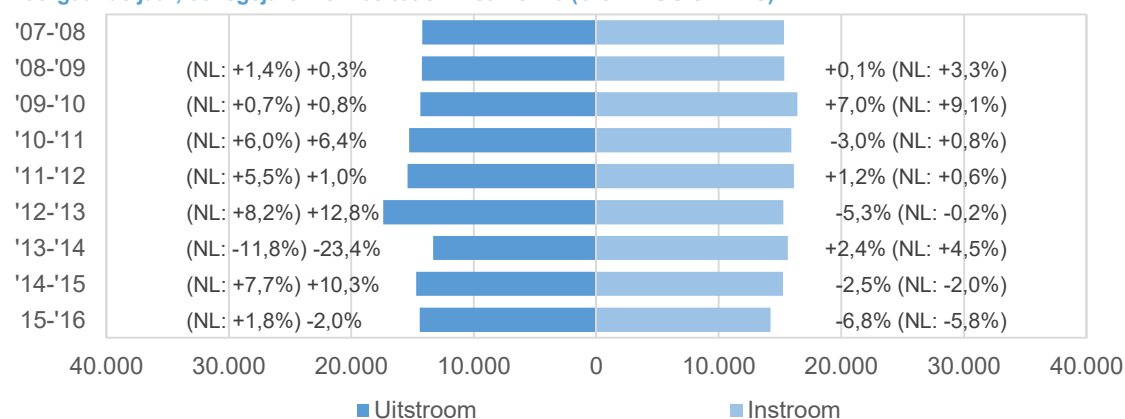
Figuur 2.4 laat zien dat het totaal aantal studenten tussen 1 oktober 2007 en 1 oktober 2015 met 5.100 studenten toegenomen (+9 procent, NL: +27 procent). Dit komt neer op gemiddeld een jaarlijkse stijging van 1,1 procent (NL: 3 procent). In het laatste jaar is er sprake geweest van een afname van 0,3 procent (NL: +0,4 procent).

Figuur 2.4: Aantal voltijdstudenten studierend in Utrecht en ontwikkelingspercentage t.o.v. voorgaande jaar naar opleidingssoort, collegejaren '07-'08 tot en met '15-'16 (bron: DUO en CBS)

De toe- of afname van het aantal studenten geeft slechts beperkt inzicht in de laatste ontwikkelingen. Veranderingen in de in- en uitstroom laten beter zien of er in het betreffende jaar sprake is van specifieke ontwikkelingen (zie figuur 2.5). Over de laatste 8 jaar is de instroom gemiddeld met 0,9 procent afgenomen en de uitstroom met 0,8 procent toegenomen (NL: +1,3 en +2,4 procent). In het afgelopen jaar is de instroom met 6,8 procent afgenomen en de uitstroom met 2 procent afgenomen (NL: -5,8 en +1,8 procent).

Figuur 2.5: In- en uitstroom van voltijdstudenten studierend in Utrecht en ontwikkelingspercentage t.o.v. voorgaande jaar, collegejaren '07-'08 tot en met '15-'16 (bron: DUO en CBS)

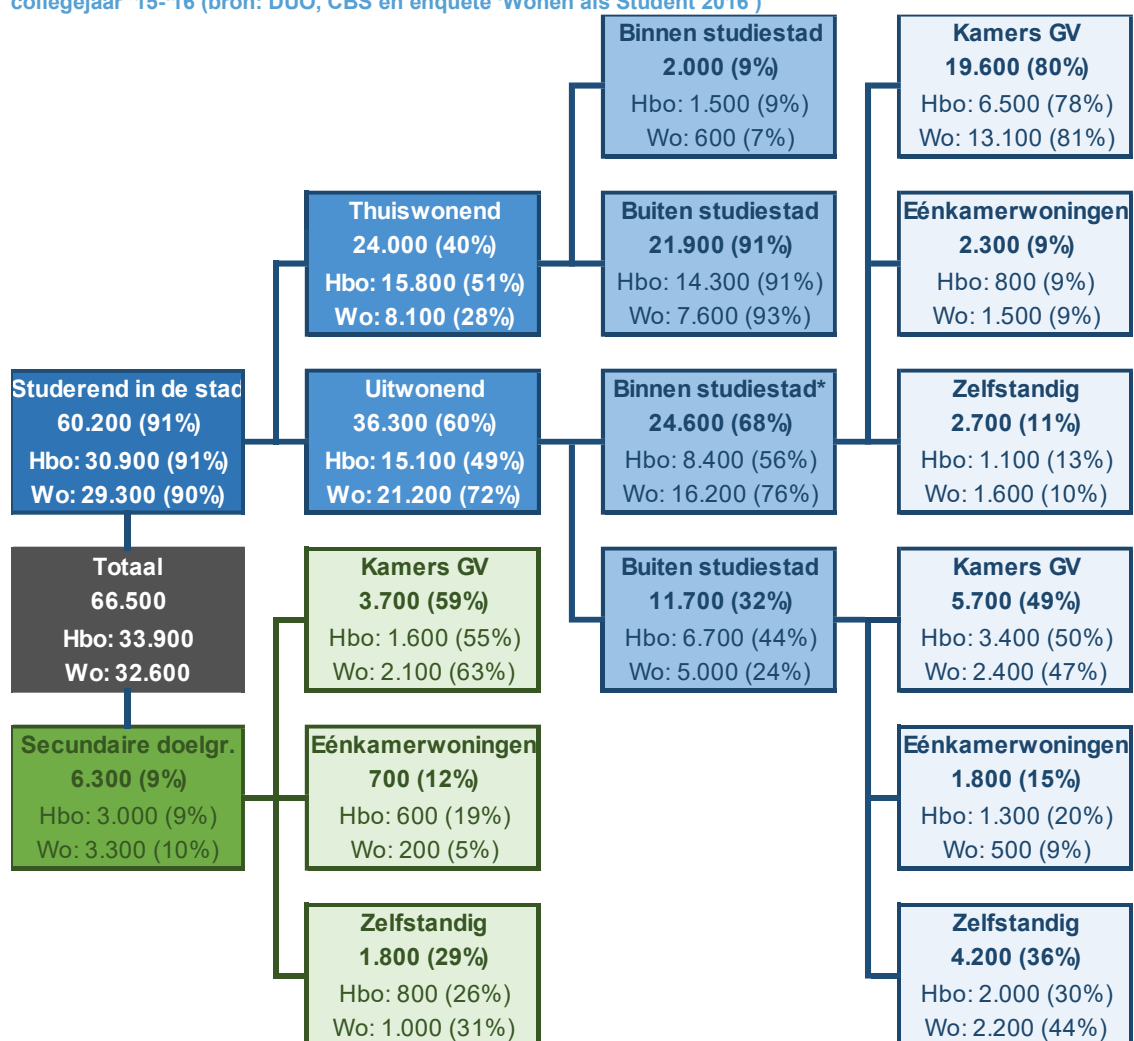

2.2 Woonsituatie

In figuur 2.6 worden de studenten uitgesplitst naar hun woonsituatie en type woonruimte. 24.000 studenten, oftewel 40 procent, wonen nog bij hun ouders (NL: 44 procent). Van alle thuiswonende studenten woont 9 procent binnen de studiestad (NL: 14 procent).

De overige 36.000 studenten die in Utrecht studeren, inclusief alle internationale diplomastudenten, hebben het ouderlijk huis verlaten. 68 procent van alle uitwonende studenten woont binnen Utrecht (NL: 85 procent uitwonend in eigen studiestad). Deze studenten vormen de primaire doelgroep. Daarnaast zijn 6.300 studenten uitwonend in Utrecht terwijl zij elders studeren. Deze studenten worden de secundaire doelgroep genoemd.

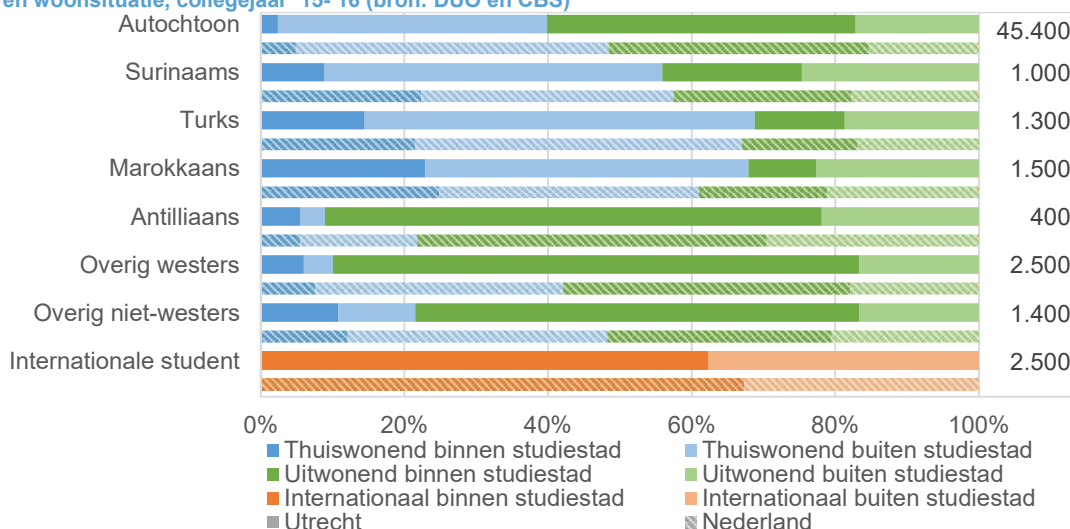
Figuur 2.6: Aantal voltijdstudenten studierend en/of wonend in Utrecht naar woonsituatie en type woonruimte, collegejaar '15-'16 (bron: DUO, CBS en enquête 'Wonen als Student 2016')

2.2.1 Herkomst

60 procent van de studenten waarvan beide ouders in Nederland zijn geboren zijn uitwonend (NL: 52 procent). Bij studenten waarvan één of beide ouders uit Marokko, Suriname, Turkije of Antillen komen is dit 40 procent (NL: 46 procent). 86 procent van de studenten met een andere achtergrond zijn uitwonend (NL: 55 procent).

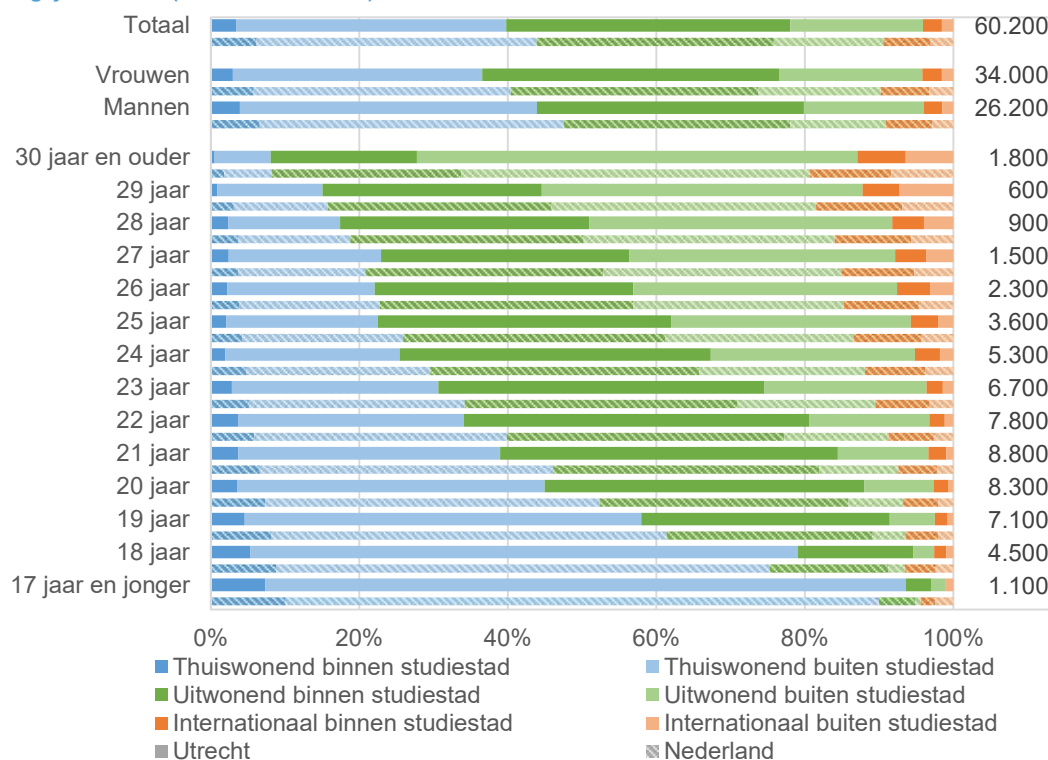
Figuur 2.7: Aandeel Nederlandse voltijdstudenten studierend in Utrecht en Nederland naar herkomstsgroepering en woonsituatie, collegejaar '15-'16 (bron: DUO en CBS)

2.2.2 Leeftijd & geslacht

Figuur 2.8 geeft inzicht in de woonsituatie naar leeftijd en geslacht. Duidelijk wordt dat naarmate studenten ouder worden en langer studeren zij vaker uitwonend zijn. Van de studenten tot en met 19 jaar woont 68 procent bij de ouders (NL: 70 procent). Bij 24-jarigen is dit 21 procent (NL: 23 procent). 83 procent van de uitwonende studenten tot en met 19 jaar woont binnen Utrecht (NL: 82 procent in studiestad). Bij uitwonende studenten vanaf 24 jaar is dit 51 procent (NL: 56 procent). 56 procent van de mannelijke studenten is uitwonend tegenover 63 procent bij de vrouwen (NL: 52 en 60 procent).

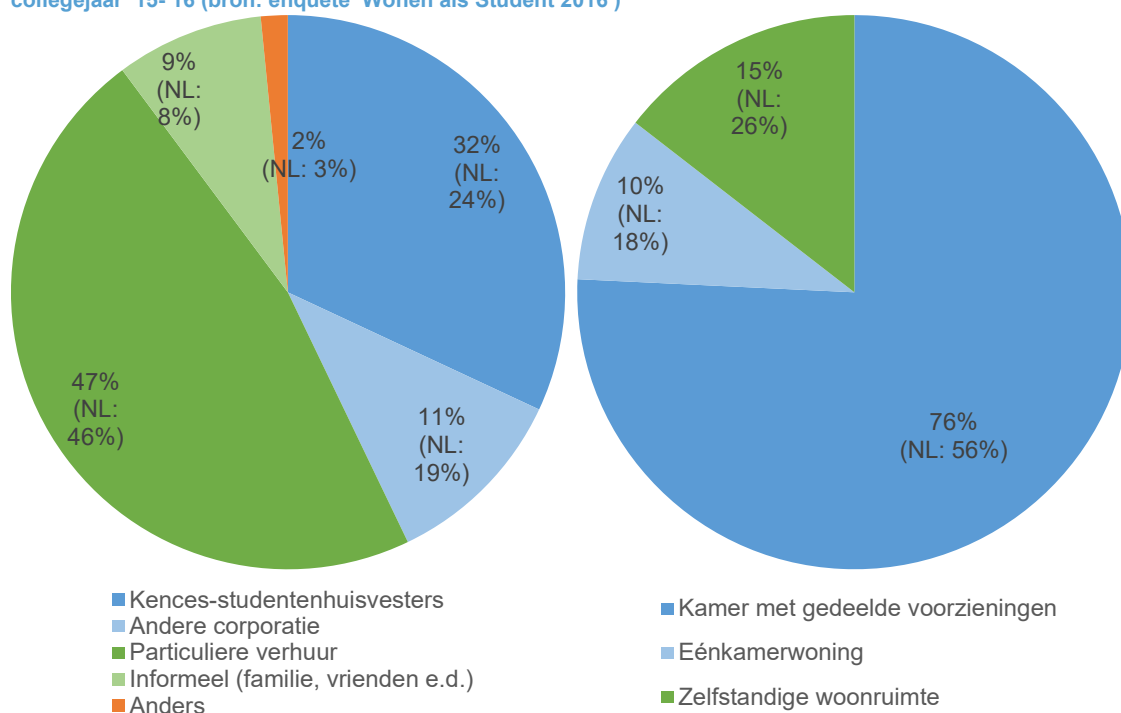
Figuur 2.8: Aandeel voltijdstudenten studierend in Utrecht en Nederland naar leeftijd, geslacht en woonsituatie, collegejaar '15-'16 (bron: DUO en CBS)

2.2.3 Woonruimtekenmerken

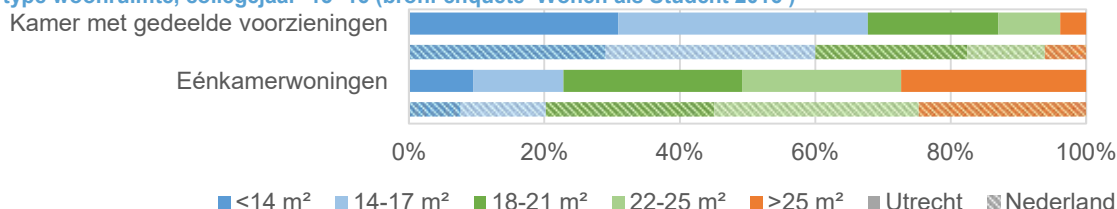
Figuur 2.9 geeft de verdeling van uitwonende studenten over de verschillende typen verhuurders en typen woonruimte weer. 47 procent van de woonruimten wordt verhuurd door de particuliere verhuurders (NL: 46 procent). De Kences-deelnemers en -partners verzorgen samen 32 procent van de studentenhuysvesting (NL: 24 procent). 76 procent woont in een kamer met gedeelde voorzieningen (NL: 56 procent).

Figuur 2.9: Aandeel uitwonende voltijdstudenten wonend in Utrecht naar type verhuurder en type woonruimte, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

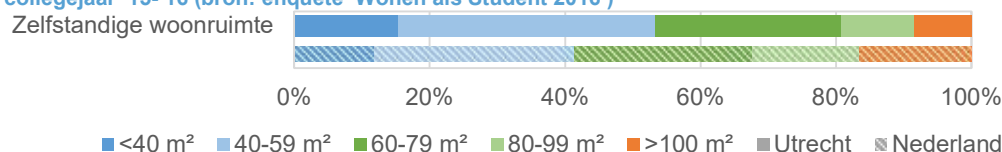

Kamers waarbij de student voorzieningen deelt hebben een gemiddelde oppervlakte van 17 vierkante meter (NL: 17 vierkante meter). Eénkamerwoningen zijn met gemiddeld 25 vierkante meter iets groter (NL: 25 vierkante meter). Zelfstandige woonruimten vallen met 60 vierkante meter in een andere categorie (NL: 68 vierkante meter). Dit is ook terug te zien in de klassenverdeling uit figuur 2.10 en figuur 2.11. Slechts 10 procent van de éénkamerwoningen is 13 vierkante meter of kleiner (NL: 8 procent). Bij kamers met gedeelde voorzieningen is dit 31 procent (NL: 29 procent).

Figuur 2.10: Kameroppervlakte bij uitwonende voltijdstudenten op kamers wonend in Utrecht en Nederland naar type woonruimte, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

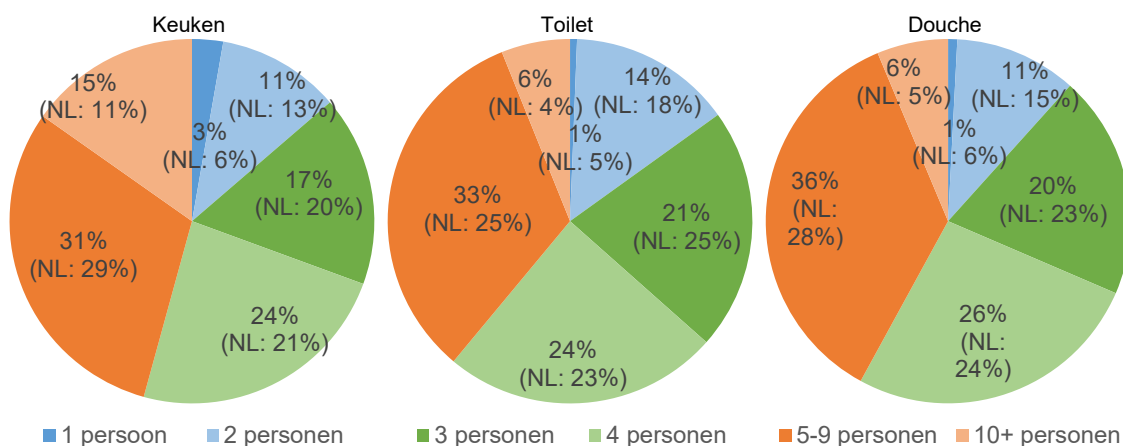

Figuur 2.11: Oppervlakte bij uitwonende voltijdstudenten in zelfstandige woonruimten wonend in Utrecht en Nederland, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

Gedeelde voorzieningen worden, zoals te zien in figuur 2.12 door de meerderheid met maximaal 4 personen gedeeld. Dit geldt zowel voor de keuken als het toilet als de douche. De keuken wordt gemiddeld met 6 personen gedeeld (NL: 5 personen). Bij de douche en toilet is dit gemiddeld respectievelijk 5 en 5 personen (NL: 4 en 4 personen).

Figuur 2.12: Aantal huisgenoten voor keuken, toilet en douche bij uitwonende voltijdstudenten op kamers met gedeelde voorzieningen wonend in Utrecht en Nederland, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

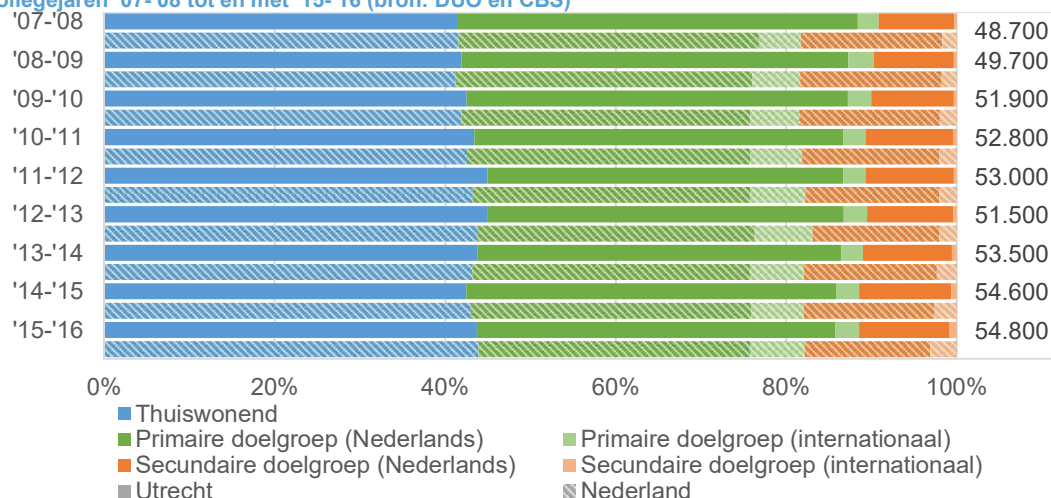

2.2.4 Ontwikkeling tussen '07-'08 en '15-'16

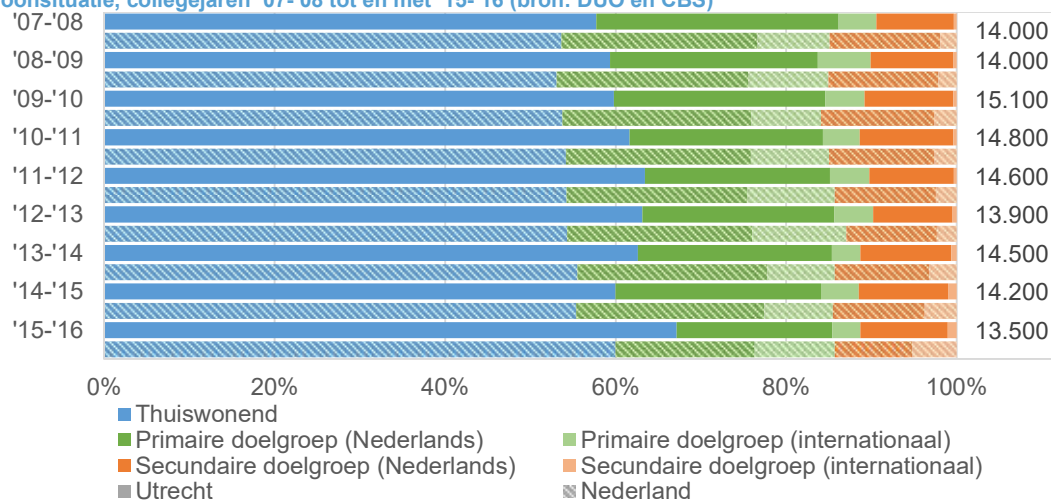
Figuur 2.13 geeft inzicht in de ontwikkeling van de woonsituatie over de afgelopen acht jaar. Het aandeel thuiswonenden is in het laatste jaar in Nederland gestegen. In Utrecht is het gestegen van 42,5 naar 43,7 procent (NL: van 43,0 naar 43,9 procent). In de vijf jaar daarvoor was het aantal thuiswonenden in Nederland nagenoeg stabiel. De verschuiving in Nederland komt volledig op het conto van de Nederlandse eerstejaarsstudenten die in het afgelopen jaar in veel mindere mate het ouderlijk huis hebben verlaten. Deze trendbreuk lijkt daarmee een direct gevolg van de invoering van het studievoorschot (zie blauwe kader).

Het aantal internationale studenten is het afgelopen jaar gestegen met 9,1 procent (NL: +8,5 procent). Over de afgelopen acht jaar is er sprake van een gemiddelde stijging van 5,4 procent (NL: +7,8 procent).

Figuur 2.13: Aandeel voltijdstudenten studierend en/of uitwonend in Utrecht en Nederland naar woonsituatie, collegejaren '07-'08 tot en met '15-'16 (bron: DUO en CBS)

Figuur 2.14: Aandeel startende voltijdstudenten studierend en/of uitwonend in Utrecht en Nederland naar woonsituatie, collegejaren '07-'08 tot en met '15-'16 (bron: DUO en CBS)

Invloed van studievoorschot op het huisvestingsgedrag van eerstejaarsstudenten

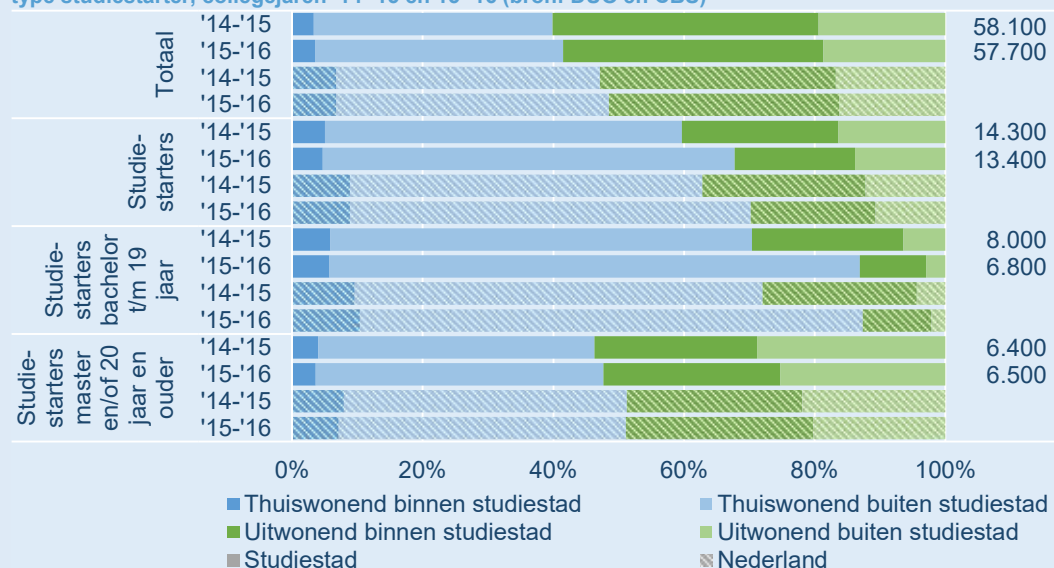
Het studievoorschot is in collegejaar '15-'16 ingevoerd. Met de gegevens van de eerstejaarsstudenten die binnen het nieuwe systeem vallen kan dit jaar voor het eerst in beeld worden gebracht wat het effect is op basis van werkelijke cijfers. Hiervoor wordt een vergelijking gemaakt tussen collegejaren '15-'16 en '14-'15. Tussen '06-'07 en '14-'15 waren de verschuivingen zeer beperkt. De cijfers in dit kader hebben uitsluitend betrekking op Nederlandse studenten.

Een negatief effect van het studievoorschot op de studentenaantallen is nationaal niet direct waarneembaar. Het aandeel uitwonenden in Utrecht is gedaald van 60,1 naar 58,5 procent (NL: 52,9 naar 51,5 procent). Het effect van het studievoorschot is lastig hieruit af te leiden omdat het aandeel uitwonende studiestarters van alle uitwonende studenten beperkt is. Als er wordt ingezoomd op de studenten die een nieuwe opleiding (bachelor of master) zijn gestart, dan is er sprake van een daling van 40,3 naar 32,3 procent (NL: 37 naar 30 procent). Deze groep bestaat uit studenten die voor het eerst zijn gaan studeren, maar ook uit studenten die al op zichzelf woonden, maar van studie zijn veranderd of een vervolgstudie zoals een master zijn gaan doen. Bij startende bachelor studenten van maximaal 19 jaar oud is het aandeel uitwonenden gedaald van 29,6 naar 13,1 procent (NL: 28 naar 13 procent). De conclusie is daarom dat de invoering van het studievoorschot van invloed is op het huisvestingsgedrag van studenten die starten met hun eerste hogeronderwijsopleiding. Dit sluit aan bij het scenario van de prognoses van vorig jaar waarin op basis van schattingen het effect van de invoering van het studievoorschot werd meegenomen. Het effect zal de komende jaren naar verwachting doorwerken bij de ouderejaars studenten.

Het gemeten effect wordt ook onderbouwd door resultaten uit de huisvestingsenquête 'Wonen Als Student 2016' waarin 45 procent van de thuiswonende studenten die onder het nieuwe leenstelsel vallen aangeeft nog thuis te wonen vanwege het studievoorschot (NL: 46 procent).

Kanttekening die bij de bevindingen geplaatst kan worden is het verschil in hoeverre studenten zich uitwonend laten registreren. Door de invoering van het studievoorschot is de noodzaak voor een student om zich bij de gemeente in te schrijven op een ander adres dan zijn of haar ouders minder groot. Voorheen was de studiefinanciering hoger voor uitwonende studenten, waardoor zij zich direct inschreven op het nieuwe adres zodra zij het ouderlijk huis hadden verlaten. Het gemeten aantal uitwonenden in collegejaar '15-'16 kan hierdoor lager uitvallen dan in werkelijkheid het geval is. In voorgaande collegejaren is er overigens sprake geweest van fraude met de studiefinanciering doordat studenten zich ten onrechte elders inschreven dan bij de ouders. Het gemeten aantal uitwonenden valt in de collegejaren '14-'15 en eerder hierdoor hoger uit dan werkelijk het geval was.

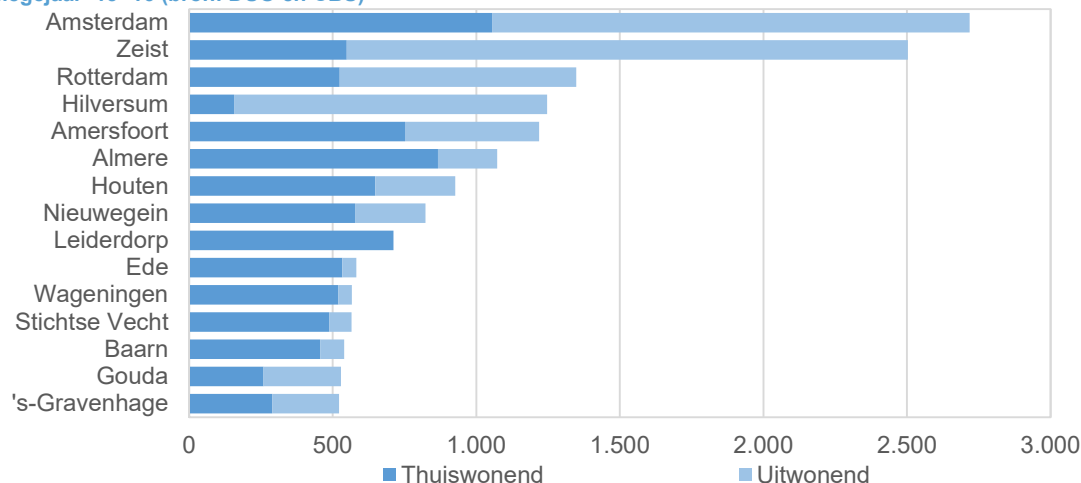
Figuur 2.15: Aandeel Nederlandse voltijdstudenten studierend in Utrecht en Nederland naar woonsituatie en type studiestarter, collegejaren '14-'15 en '15-'16 (bron: DUO en CBS)

2.2.5 Woonsteden

59 procent van de studenten die in Utrecht studeren woont in een andere stad (NL: 62 procent). In figuur 2.16 zijn de belangrijkste woongemeenten naast Utrecht weergegeven.

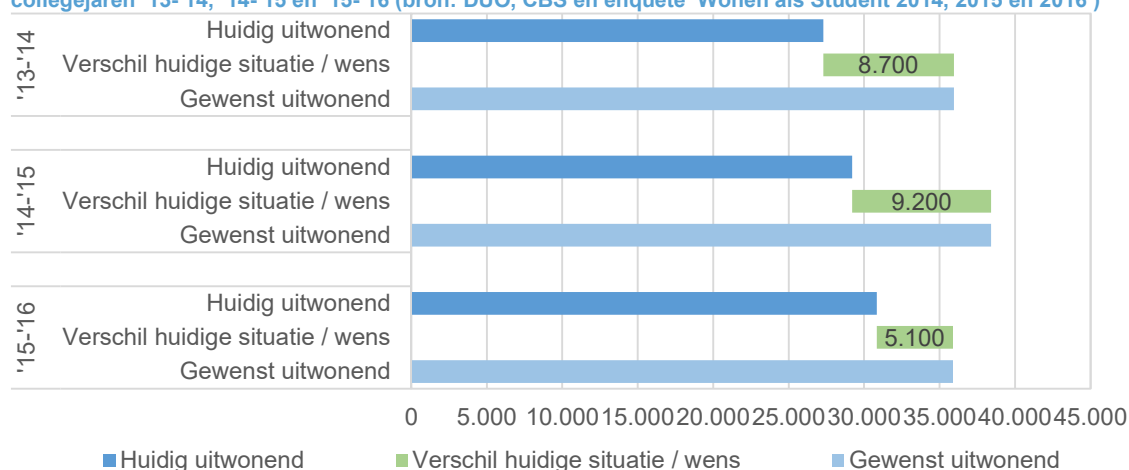
Figuur 2.16: Top-15 woonsteden van studenten die niet wonen in Utrecht, maar wel studeren in Utrecht, collegejaar '15-'16 (bron: DUO en CBS)

2.2.6 Spanning

Cijfers over leegstand van studentenhuysvesting ontbreken. Aangenomen is dat er slechts sprake is van frictieleegstand en het huidige aantal uitwonende studenten in een stad daarom een goede indicatie is voor de beschikbare voorraad (exclusief frictieleegstand). Het is echter mogelijk dat een deel van de studenten woonachtig is in woonruimten die niet specifiek bedoeld zijn voor studentenhuysvesting. Gevolg hiervan is dat de druk op de studentenhuysvesting onderschat kan worden. Daartegenover staat dat er mogelijk langdurige leegstand is van aanbod dat niet aansluit bij de woonwensen van studenten of niet gevonden wordt door studenten. Door de indicatie van de voorraad af te zetten tegen het aantal studenten dat in de stad zou willen wonen wordt de druk op de woningmarkt van studentenhuysvesting inzichtelijk. Deze wordt weergegeven in figuur 2.17. Bij het bepalen van het aantal studenten dat in de stad wil wonen is gekeken naar het huidige aantal studenten dat in de stad woont en de verhuyswensen van studenten die binnen een half jaar willen verhuysen uit of naar de stad.

Figuur 2.17: Huidig aantal en verschil tussen huidig en gewenst aantal uitwonende voltijdstudenten in Utrecht, collegejaren '13-'14, '14-'15 en '15-'16 (bron: DUO, CBS en enquête 'Wonen als Student 2014, 2015 en 2016')

3

Betaalbaarheid

Betaalbaarheid is in het kader van het studievoorschot de komende jaren extra belangrijk. Om de effecten voor de toekomst in perspectief te plaatsen wordt dit thema in dit hoofdstuk uitgewerkt. Achtereenvolgens besteden de paragrafen 3.1 tot en met 3.3 aandacht aan inkomsten en uitgaven, woonlasten en woonquote van uitwonende studenten. Hierbij wordt aandacht besteed aan de huidige situatie en de ontwikkeling gedurende de laatste jaren. Verschillende cijfers zijn alleen beschikbaar op nationaal niveau. Om een compleet beeld te schetsen zijn deze nationale cijfers wel in deze lokale monitor gepresenteerd.

Tabel 3.1: Gemiddelde inkomsten en uitgaven per maand van voltijdstudenten op nationaal niveau naar woonsituatie, collegejaar '14-'15 (bron: bewerking van ¹CBS Inkomenspanelonderzoek 2014, ²Nibud Studentenonderzoek 2015 en ³enquête 'Wonen als Student 2015')

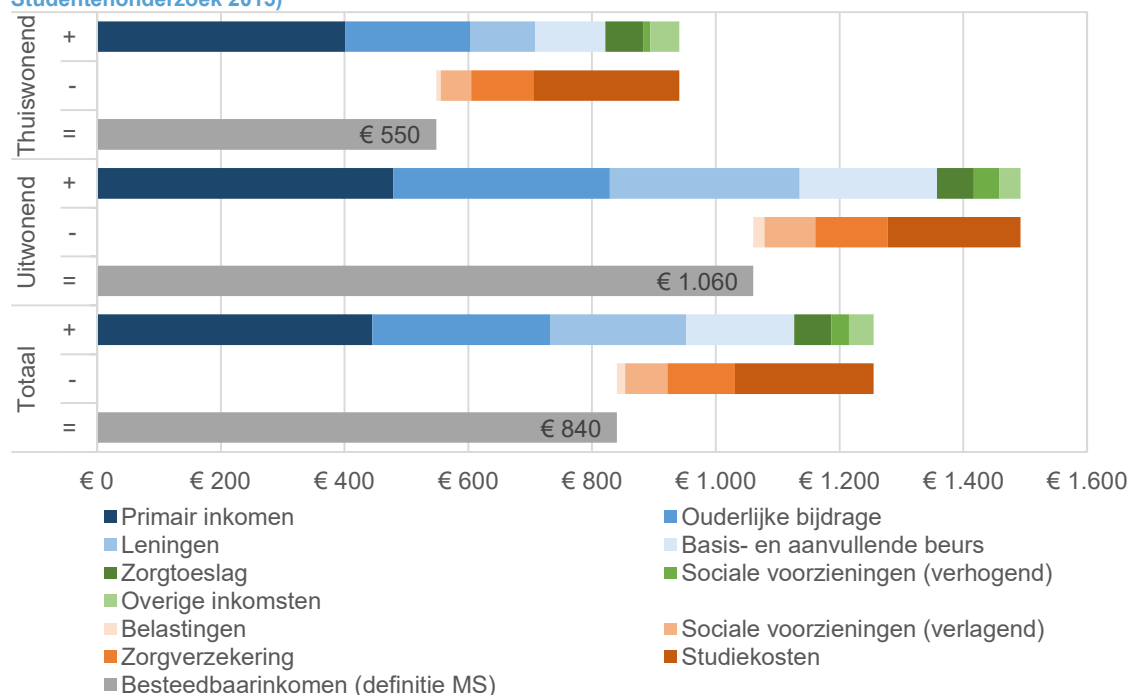
		Thuiswonend	Uitwonend	Totaal
Inkomen uit arbeid	1	€ 387	€ 475	€ 437
Inkomen uit eigen onderneming	1	€ 14	€ 8	€ 11
Inkomen uit vermogen	1	€ 0	-€ 4	-€ 2
Primair inkomen	1	€ 401	€ 479	€ 445
Inkomensverzekeringen (uitkering)	1	€ 8	€ 24	€ 17
Basis- en aanvullende beurs	1	€ 113	€ 200	€ 163
Overige uitkering sociale voorzieningen	1	€ 3	€ 17	€ 11
Huurtoeslag	1	€ 0	€ 21	€ 12
Overige inkomsten	1	€ 0	€ 0	€ 0
Bruto inkomen	1	€ 525	€ 742	€ 649
Inkomensverzekeringen (premie)	1	-€ 50	-€ 82	-€ 68
Zorgverzekering	1	-€ 100	-€ 117	-€ 110
Zorgtoeslag	1	€ 61	€ 59	€ 60
Belastingen	1	-€ 7	-€ 18	-€ 13
Besteedbaar inkomen (definitie CBS)	1	€ 430	€ 584	€ 518
Collegegeld	2	-€ 159	-€ 159	-€ 159
Overige studiekosten	2	-€ 77	-€ 56	-€ 65
Ouderlijke bijdrage (maandelijkse bijdr.)	2	€ 41	€ 135	€ 95
Ouderlijke bijdrage (meebetalen lasten)	2	€ 161	€ 215	€ 192
Collegiegeldkrediet / DUO lening	2	€ 105	€ 307	€ 220
Overige inkomsten	1/2	€ 47	€ 34	€ 40
Besteedbaar inkomen (definitie MS)		€ 548	€ 1.061	€ 840
Woonlasten voor aftrek huurtoeslag	3	€ 0	-€ 377	-€ 215
Bijkomende woonlasten	3	€ 0	-€ 91	-€ 52
Kostgeld	2	-€ 12	€ 0	-€ 5
Verzekeringen (excl. zorgverzekering)	2	-€ 12	-€ 10	-€ 11
Telefoon	2	-€ 25	-€ 26	-€ 25
Contributies en abonnementen	2	-€ 20	-€ 20	-€ 20
Vervoer	2	-€ 56	-€ 31	-€ 42
Kleding en schoenen	2	-€ 48	-€ 42	-€ 45
Vrijetijdsuitgaven	2	-€ 135	-€ 135	-€ 135
Grote aankopen	2	-€ 37	-€ 31	-€ 33
Voeding	2	-€ 35	-€ 159	-€ 106
Persoonlijke verzorging	2	-€ 21	-€ 20	-€ 20
Diversen	2	-€ 32	-€ 35	-€ 34
Sparen	2	-€ 117	-€ 83	-€ 98
Resterend budget		€ 0	€ 0	€ 0

3.1 Inkomsten en uitgaven

Het term inkomen lijkt simpel, maar is een complex begrip met tal van definities. In tabel 3.1 is de opbouw van het inkomen in collegejaar '14-'15 weergegeven voor verschillende definities. Uiteindelijk leidt dit tot een besteedbaar inkomen (definitie CBS) waarbij inkomen, sociale premies, belastingen, studiebeurs, huurtoeslag, zorgtoeslag, zorgverzekeringspremie zijn verwerkt. Omdat studenten een specifieke doelgroep zijn, is er in dit rapport nog een afwijkende definitie van het besteedbaar inkomen (definitie Monitor Studentenhuisvesting, MS) gebruikt waarbij ook de studiekosten, ouderlijke bijdrage en leningen zijn verwerkt. Het besteedbaar inkomen van thuiswonende studenten nationaal is 550 euro per maand en van uitwonende studenten 1.060 euro. In dit gemiddelde zitten ook de 5 procent van de studenten die geen of een negatief besteedbaar inkomen ontvangen (definitie CBS). Lokale cijfers laten zien dat het besteedbaar inkomen (definitie CBS) voor uitwonende studenten gemiddeld -3 procent lager is dan het nationale gemiddelde (566 versus 584 euro).

Primair inkomen, ouderlijke bijdrage, leningen en studiefinanciering zijn op nationaal niveau samen goed voor 88 procent van de positieve inkomstencomponenten. De studiekosten en zorgverzekering vertegenwoordigen 80 procent van de drukkende componenten van het besteedbaar inkomen. 16 procent van de studenten gebruikt studiekosten als aftrekpost bij de belastingen. Bij 25 jaar en ouder is dit maar liefst 31 procent.

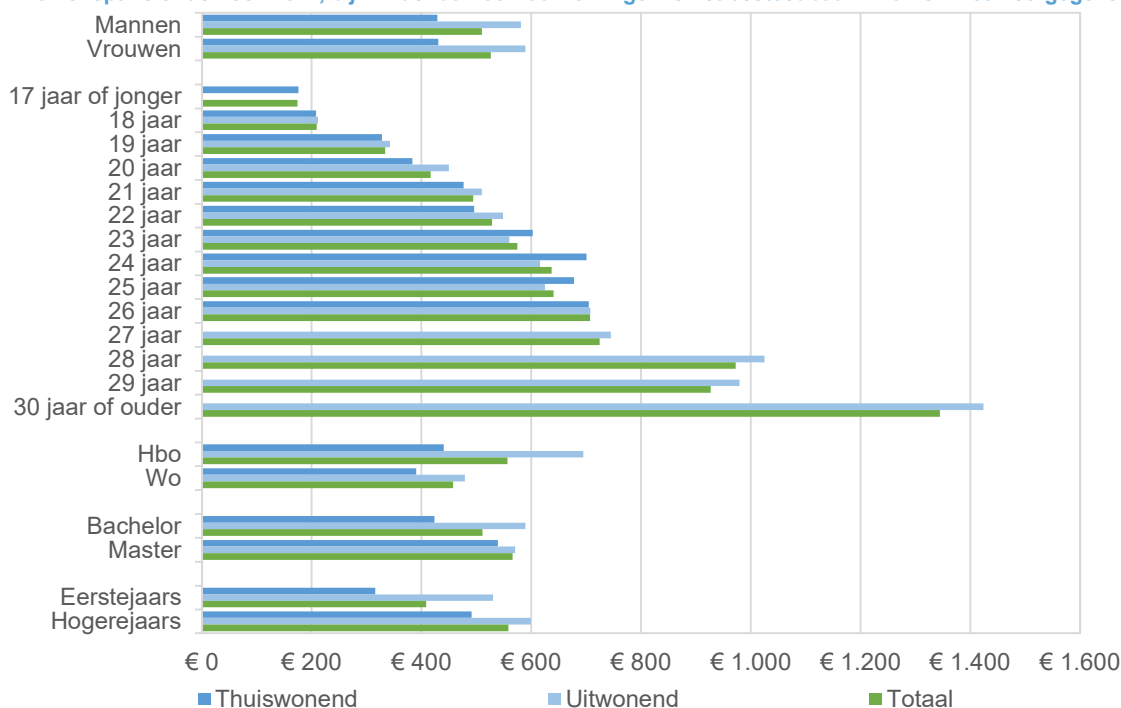
Figuur 3.1: Opbouw besteedbaar inkomen (definitie MS) van voltijdstudenten op nationaal niveau naar woonsituatie, collegejaar '14-'15 (bron: bewerking van CBS Inkomenspanelonderzoek 2014 en Nibud Studentenonderzoek 2015)

Figuur 3.2 geeft inzicht in de verschillen in het besteedbaar inkomen (definitie CBS) op nationaal niveau tussen verschillende groepen studenten. Mannen verdienen 3 procent minder dan vrouwen. Leeftijd en inkomen hangen sterk met elkaar samen. Het inkomen neemt structureel toe. Hiermee hangt samen dat master- en hogerejaarsstudenten een hoger besteedbaar inkomen hebben dan respectievelijk bachelor- en eerstejaarsstudenten. Onder universitaire studenten ligt het besteedbaar inkomen 18 procent lager dan onder hbo-studenten.

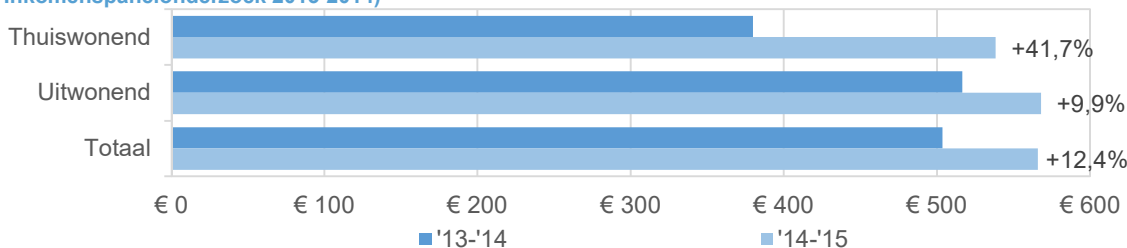
Bij 26 procent van de uitwonende studenten maakt huurtoeslag onderdeel uit van het besteedbaar inkomen. Bij studenten tot en met 22 jaar ontvangt slechts 15 procent huurtoeslag en bij 23 jaar en ouder 38 procent. Het recht op huurtoeslag is leeftijdsafhankelijk. Uitwonende hbo- en masterstudenten zijn gemiddeld ouder en ontvangen dan ook vaker huurtoeslag.

Figuur 3.2: Besteedbaar inkomen (definitie CBS) van voltijdstudenten op nationaal niveau naar woonsituatie, geslacht, leeftijd, opleidingsoort, opleidingsfase en jaar van studie, collegejaar '14-'15 (bron: CBS Inkomenspanelonderzoek 2014, bij minder dan 30 waarnemingen is het besteedbaar inkomen niet weergegeven)

Figuur 3.3 laat zien dat het gemiddeld besteedbaar inkomen (definitie CBS) het laatste jaar bij thuiswonende studenten is gedaald (-0,6 procent) en bij uitwonende studenten is gestegen (+1,6 procent). Studenten hebben steeds vaker een baan naast de studie ¹.

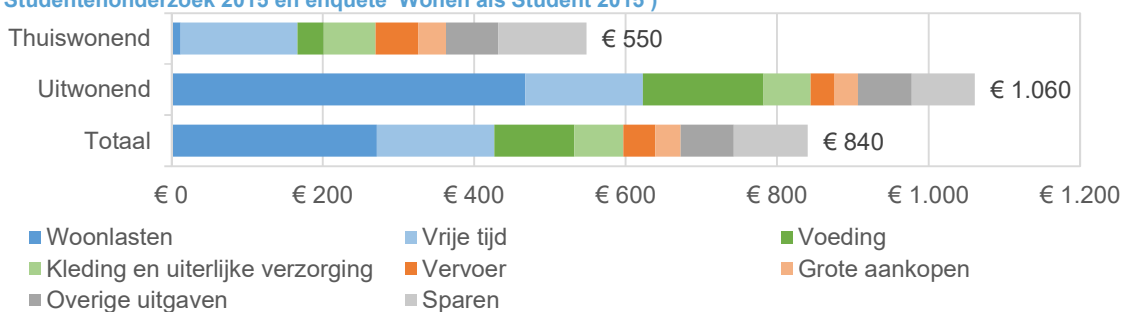
Figuur 3.3: Ontwikkeling gemiddeld netto inkomen (gecorrigeerd voor inflatie, definitie CBS) van voltijdstudenten in Utrecht en Nederland naar type woonsituatie, collegejaren '13-'14 tot en met '14-'15 (bron: CBS Inkomenspanelonderzoek 2013-2014)

Figuur 3.4 geeft inzicht in het uitgavenpatroon van studenten op nationaal niveau. Door de lage uitgaven aan wonen en voeding bij de thuiswonende studenten lijkt het uitgavenpatroon heel anders dan bij de uitwonende studenten. Bij uitwonende studenten bestaat in collegejaar '14-'15 44 procent van de uitgaven uit woonlasten en nog eens 15 procent wordt besteed aan boodschappen. Zonder deze twee kostenposten komen de uitgaven van uit- en thuiswonende studenten sterk overeen.

¹ Van Echtelt, Croezen, Vlasblom, De Voogd-Hamelink en Mattijssen (2016), 'Aanbod van Arbeid 2016', Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag.

Figuur 3.4: Uitgaven studenten uit het besteedbaar inkomen (definitie MS, dus exclusief studiekosten en zorgverzekering) van voltijdstudenten op nationaal niveau naar woonsituatie, collegejaar '14-'15 (bron: Nibud Studentenonderzoek 2015 en enquête 'Wonen als Student 2015')

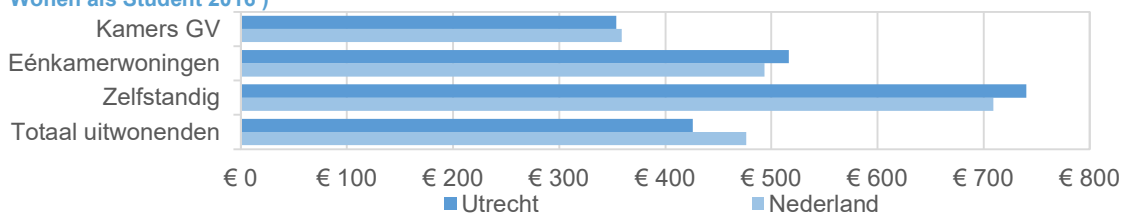

De uitgaven en inkomsten zijn bij thuiswonende studenten waarbij de studiebeurs een gift is ongeveer gelijk aan elkaar en zij bouwen hierdoor gemiddeld genomen geen schuld op. Bij uitwonende studenten zijn de uitgaven doorgaans hoger dan de inkomsten waardoor de schuld gemiddeld per maand met 220 euro toeneemt. Als er uitgegaan wordt van gelijkblijvende inkomsten en uitgaven, maar de studiebeurs als lening wordt beschouwd, dan stijgt de schuld bij thuiswonende studenten met 100 euro per maand en bij uitwonende studenten met 420 euro per maand.

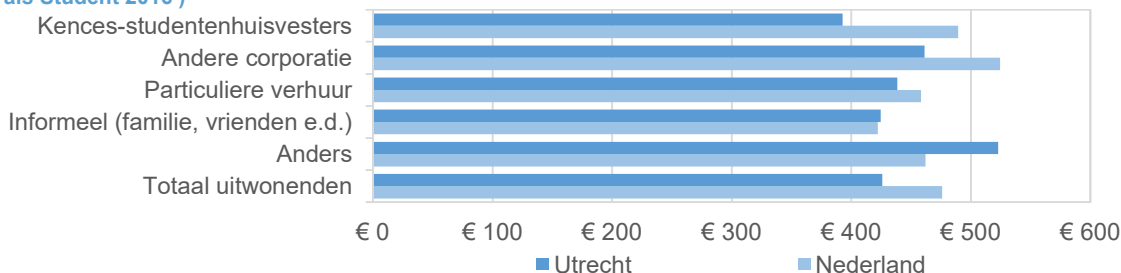
3.2 Woonlasten

Gemiddeld betalen uitwonende studenten in Utrecht in collegejaar '15-'16 361 euro aan woonlasten per maand (inclusief de bijkomende lasten en na aftrek van de huurtoeslag, NL: 400 euro). Aangezien de huurtoeslag onderdeel is van het besteedbaar inkomen worden de woonlasten vóór aftrek van huurtoeslag gepresenteerd (430 euro per maand, NL: 480 euro). Figuur 3.5 en figuur 3.6 laten de verschillen in woonlasten tussen typen woonruimten en typen verhuurders zien.

Figuur 3.5: Gemiddelde woonlasten inclusief bijkomende lasten en vóór aftrek van huurtoeslag van uitwonende voltijdstudenten wonend in Utrecht en Nederland naar type woonruimte, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

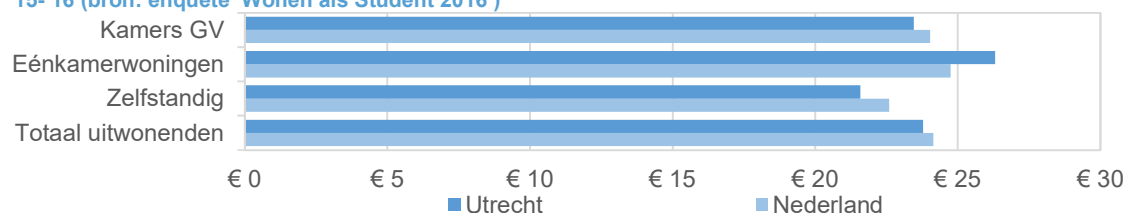

Figuur 3.6: Gemiddelde woonlasten inclusief bijkomende lasten en vóór aftrek van huurtoeslag van uitwonende voltijdstudenten wonend in Utrecht en Nederland naar type verhuurder, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

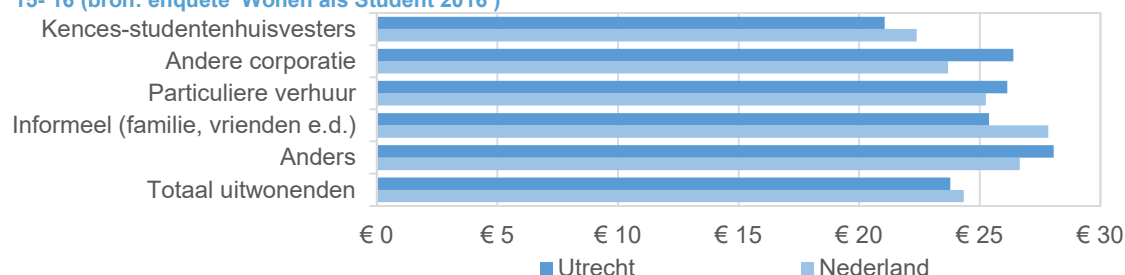

De prijs per vierkante meter is 22 euro (NL: 20 euro). De prijs per vierkante meter is echter niet voldoende nauwkeurig als het om prijsverschillen gaat. Dit heeft te maken met de samenstelling naar type woonruimte, de gemiddelde totale oppervlakte van woonruimten en de woonlocatie. In figuur 3.7 is daarom de prijs per vierkante meter uitgesplitst naar type woonruimte en is er alleen gekeken naar woonruimten van maximaal 35 vierkante meter, gelegen op een A-locatie binnen de stad en naar steden waar een Kences-studentenhuisvester actief is (voor de nationale cijfers). Figuur 3.8 maakt het onderscheid naar type verhuurder. Hierbij moet in het achterhoofd gehouden worden dat de samenstelling van de voorraad per type verhuurder niet vergelijkbaar hoeft te zijn.

Figuur 3.7: Gemiddelde woonlasten inclusief bijkomende lasten en vóór aftrek van huurtoeslag per vierkante meter voor kamers tot en met 35 vierkante meter, op een A-locatie en in een stad waar een Kences-deelnemer actief is van uitwonende voltijdstudenten wonend in Utrecht en Nederland naar type woonruimte, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

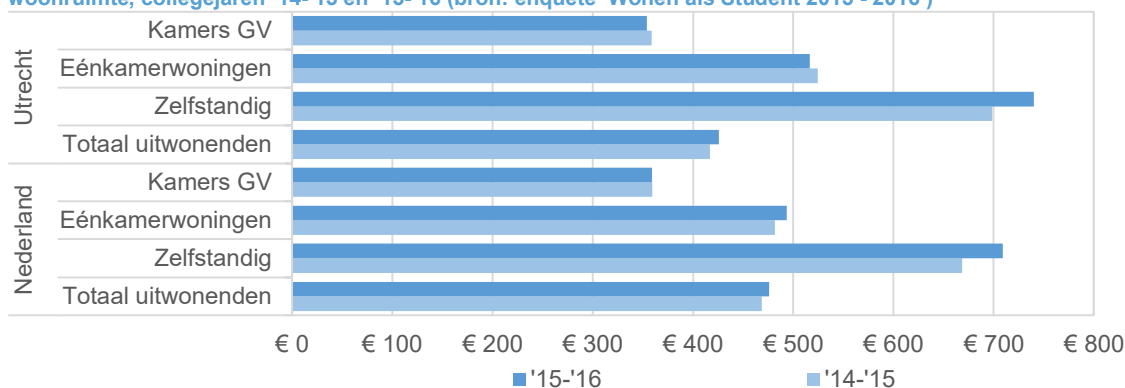

Figuur 3.8: Gemiddelde woonlasten inclusief bijkomende lasten en vóór aftrek van huurtoeslag per vierkante meter voor kamers tot en met 35 vierkante meter, op een A-locatie en in een stad waar een Kences-deelnemer actief is van uitwonende voltijdstudenten wonend in Utrecht en Nederland naar type verhuurder, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

Figuur 3.9 geeft inzicht in de ontwikkeling van de woonlasten in het laatste jaar. Gecorrigeerd voor inflatie zijn de woonlasten per woonruimte tussen het collegejaar '14-'15 en '15-'16 gemiddeld ongeveer gelijk gebleven (NL: +2 procent).

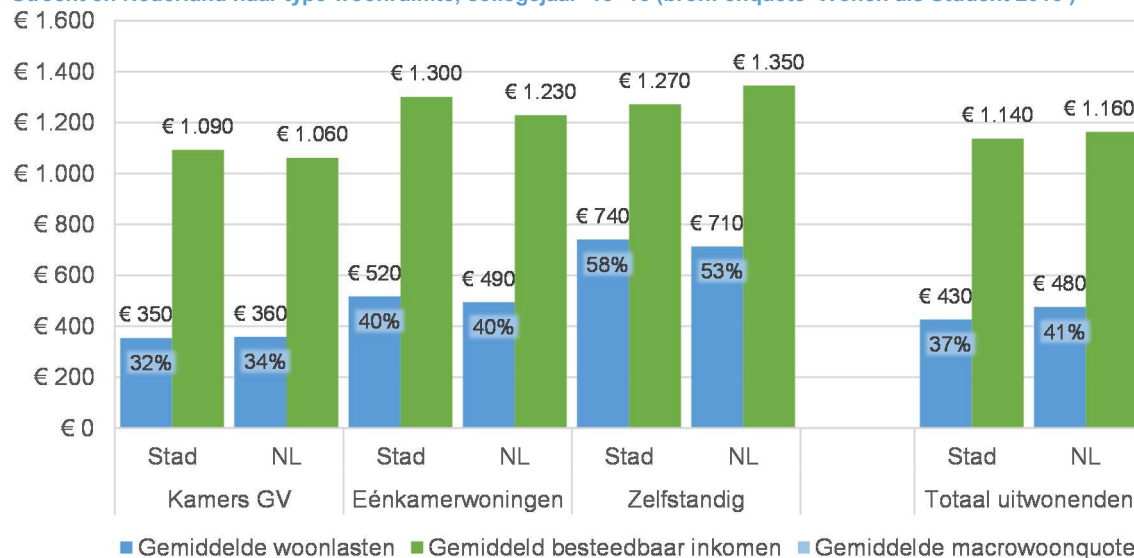
Figuur 3.9: Ontwikkeling gemiddelde woonlasten inclusief bijkomende lasten en zonder aftrek van de huurtoeslag (gecorrigeerd voor inflatie) van uitwonende voltijdstudenten wonend in Utrecht en Nederland naar type woonruimte, collegejaren '14-'15 en '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2015 - 2016')

3.3 Woonquote²

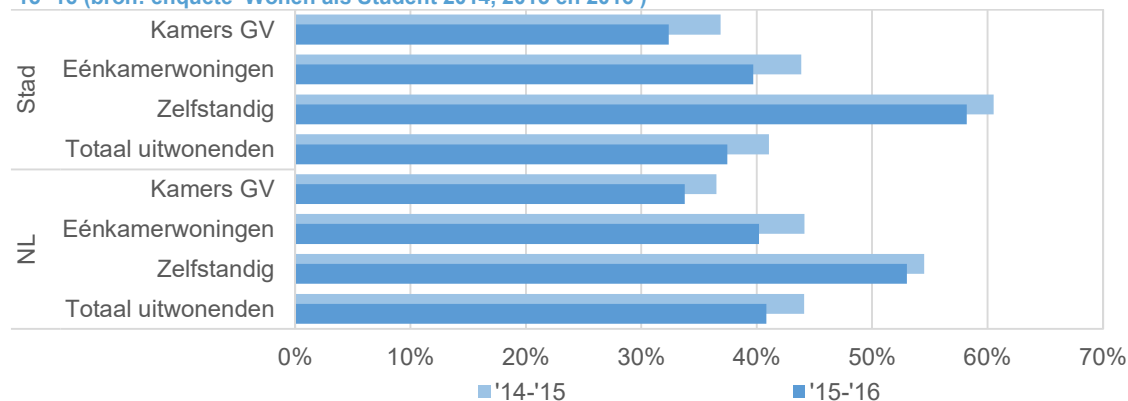
Wanneer de totale woonuitgaven (430 euro) gerelateerd worden aan het gemiddelde inkomen per maand (1.140 euro) blijkt 37 procent van het inkomen aan wonen te worden uitgegeven (NL: 480 euro, 1.160 euro en 41 procent). Figuur 3.10 geeft een overzicht van de gemiddelde woonlasten, inkomens en woonquotes naar type woonruimte.

Figuur 3.10: Gemiddelde woonlasten (inclusief bijkomende woonlasten en vóór aftrek van huurtoeslag), besteedbaar inkomen (definitie MS) en woonquote van uitwonende voltijdstudenten van studenten wonend in Utrecht en Nederland naar type woonruimte, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

De woonquote is over het afgelopen jaar gedaald van 41 naar 37 procent, zoals weergegeven in figuur 3.11 (NL: van 44 naar 41 procent). Er kan dan ook geconcludeerd worden dat de betaalbaarheid van studentenhuysvesting gedaald is.

Figuur 3.11: Ontwikkeling gemiddelde woonquote inclusief bijkomende lasten (gecorrigeerd voor inflatie) van uitwonende voltijdstudenten wonend in Utrecht en Nederland naar type woonruimte, collegejaren '13-'14 en '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2014, 2015 en 2016')

² De definitie van de woonquote is niet vergelijkbaar met andere onderzoeken, omdat de woonquote met een andere definitie van zowel het inkomen als de woonlasten is berekend.

4

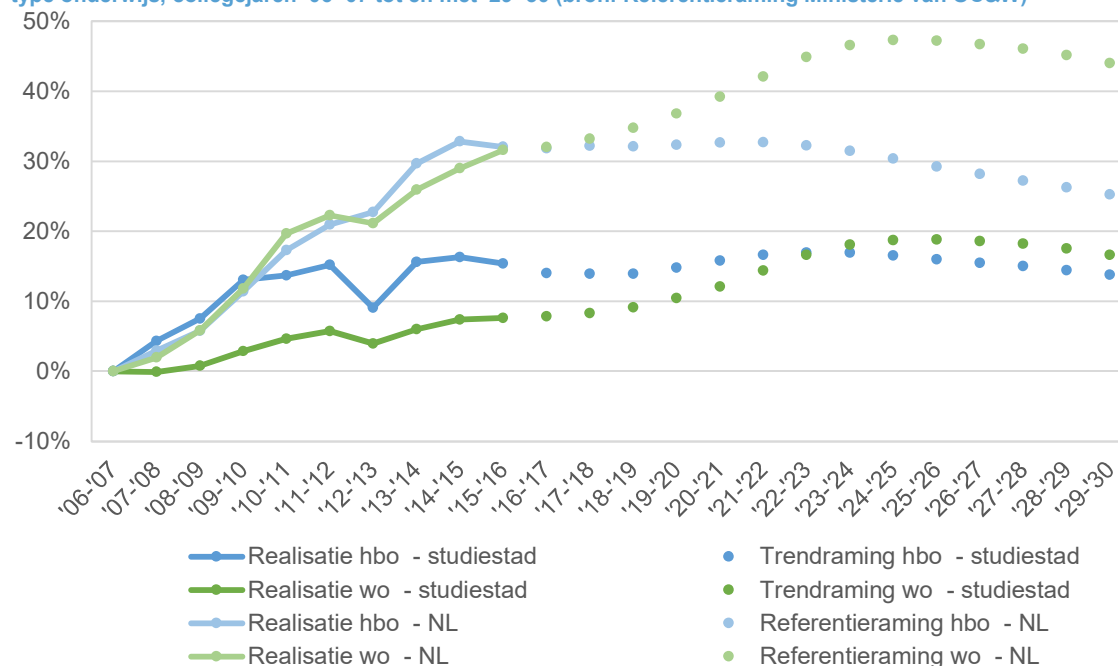
Kwantitatieve prognose

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de kwantitatieve verwachtingen tot en met collegejaar '23-'24. In paragraaf 4.1 wordt de verwachte ontwikkeling van de studentenpopulatie beschreven. Eerst worden veranderingen in het aantal studenten over de afgelopen jaren en de prognoses voor de komende jaren beschreven. Vervolgens wordt nader gekeken naar de samenstelling van de populatie naar leeftijd en geslacht. In paragraaf 4.2 wordt inzicht gegeven in de veranderingen van woonsituatie voor studenten in de komende 8 jaar. Hierbij wordt eerst gekeken naar de verschillen tussen het scenario 'weinig effect' en scenario 'veel effect' (zie paragraaf 1.3 voor de beschrijvingen van de twee scenario's).

4.1 Studentenpopulatie

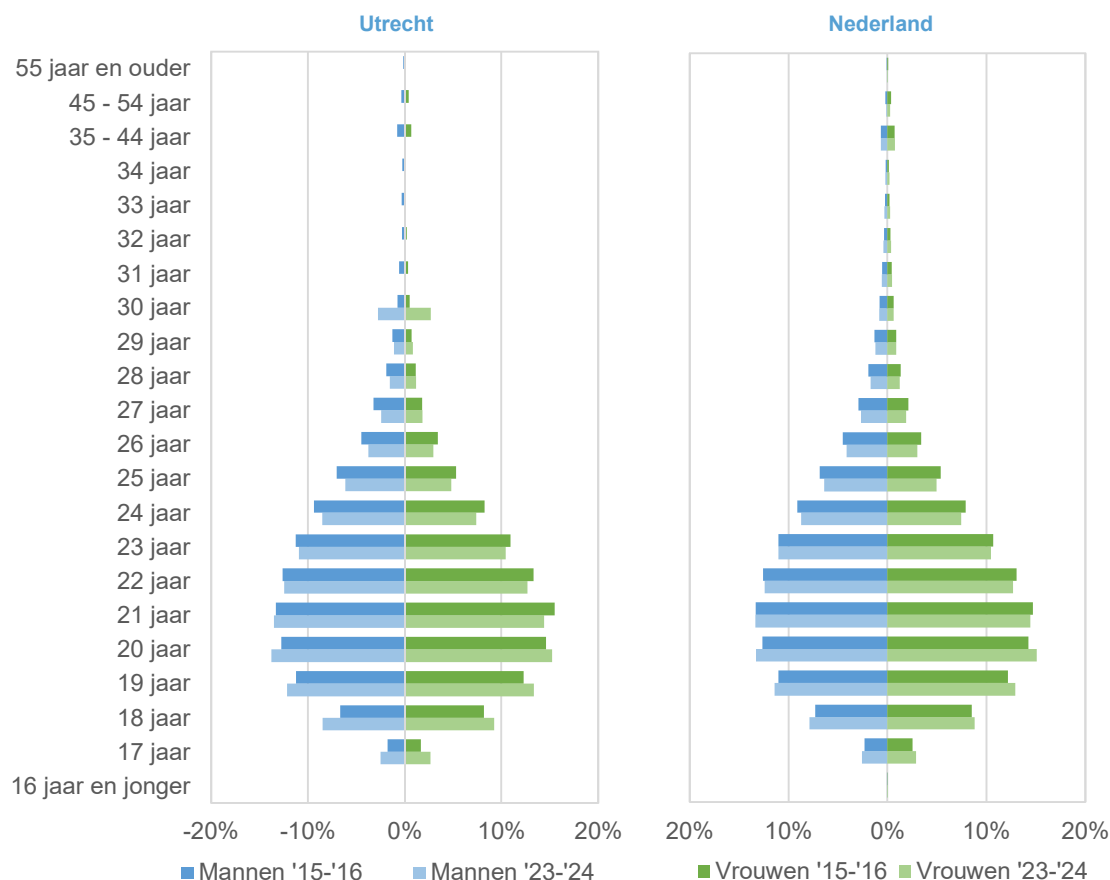
In de afgelopen acht jaar nam het aantal studenten in Utrecht met gemiddeld 630 studenten per jaar toe (+1,1 procent, NL: +3,6 procent). De Apollo-prognose laat een gemiddelde toename van 410 studenten per jaar zien tussen collegejaar '15-'16 en '23-'24 (+0,7 procent, NL: +0,5 procent). Opgemerkt dient te worden dat prognoses meer onzekerheden vertonen naarmate ze verder vooruit kijken.

Figuur 4.1: Ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten hoger onderwijs studierend in Utrecht en Nederland naar type onderwijs, collegejaren '06-'07 tot en met '29-'30 (bron: Referentieraming Ministerie van OC&W)

Figuur 4.2 laat zien dat in de komende 8 jaar de gemiddelde leeftijd van de studentenpopulatie zal afnemen, gemiddeld met 5 maanden (NL: -2 maanden). Het aandeel jonge studenten (jonger dan 21 jaar) neemt toe van 49,4 naar 52,8 procent (NL: van 49 naar 52 procent). Het aandeel vrouwen neemt naar verwachting de komende acht jaar af van 56,5 tot 51,8 procent (NL: van 50,8 naar 51,3 procent).

Figuur 4.2: Aandeel voltijdstudenten hoger onderwijs studierend in Utrecht en Nederland naar geslacht, collegejaren '15-'16 en '23-'24 (bron: Referentieraming Ministerie van OC&W)

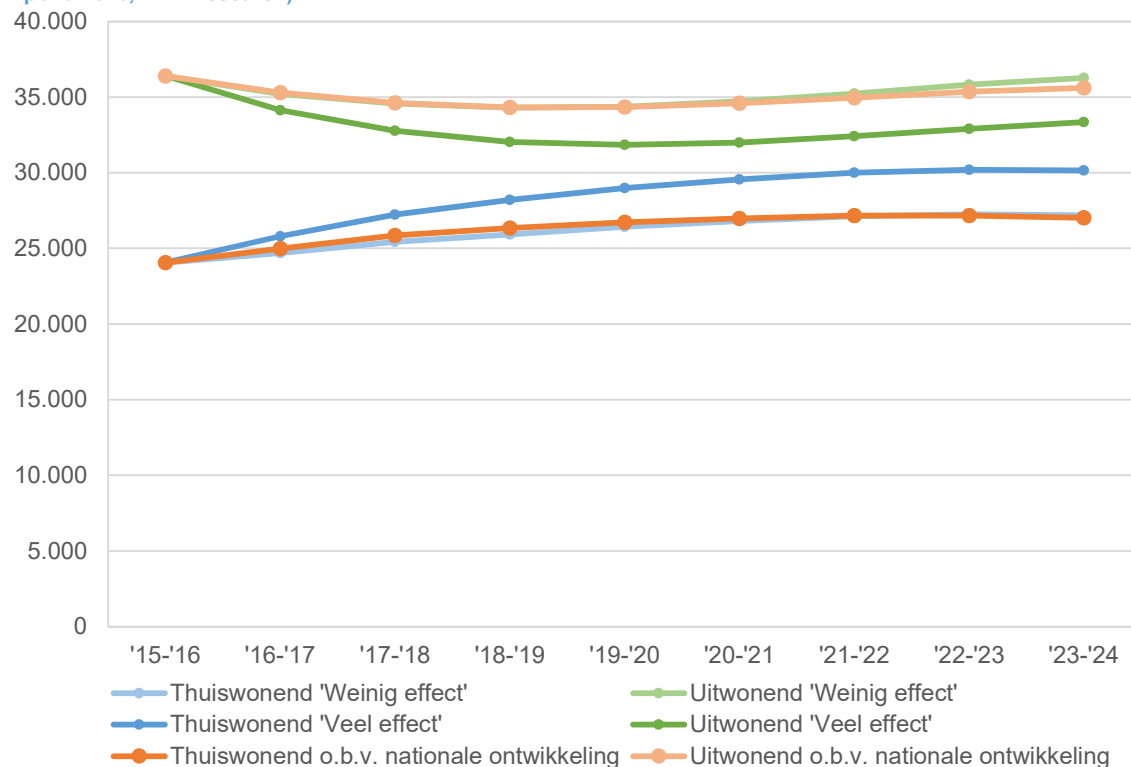

4.2 Woonsituatie

Bij prognoses is er altijd sprake van onzekerheden. Als gevolg van de invoering van het studievoorschot zijn deze onzekerheden voor prognoses van het aantal thuis- en uitwonende studenten nog groter. Deze situatie heeft zich nog niet eerder voorgedaan, zoals ook reeds aangegeven in paragraaf 1.3. Daarom moet er rekening worden gehouden met een bandbreedte, zoals weergegeven in figuur 4.3. De scenario's 'weinig effect' en 'veel effect' vormen een bandbreedte die het te verwachten minimale en maximale effect van de invoering van het studievoorschot weergeven. Het eerste jaar waarin het studievoorschot is ingevoerd heeft wel al laten zien dat de invoering een drukkend effect had op het aantal eerstejaarsstudenten dat het ouderlijk huis verlaat, zoals reeds besproken in paragraaf 2.2.4. De verwachting is dat dit effect de komende jaren zal doorwerken op het aantal uitwonenden als steeds meer studenten vallen onder het studievoorschotstelsel.

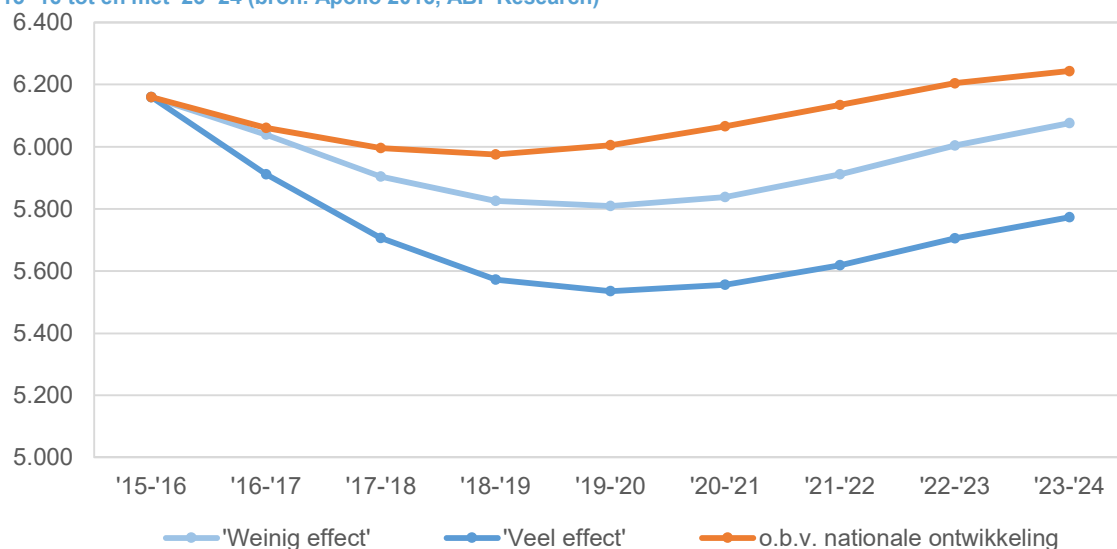
In het collegejaar '15-'16 zijn van de in Utrecht studerende studenten 36.300 studenten uitwonend inclusief internationale diplomastudenten. Dit aantal zou op basis van het scenario 'weinig effect' de komende acht jaar ongeveer gelijk blijven (NL: +2 procent). Bij het scenario 'veel effect' wordt er uitgegaan van daling naar 33.300 uitwonende studenten in collegejaar '23-'24 (-8 procent, NL: -6 procent).

Figuur 4.3: Ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten studierend in Utrecht naar woonsituatie per scenario (nationale ontwikkeling is o.b.v. gemiddelde van de twee scenario's), collegejaren '15-'16 tot en met '23-'24 (bron: Apollo 2016, ABF Research)

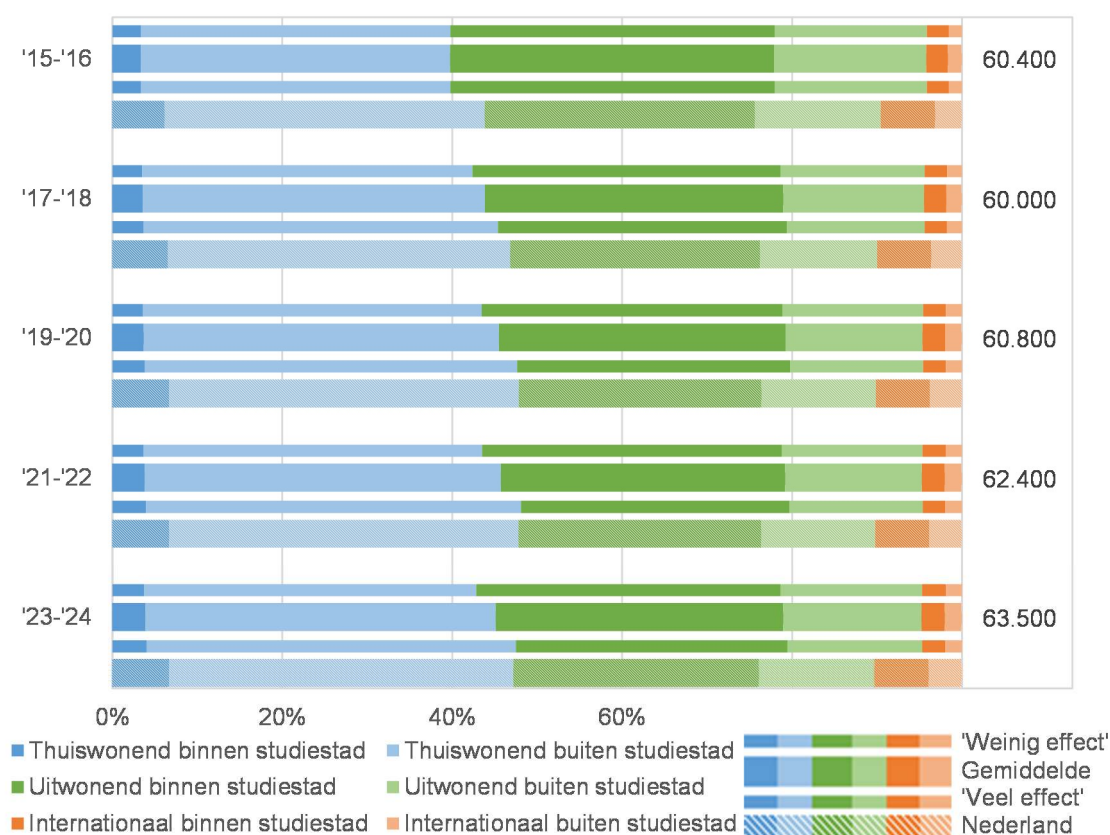
24.600 van de uitwonende studenten woont in Utrecht. Het aantal uitwonende studenten in Utrecht komt samen met de secundaire doelgroep uit op 30.800 studenten. Dit aantal zal op basis van het scenario 'weinig effect' in collegejaar '23-'24 afgenomen zijn tot 30.500 studenten (-1 procent). Bij het scenario 'veel effect' zal er sprake zijn van een afname tot 27.800 studenten (-10 procent).

Figuur 4.4: Ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten uitwonend in Utrecht en elders studierend naar woonsituatie per scenario (nationale ontwikkeling is o.b.v. gemiddelde van de twee scenario's), collegejaren '15-'16 tot en met '23-'24 (bron: Apollo 2016, ABF Research)

Als gevolg van de invoering van het studievoorschot is de verwachting dat studenten langer thuis blijven wonen. Echter, als ze ouder worden zullen ze vaak alsnog het ouderlijk huis verlaten. Het studievoorschot heeft dan ook vooral invloed op de woonsituatie van de jonge studenten en met name op de jonge studenten van wie de ouders niet in de studiestad wonen. Studenten van wie de ouders in de studiestad wonen verlieten ook in het verleden al op latere leeftijd het ouderlijk huis. Hierdoor is het effect van het studievoorschot op de thuiswonende studenten binnen de studiestad beperkt. Ook de groep van uitwonende studenten buiten de studiestad wordt door het studievoorschot slechts beperkt beïnvloed. Deze groep bestaat voornamelijk uit oudere studenten. Figuur 4.5 laat zien dat in de komende acht jaar met name het aandeel studenten dat thuis blijft wonen als de ouders buiten Utrecht wonen toeneemt. Dit gaat ten koste van het aantal uitwonende studenten binnen Utrecht.

Figuur 4.5: Aandeel voltijdstudenten studierend in Utrecht en Nederland naar woonsituatie per scenario, collegejaren '15-'16 en '23-'24 (bron: Apollo 2016, ABF Research)

5

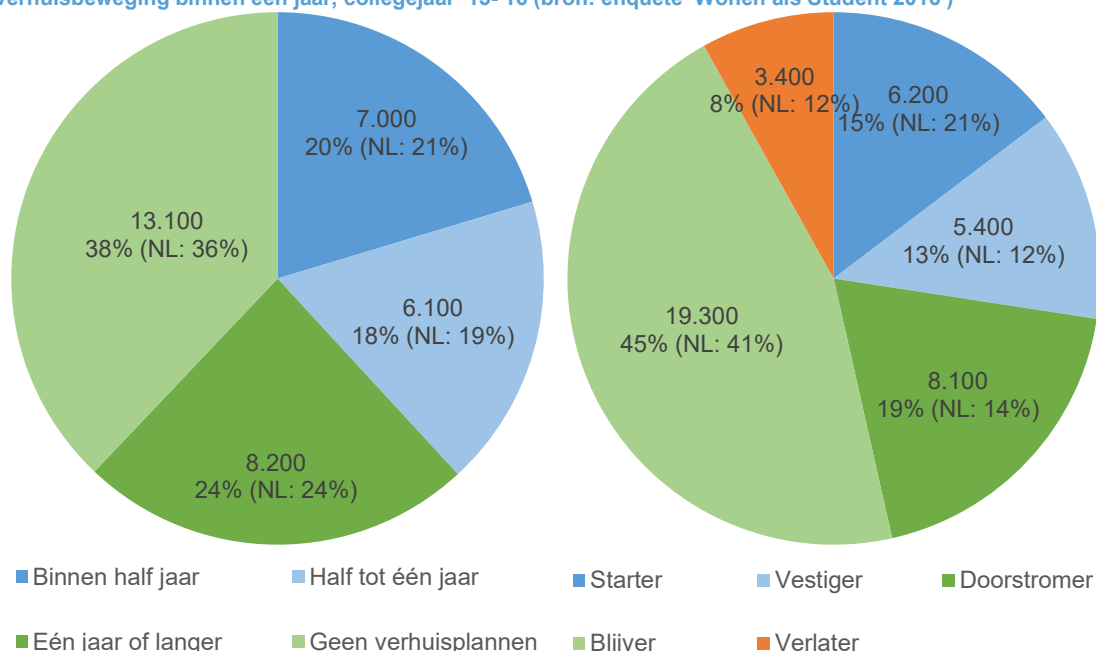
Verhuisceneigtheid & woonwensen

In hoofdstuk 4 is besproken hoeveel studenten er de komende jaren naar verwachting zijn en hoeveel woonruimten zij nodig hebben. In dit hoofdstuk wordt de verwachte vraag naar woonruimte meer kwalitatief ingevuld. In paragraaf 5.1 wordt de verhuisceneigtheid van studenten belicht. De woonwensen van verhuisceneigde studenten worden behandeld in paragraaf 5.2. Door de woonwensen van alle uitwonende studenten af te zetten tegen de huidige situatie presenteert paragraaf 5.3 de kwalitatieve afwijkingen tussen vraag en aanbod op dit moment. Tot slot geeft paragraaf 5.4 inzicht in het verschil tussen vraag en aanbod op korte termijn.

5.1 Verhuisceneigtheid

Van alle studenten wonend in Utrecht heeft 62 procent verhuisplannen (NL: 64 procent). Uit figuur 5.1 blijkt dat 13.100 studenten (38 procent, NL: 40 procent) verhuisplannen voor het komende jaar hebben, ook wel de verhuisceneigde studenten genoemd. Deze groep aangevuld met de studenten die in Amsterdam willen gaan wonen bestaat uit 6.200 starters (verlaten het ouderlijk huis), 5.400 vestigers (verhuizen tussen steden) en 8.100 doorstromers (verhuizen binnen de stad). Daarnaast zijn er 3.400 verlaters (vertrekken uit een stad). Deze groep bestaat uit alle uitwonende studenten die in een andere stad willen gaan wonen en studenten die terugkeren naar het ouderlijk huis.

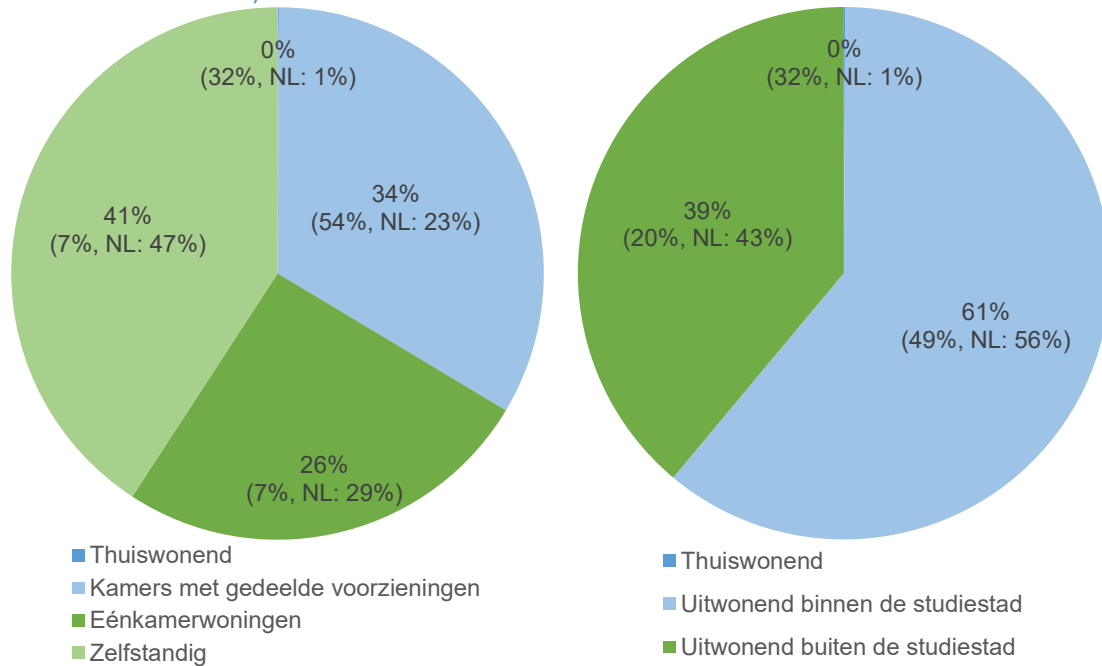
Figuur 5.1: Verhuisplannen voltijdstudenten (gewenst) uitwonend in Utrecht naar verhuistermijn en gewenste verhuisbeweging binnen één jaar, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

5.2 Woonwensen

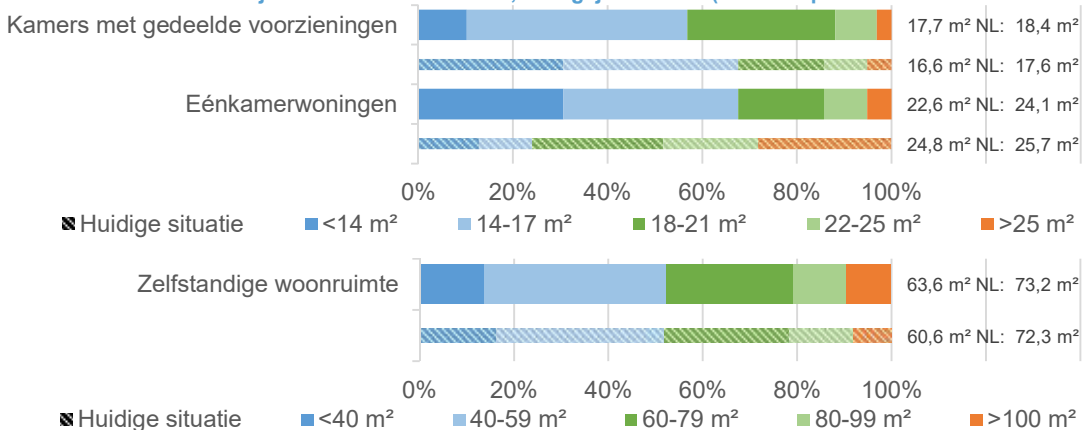
In deze paragraaf wordt er gekeken naar de woonwensen van de studenten die binnen een jaar wensen te verhuizen. Figuur 5.2 laat zien dat 34 procent op zoek is naar een kamer met gedeelde voorzieningen (NL: 23 procent). 26 procent is op zoek naar een éénkamerwoning (NL: 29 procent). 41 procent van de verhuigeneigde studenten is op zoek naar een zelfstandige woonruimte (NL: 47 procent).

Figuur 5.2: Gewenste type woonruimte van voltijdstudenten (gewenst) wonend in Utrecht die binnen één jaar wensen te verhuizen (tussen haakjes de huidige situatie van deze studenten), collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

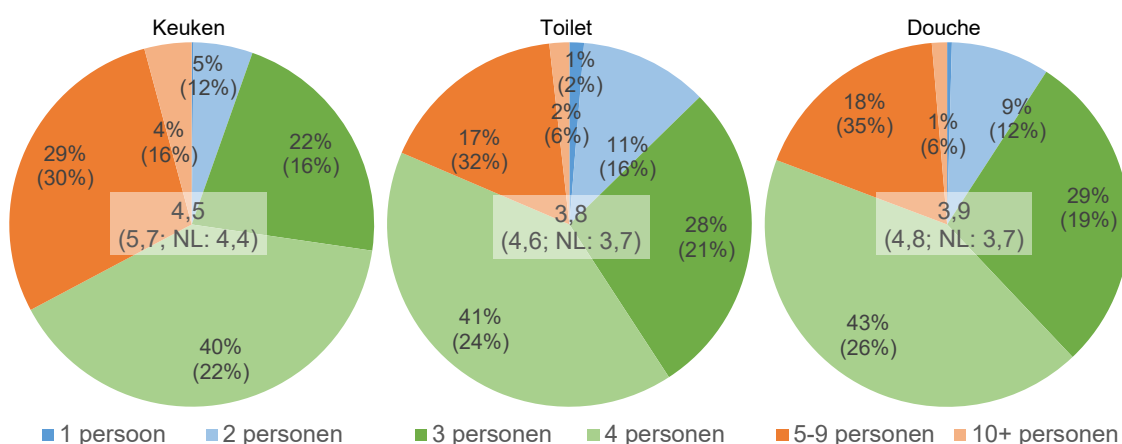
Studenten met verhuisplannen voor het komende jaar die een kamer met gedeelde voorzieningen wensen willen een kamer van gemiddeld 18 vierkante meter (NL: 18 vierkante meter). Verhuigeneigde studenten met een voorkeur voor een éénkamerwoning wensen een kamer met een oppervlakte van 23 vierkante meter (NL: 24 vierkante meter). Figuur 5.3 laat voor zelfstandige woonruimten zien dat verhuigeneigde studenten die in dit segment zoeken een woning wensen van 64 vierkante meter (NL: 73 vierkante meter).

Figuur 5.3: Gewenste en huidige woonoppervlakte van voltijdstudenten (gewenst) uitwonend in Utrecht en Nederland die binnen één jaar wensen te verhuizen, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

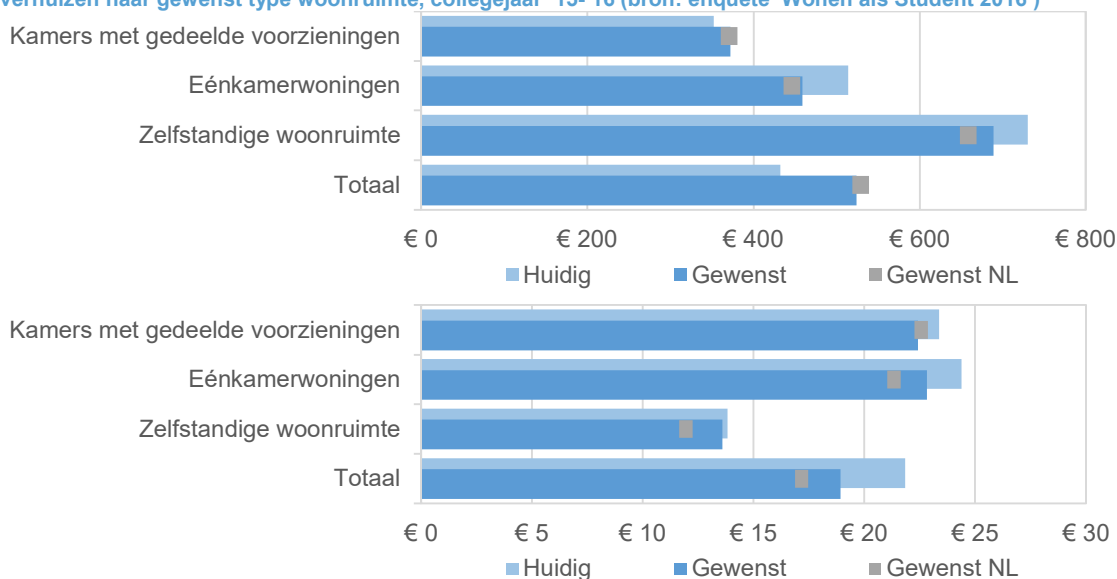
Figuur 5.4 geeft inzicht in met hoeveel huisgenoten studenten voorzieningen willen delen. De voorzieningen keuken, toilet en douche schetsen alle drie een vergelijkbaar beeld. Studenten wensen de voorzieningen met 3 tot en met 5 personen te delen. Dit aandeel is groter dan het percentage studenten dat in de huidige situatie deze voorzieningen met 3 tot en met 5 personen deelt. Dit beeld is vergelijkbaar met Nederland als geheel.

Figuur 5.4: Gewenst aantal huisgenoten voor keuken, toilet en douche van voltijdstudenten (gewenst) uitwonend in Utrecht die binnen één jaar wensen te verhuizen naar een kamer met gedeelde voorzieningen (tussen haakjes de huidige situatie en in het midden het gemiddelde), collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

Gemiddeld willen verhuiscandidate studenten 520 euro aan woonlasten betalen (inclusief bijkomende lasten en zonder aftrek van de huurtoeslag, NL: 530 euro). Zoals te zien in figuur 5.5 wordt de hoogte van dit bedrag beïnvloed door het gewenste type woonruimte. Voor kamers met gedeelde voorzieningen en éénkamerwoningen wil men respectievelijk 370 en 460 euro betalen (NL: 370 en 450 euro). Voor zelfstandige woonruimte zijn studenten met 690 euro veel meer bereid te betalen (NL: 660 euro). Het verschil in huidige en gewenste woonlasten tussen totaal en de combinatie van de drie type woonruimte kan afwijken doordat ook de gewenste samenstelling van type woonruimte afwijkt van de huidige samenstelling.

Figuur 5.5: Gewenste en huidige woonlasten inclusief bijkomende lasten en vóór aftrek van huurtoeslag, totaal en per vierkante meter, van voltijdstudenten (gewenst) uitwonend in Utrecht die binnen één jaar wensen te verhuizen naar gewenst type woonruimte, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

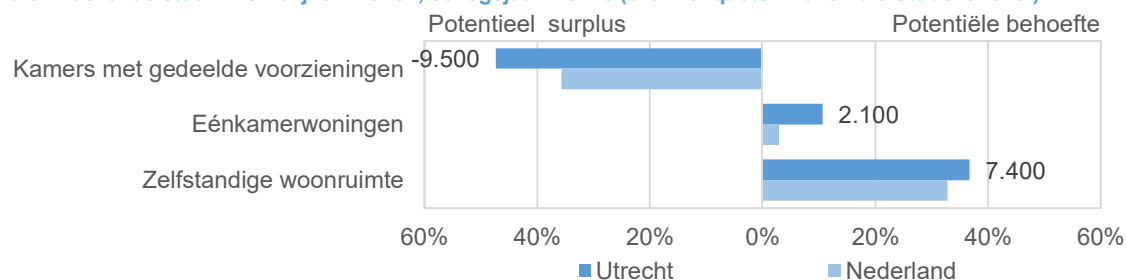

5.3 Woonsituatie versus woonwensen

Om een beeld te krijgen van kwalitatieve afwijkingen tussen vraag en aanbod op dit moment kan het huidige type woonruimte van degenen die in een stad wonen worden afgezet tegen de woonwensen van deze zelfde groep, mits zij in de stad willen blijven wonen. Kwantitatief gezien levert deze vergelijking per definitie een "0" op, maar kwalitatief laat deze vergelijking zien in welke richting studenten op dit moment hun type woonruimte zouden willen aanpassen. Een tekort of overschot van woonruimte dat zich vertaalt naar studenten die geen woonruimte kunnen vinden of naar leegstaande woonruimten wordt in deze paragraaf niet meegenomen.

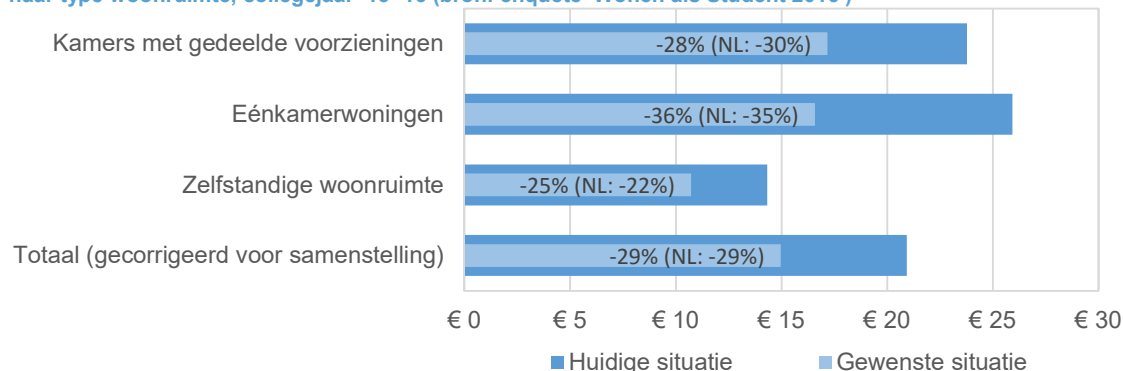
47 procent van de bewoonde voorraad sluit niet volledig aan op wat de bewoners ambiëren (NL: 36 procent). Er is een potentieel surplus van circa 9.500 kamers met gedeelde voorzieningen. En er is een aanvullende wens van 2.100 éenkamerwoningen. Tot slot is er een potentiële aanvullende behoefte van 7.400 zelfstandige woonruimten.

Figuur 5.6: Afwijking tussen huidige en gewenste type woonruimte van uitwonende voltijdstudenten in Utrecht die in dezelfde stad willen blijven wonen, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

Studenten zijn gemiddeld bereid 20 procent meer te betalen dan dat ze nu doen (NL: 16 procent). Daarbij wensen de studenten echter wel meer vierkante meter woonoppervlakte. Figuur 5.7 laat zien dat studenten per vierkante meter 29 procent minder willen betalen (NL: 29 procent).

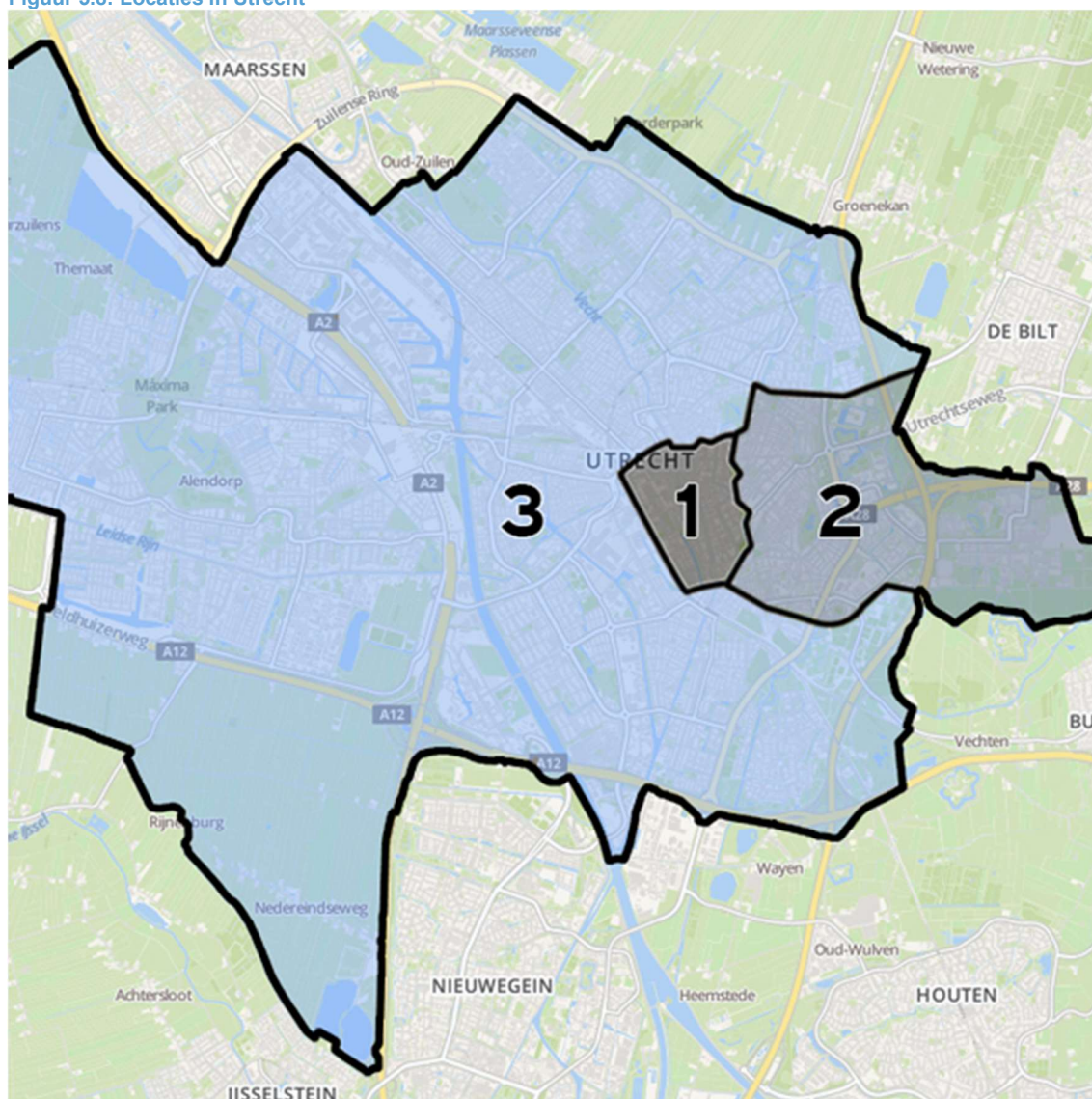
Figuur 5.7: Afwijking tussen huidige en gewenste woonlasten per vierkante meter inclusief bijkomende lasten en vóór aftrek van huurtoeslag van uitwonende voltijdstudenten in Utrecht die in dezelfde stad willen blijven wonen naar type woonruimte, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

5.4 Vraag & aanbod

In deze paragraaf wordt er gekeken naar het verschil tussen vraag en aanbod op korte termijn. Het aanbod wordt gevormd door woonruimten die vrijkomen door studenten die de stad verlaten (verlaters) of doorstromen naar een andere woonruimte (doorstromers). De vraag bestaat uit studenten die voor het eerst op zich zelf willen gaan wonen (starters), uitwonende studenten die zich in de stad willen vestigen (vestigers) en uitwonende studenten die een andere woonruimte binnen dezelfde stad zoeken (doorstromers). Alleen studenten met een verhuiscens binnen een halfjaar vallen onder deze categorieën. In tabel 5.1 is het verschil tussen vraag en aanbod weergegeven naar locatie, prijsklasse en type woonruimte weergegeven.

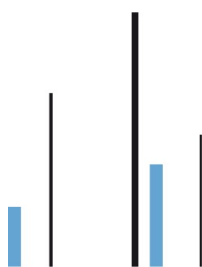
Figuur 5.8: Locaties in Utrecht

Tabel 5.1: Verschil tussen vraag en aanbod o.b.v. verhuigeneigden (gewenst) uitwonend in Utrecht binnen een halfjaar naar locatie, type woonruimte en prijssegment, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

			Huidige woonsituatie	Aanbod		Vraag			Verschil	Gewenste situatie
				Verlater	Doorstr.	Starter	Vestiger	Doorstr.		
Locatie 1	Kamers met GV	Laag	790	60	10	0	0	60	10	790
		Hoog	4.000	420	180	660	240	750	-1.050	5.050
		Totaal	4.790	480	190	660	240	810	-1.050	5.840
	Eénkamerwoningen	Laag	20	0	0	30	20	0	-50	80
		Hoog	430	50	30	450	280	490	-1.150	1.580
		Totaal	460	50	30	480	300	490	-1.200	1.660
	Zelfstandige woonruimte	Laag	100	0	0	0	30	110	-140	230
		Hoog	700	120	30	210	220	380	-660	1.360
		Totaal	790	120	30	210	250	490	-800	1.590
	Totaal	Laag	910	60	10	30	50	170	-180	1.090
		Hoog	5.130	590	240	1.320	740	1.620	-2.870	7.990
		Totaal	6.040	650	240	1.350	790	1.790	-3.050	9.090
Locatie 2	Kamers met GV	Laag	1.590	120	20	0	40	20	70	1.520
		Hoog	5.280	640	250	400	460	380	-350	5.630
		Totaal	6.870	760	270	400	510	400	-280	7.150
	Eénkamerwoningen	Laag	40	0	20	0	10	0	10	30
		Hoog	1.260	160	60	280	120	250	-440	1.700
		Totaal	1.300	160	80	280	130	250	-430	1.720
	Zelfstandige woonruimte	Laag	60	10	0	10	0	30	-30	90
		Hoog	550	10	10	20	130	260	-380	930
		Totaal	610	20	10	20	130	280	-410	1.020
	Totaal	Laag	1.680	120	40	10	60	50	50	1.640
		Hoog	7.090	810	320	690	710	890	-1.170	8.250
		Totaal	8.770	930	360	700	770	940	-1.120	9.890
Locatie 3	Kamers met GV	Laag	2.790	340	70	0	10	10	400	2.390
		Hoog	8.920	1.380	420	260	180	330	1.020	7.890
		Totaal	11.710	1.720	490	260	190	340	1.430	10.280
	Eénkamerwoningen	Laag	200	10	10	0	30	0	-20	220
		Hoog	1.030	100	40	160	40	200	-260	1.290
		Totaal	1.230	110	50	160	80	200	-280	1.520
	Zelfstandige woonruimte	Laag	490	40	0	0	20	50	-30	520
		Hoog	2.580	30	160	150	240	140	-340	2.930
		Totaal	3.070	70	160	150	260	190	-370	3.450
	Totaal	Laag	3.490	390	80	0	60	60	350	3.130
		Hoog	12.530	1.510	620	580	460	680	420	12.110
		Totaal	16.020	1.900	700	580	520	740	770	15.250
Totaal	Kamers met GV	Laag	5.170	520	100	0	50	90	480	4.700
		Hoog	18.190	2.440	860	1.330	880	1.460	-380	18.570
		Totaal	23.360	2.960	950	1.330	940	1.550	90	23.270
	Eénkamerwoningen	Laag	270	10	30	30	60	0	-60	330
		Hoog	2.720	310	130	890	440	950	-1.850	4.570
		Totaal	2.990	310	150	920	500	950	-1.910	4.900
	Zelfstandige woonruimte	Laag	640	40	0	10	50	190	-200	840
		Hoog	3.830	160	200	370	590	780	-1.380	5.220
		Totaal	4.480	200	200	380	640	960	-1.580	6.050
	Totaal	Laag	6.080	570	120	40	160	270	220	5.860
		Hoog	24.740	2.900	1.180	2.590	1.910	3.190	-3.610	28.360
		Totaal	30.830	3.470	1.300	2.630	2.080	3.460	-3.390	34.220

6

Internationale studenten

Naast internationale studenten die in Nederland een volledige opleiding volgen zijn er ook veel studenten die hier een kort programma doen. Dit zijn de zogeheten studiepuntmobiele of short stay- studenten. Zij komen voor een uitwisselingsprogramma, doen een korte cursus of zijn hier voor een heel collegejaar. Deze studenten zijn in de voorgaande hoofdstukken niet meegenomen. Het probleem is dat deze studenten minder eenduidig worden geregistreerd en ontwikkelingen wisselvalliger zijn. De studiepuntmobiele studenten bezetten nationaal met circa 4 procent echter wel een noemenswaardig deel van de studentenwoningen. Vanwege het belang van een compleet overzicht over studentenhuisvesting zijn de inkomende studiepuntmobiele studenten dit jaar als onderdeel van de Monitor Studentenhuisvesting in beeld gebracht en worden in dit hoofdstuk behandeld. De internationale diplomastudenten die integraal in de voorgaande hoofdstukken zijn meegenomen worden in dit hoofdstuk als aparte categorie ook besproken.

In paragraaf 6.1 wordt globaal het kader geschetst waarbinnen de nationale en lokale ontwikkelingen zich voordoen. In paragraaf 6.2 wordt de omvang en samenstelling van de internationale studentenpopulatie besproken. De woonsituatie wordt in paragraaf 6.3 behandeld, waarbij de vergelijking wordt gemaakt met de Nederlandse diplomastudenten. In paragraaf 6.4 worden prognoses weergegeven voor de verwachte kwantitatieve ontwikkeling. Tot slot wordt in paragraaf 0 de verschillen tussen woonwensen en woonsituatie besproken. De cijfers in de paragrafen 6.2, 6.3 en 0 hebben grotendeels of volledig betrekking op Nederland vanwege onvoldoende internationale respondenten op het niveau van Utrecht in de enquête 'Wonen Als Student'.

6.1 Internationale context

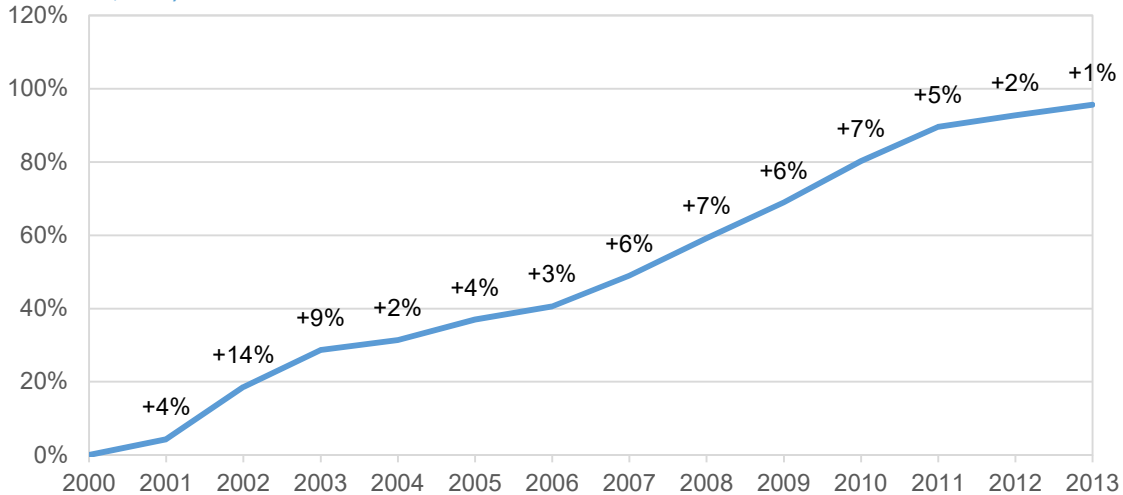
In 2013 volgden er wereldwijd, volgens de meest recente statistieken van Unesco¹, ongeveer 4 miljoen studenten een studie in het buitenland. Figuur 6.1 laat zien dat het aantal studenten dat in het buitenland studeert sinds 2000 structureel is toegenomen. Sinds 1980 is het aandeel van de wereldwijde studentenpopulatie dat in het buitenland gaat studeren ongeveer gelijk gebleven. De oorzaak van de toename van het aantal studenten dat in het buitenland studeert is daarom de groei van de wereldwijde studentenpopulatie. Deze toename komt hoofdzakelijk door toename van het aantal studenten in de voormalig tweedewereldlanden en in mindere mate derde wereld.

China telt de meeste uitgaande studenten, op ruime afstand gevolgd door India. China is als groot land, met een opkomende kenniseconomie symbolisch voor veel andere kenniseconomieën. De ontwikkeling van het hoger onderwijs in deze landen neemt toe in zowel kwaliteit als kwantiteit en zal waarschijnlijk leiden tot een betere kwalitatieve aansluiting van internationale studenten op Nederlandse universiteiten.

¹ Unesco (2016), "UIS Statistics", www.data.uis.unesco.org, 13 juli 2016.

In tabel 6.1 is te zien dat de top-5 verder bestaat uit Duitsland, Zuid-Korea en Frankrijk. Dit zijn landen die naast een grote uitgaande populatie ook een grote inkomende studentenstroom hebben. De klassering van landen als Saoedi-Arabië, Maleisië en Nigeria heeft te maken met de economische ontwikkelingen in de middenklasse. Studenten in deze landen hebben de financiële mogelijkheden voor een studie, maar de lokale universiteiten kunnen het topniveau (nog) niet aanbieden².

Figuur 6.1: Ontwikkeling aantal studenten wereldwijd dat in een ander land studeert, 2000-2013 (bron: UNESCO Datacentre, 2016)

Nederland staat met een uitgaande populatie van 13.000 à 14.000 studenten op een 63e plaats in deze ranglijst. Het aantal uitgaande studenten zegt niet alles. China en India staan bovenaan, maar hebben ook de grootste populatie 18-30-jarigen, en als gevolg daarvan ook een groot aantal studenten. Daarom is er ook gekeken naar welk deel van de studenten in het buitenland gaat studeren. In India blijkt dit slechts 0,6 procent te zijn. Van de landen in de top-10 steken Saoedi-Arabië en Maleisië erboven uit met 5,4 procent. In Nederland gaat 1,8 procent voor studie naar het buitenland. Dit is ondergemiddeld.

De studiepuntmobiliteit vanuit Nederland blijft ook achter bij die in andere Europese landen. De inkomende stroom aan studiepuntmobiele studenten hangt samen met de uitgaande stroom. De achterblijvende studiepuntmobiliteit vanuit Nederland zorgt dan ook voor een beperkte inkomende mobiliteit naar Nederland. Belangrijke oorzaken van de achterblijvende studiepuntmobiliteit vanuit Nederland zijn onvoldoende aansluiting bij het studieprogramma en onzekerheid over erkenning door de eigen instelling van elders toegekende studiepunten³. Steeds meer verschillende onderwijsinstellingen maken de keuze of willen dat gaan doen om studiepuntmobiliteit als de norm voor alle studenten te stellen⁴. Dit om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen en kansen voor studenten op de arbeidsmarkt te vergroten. Hiervoor wordt er door de onderwijsinstellingen gewerkt aan afgestemde mobiliteitsvensters en automatische erkenning van studiepunten om zekerheid over aansluiting van het aanbod op het studieprogramma en duidelijkheid omtrent de erkenning van studiepunten te bieden. Daarom mag verwacht worden dat de uitgaande stroom studiepuntmobiele studenten de komende jaren gaat stijgen en daardoor ook de inkomende stroom.

² EP-Nuffic (2016), "Mobility statistics in international context", www.epnuffic.nl/en/internationalisation/mobility-statistics/international-context/sending-and-receiving-countries, 18 maart 2016.

³ ROA (2014) 'International mobility of students'.

⁴ Vereniging Hogescholen en VSNU (2014) 'Gezamenlijke Visie Internationaal'.

Tabel 6.1: Top-10 landen en Nederland uitgaande en inkomende studiemobiliteit, 2008 en 2013 en mobiliteitsratio 2013 (*voorgaand jaar vanwege ontbreken informatie, bron: UNESCO Datacentre, 2016)

Uitgaand	2008	2013	Ratio	Inkomend	2008	2013	Ratio
1 China	460.000	712.000	2,1%	1 Verenigde Staten	624.000	784.000	3,9%
2 India	184.000	182.000	0,6%	2 Verenigd Koninkrijk	342.000	417.000	17,5%
3 Duitsland	83.000	119.000	4,3%	3 Australië	231.000	250.000	18,0%
4 Zuid-Korea	118.000	117.000	3,5%	4 Frankrijk	243.000	229.000	10,2%
5 Frankrijk	46.000	84.000	3,6%	5 Duitsland		197.000	7,1%
6 Saoedi-Arabië	25.000	74.000	5,4%	6 Rusland	137.000		1,8%
7 Verenigde Staten	55.000	60.000	0,3%	7 Canada	93.000	151.000	2,7%*
8 Maleisië	56.000	56.000	5,4%*	8 Japan	127.000	136.000	3,5%
9 Vietnam	37.000	54.000	2,4%	9 China	51.000	96.000	0,3%
10 Nigeria	34.000	52.000	1,8%*	10 Italië	68.000	82.000	4,4%
63 Nederland	8.000	13.000	1,8%*	12 Nederland	30.000	69.000	7,2%*
Totaal	3.301.000	4.057.000	2,0%	Totaal	3.301.000	4.057.000	2,0%

Kijkend naar aantallen inkomende studenten voeren de Verenigde Staten de ranglijst aan, gevolgd door het Verenigd Koninkrijk en Australië. De top-3 wordt in zijn geheel gevormd door Engelstalige landen. In deze laatste twee landen is het aandeel internationale studenten binnen de totale populatie met 18 procent ook erg hoog. De landen net onder de top met de meeste inkomende studenten hebben veelal zelf ook een grote uitgaande populatie. Frankrijk en Rusland trekken veel studenten uit landen met dezelfde voertaal, Frankrijk uit voormalige kolonies en Rusland uit de voormalige Sovjetstaten. Nederland staat in 2013 op de twaalfde plaats en scoort qua ratio bovengemiddeld hoog.

In hoeverre onderwijsinstellingen er in slagen internationale studenten aan te trekken wordt in grote mate bepaald door een vijftal push- en pull-factoren⁵:

■ Toegankelijkheid

Toegankelijkheid kent een aantal componenten. In eerste instantie is de vindbaarheid van informatie over de universiteit belangrijk. Uit een quickscan onder enkele gerenommeerde universiteiten wereldwijd (waaronder Harvard, MIT, Princeton, Cambridge, Jiaotong Shanghai, National University of Singapore) blijkt dat het betrekkelijk eenvoudig is om op de website informatie over 'study abroad' te vinden. Voor minder bekende universiteiten, zoals de University of Nairobi, Bangladesh University of Engineering and Technology, Universidad de Buenos Aires en Université d'Antananarivo is het lastiger om dergelijke informatie te vinden. In Nederland is deze informatie, zeker bij universiteiten, relatief eenvoudig terug te vinden.

De door studenten waargenomen kans om, gegeven hun vooropleiding, geselecteerd te worden voor bepaalde instellingen, studierichtingen of specialisaties is ook van belang bij de keuze van een onderwijsinstelling en land. Omdat in Nederland een bepaalde vooropleiding meestal volstaat, is de toegankelijkheid van Nederlandse instellingen groot in vergelijking met toonaangevende instellingen in het buitenland. Een numerus fixus of minimaal (gemiddeld) rapportcijfer kan de toegankelijkheid beperken.

⁵Van Elk, R. (2012), "De economische effecten van internationalisering in het hoger onderwijs", CPB: Den Haag.

Specifiek voor de studiepuntmobiele studenten geldt dat de partneruniversiteiten de toegankelijkheid vergroten en deze universiteiten zijn dan ook populair onder studenten. Door de bestaande contacten wordt de drempel verlaagd om een tijd aan de betreffende instelling te studeren. Vaak gaat de samenwerking zelfs nog verder, met onderlinge afspraken tussen de instellingen over aantallen studenten die uitgewisseld worden.

Naast de toegankelijkheid van de opleiding kan de kans op het tijdig verwerven van een verblijfsvergunning de keuze voor een bepaald land bepalen. Binnen de Europese Economische Ruimte (EER) is er sprake van vrij verkeer van werknemers en studenten. Voor studenten uit andere landen is er niet altijd een garantie dat zij een verblijfsvergunning voor Nederland kunnen verwerven en kan een visum een onoverbrugbare drempel vormen. In Nederland is het echter zo geregeld dat hoger onderwijsinstellingen het aan de Immigratie- en Naturalisatiedienst doorgeven als een internationale student is toegelaten tot een opleiding. Het verkrijgen van een visum is daarna in principe geen probleem.

Tot slot speelt de medewerking van de onderwijsinstelling bij onder andere het vinden van geschikte huisvesting een rol. Voor internationale studenten is het zaak bij aankomst reeds over huisvesting te beschikken⁶. In Nederland is het voor studenten heel gewoon om naar kijkavonden te gaan en te hospiteren. Voor internationale studenten bestaat deze mogelijkheid in eerste instantie niet. Zij dienen direct bij aankomst een kamer te hebben, bij voorkeur gemeubileerd. Ook het krijgen van een visum en het formeel regelen van een inschrijving zijn zaken die internationale studenten reeds vooraf geregeld willen of zelfs moeten hebben. Het is dan ook noodzakelijk dat universiteiten hierin meedenken, begeleiden en sturen.

■ Taalbarrières en culturele afstand

Een andere factor die een rol speelt bij de internationale studiekeuze is de taal van het te volgen onderwijs en de noodzaak om een andere taal te beheersen om zich in het dagelijks leven goed te kunnen redden. Aanbod van Engelstalig onderwijs zorgt ervoor dat taalbarrières verdwijnen voor de inkomende internationale studenten. Bovendien draagt Engelstalig aanbod bij aan samenwerkingsverbanden, internationaal aanzien, bekendheid en internationale competenties van nationale studenten. In Noord- en West-Europa worden relatief veel opleidingen volledig in het Engels aangeboden⁷. Nederland is wat het aanbod van Engelstalige studies koploper in Europa (exclusief Engelstalige landen). Daar staat tegenover dat de groei in Nederland van het aanbod sinds collegejaar '07-'08 relatief laag is en andere landen dus een inhaalslag maken. Engels is in Nederland ook diep doorgedrongen in de samenleving, zodat voor de meeste internationale studenten geen praktische noodzaak bestaat Nederlands te leren. Dit verlaagt de drempel om voor een land als Nederland te kiezen. Naast taal kan een groot cultuurverschil tussen landen de mobiliteit van studenten remmen. Het is overigens ook denkbaar dat cultuurverschillen studenten juist prikkelen om in het buitenland te gaan studeren, wanneer zij nut ontleen aan de kennismaking met een nieuwe cultuur.

⁶ Kelo, M., T. Rogers en L.E. Rumbley (2010), *"International Student Support in European Higher Education: Needs, Solutions, and Challenges"*, Lemmens Medien GmbH, Bonn.

⁷ Wächter B. (2014), *"English-Taught Programmes in European Higher Education: The State of Play in 2014"*, Lemmens Medien GmbH, Bonn.

■ Onderwijskwaliteit

De kwaliteit van het onderwijs is in belangrijke mate bepalend voor de instellingskeuze van studenten. Studenten kunnen daarbij verschillende dimensies van kwaliteit in acht nemen. Een goede reputatie van de instelling kan belangrijk zijn, net als kleinschaligheid van de opleiding of de goede begeleiding. De meeste van deze overwegingen zijn subjectief. Voor objectieve vergelijkingen wordt er gekeken naar rankings. Deze zijn schaars en vooral gebaseerd op onderzoeksprestaties van universiteiten. Voorbeelden zijn topuniversities.com, Times Higher Education World University Ranking en Academic Ranking of World Universities / Shanghai Ranking. Deze rankings zijn alle in meer of mindere mate discutabel. Tegelijk zijn zij het voornaamste houvast waar het gaat om internationale vergelijkingen. Dat alle universiteiten in Nederland hoog geklasseerd staan (zie tabel 6.2) heeft tot een top-10 klassering van Nederland als 'studieland' geleid (zie tabel 6.3).

Tabel 6.2: Positie Nederlandse universiteiten in rankings, 2015 (bron: A, Ranking Web of Universities 2016; B, ARWU World University Rankings 2015; C, Times Higher Education World University Rankings 2015-2016; D, QS World University Rankings 2016)

A	B	C	D	Onderwijsinstelling	A	Onderwijsinstelling
56	56	62	94	Universiteit Utrecht	4265	Fontys Hogescholen
98	101-150	58	55	Universiteit van Amsterdam	4576	ArtEZ hogeschool voor de kunsten
104	75	74	100	Rijksuniversiteit Groningen	4635	Avans Hogeschool
117	201-300	65	64	Technische Universiteit Delft	4695	Amsterdamse Hogeschool voor de K.
133	82	67	95	Universiteit Leiden	4794	Hogeschool Leiden
134	98	154	176	Vrije Universiteit Amsterdam	5017	De Haagse Hogeschool
197	301-400	149	188	Universiteit Twente	5906	Hogeschool Rotterdam
207	101-150	125	177	Radboud Universiteit Nijmegen	6179	Hogeschool der Kunsten Den Haag
215	301-400	176	117	Technische Universiteit Eindhoven	6536	Design Academy Eindhoven
254	151-200	71	126	Erasmus Universiteit Rotterdam	6794	Gerrit Rietveld Academie
356	101-150	47	135	Wageningen University	7379	Christelijke Hogeschool Ede
589	201-300	88	169	Maastricht University	8100	Stenden Hogeschool
825	201-250	293		Tilburg University	8650	Codarts Rotterdam
2242				Hanzehogeschool Groningen	8720	Hotelschool The Hague
2245				Hogeschool Utrecht	11818	Hogeschool Van Hall Larenstein
2248				Hogeschool van Amsterdam	12730	Marnix Academie
2282				Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	13156	STOAS Vientum
2592				Saxion	13175	Pedagogische Hogeschool De Kempel
2759				Hogeschool Zuyd	13423	HAS Hogeschool
2801				Hogeschool Inholland	13829	Viaa Gereformeerde Hogeschool
2906				NHTV Breda	14465	Katholieke Pabo Zwolle
3350				Hogeschool Windesheim	15418	Hogeschool Ipabo
3540				NHL Hogeschool	17603	Iselinge Hogeschool
3813				Hogeschool voor de Kunsten Utrecht	-	Driestar educatief
4204				HZ University of Applied Sciences	-	Thomas More Hogeschool

Tabel 6.3: Positie Nederland op verschillende rankings, 2015 (bron: ARWU World University Rankings 2015 en Times Higher Education World University Rankings 2015-2016)

THE 2014 - Universiteiten in de top 200	ARWU 2015 - Universiteiten in de top 500
1 Verenigde Staten	Verenigde Staten
2 Verenigd Koninkrijk	Duitsland
3 Duitsland	Verenigd Koninkrijk
4 Nederland	China
5 Canada	Frankrijk
6 Australië	Australië
7 Zwitserland	Canada
8 Frankrijk	Japan
9 Zweden	Spanje
10 Japan	Nederland

■ Studie- en verblijfkosten

De door studenten waargenomen directe kosten van studeren spelen een rol bij de studiekeuze. Het gaat hierbij om de hoogte van het collegegeld, maar ook om de hoogte van tegemoetkomingen in studiekosten door instanties in het herkomstland en in de mogelijke bestemmingslanden. Het hoger onderwijs in Nederland is gesubsidieerd en hierdoor zijn de studiekosten laag. Voor voltijdse en duale internationale studenten geldt dat zij onder de Nederlandse regelgeving vallen, mits zij een verblijfsvergunning of nationaliteit hebben die dezelfde rechten geeft als Nederlandse staatsburgers. Hierdoor bedragen de kosten voor EU-studenten ongeveer 1.950 euro per jaar. Voor niet-EU-studenten variëren de kosten voor bacheloropleidingen tussen 6.000 en 15.000 euro en voor masteropleidingen tussen 8.000 en 20.000 euro. Studenten van binnen de EU krijgen bovendien vaak beurzen of andere financiële ondersteuning van de overheid in hun thuisland.

De studiekeuze wordt ook beïnvloed door de indirecte kosten van studeren zoals kosten van levensonderhoud en (reis)kosten om contact te onderhouden met het thuisland. Reiskosten nemen toe met afstand, waardoor fysieke afstand mogelijk een remmende factor is op mobiliteit. Nederland kent goede en relatief goedkope internationale vervoersverbindingen met veel herkomstlanden.

■ Arbeidsperspectieven

De kansen op de arbeidsmarkt kunnen voor studenten een rol spelen in de keuze voor een opleiding. Vooral landen met een lage werkloosheid en hoge lonen kunnen interessante landen zijn om na de studie te blijven wonen. Het is daarmee evident dat studenten hierop voorsorteren in hun keuze voor een opleiding. Ook de hoogte van bescherming die bestaande en lokale werknemers genieten op de arbeidsmarkt kan van belang zijn. Op de ranglijst van landen met de laagste werkloosheid staat Nederland op de 79^e plaats en neemt hiermee een onopvallende plaats in de middenmoot in.

6.2 Studentenpopulatie

In totaal zijn er in collegejaar '15-'16 in Utrecht circa 1.010 studiepuntmobiele studenten en 2.470 internationale diplomastudenten (NL: 14.910 en 61.270 studenten). Hiermee vormen deze groepen studenten respectievelijk 1,7 en 4,0 procent van de gehele studentenpopulatie (NL: 2,2 en 9,2 procent).

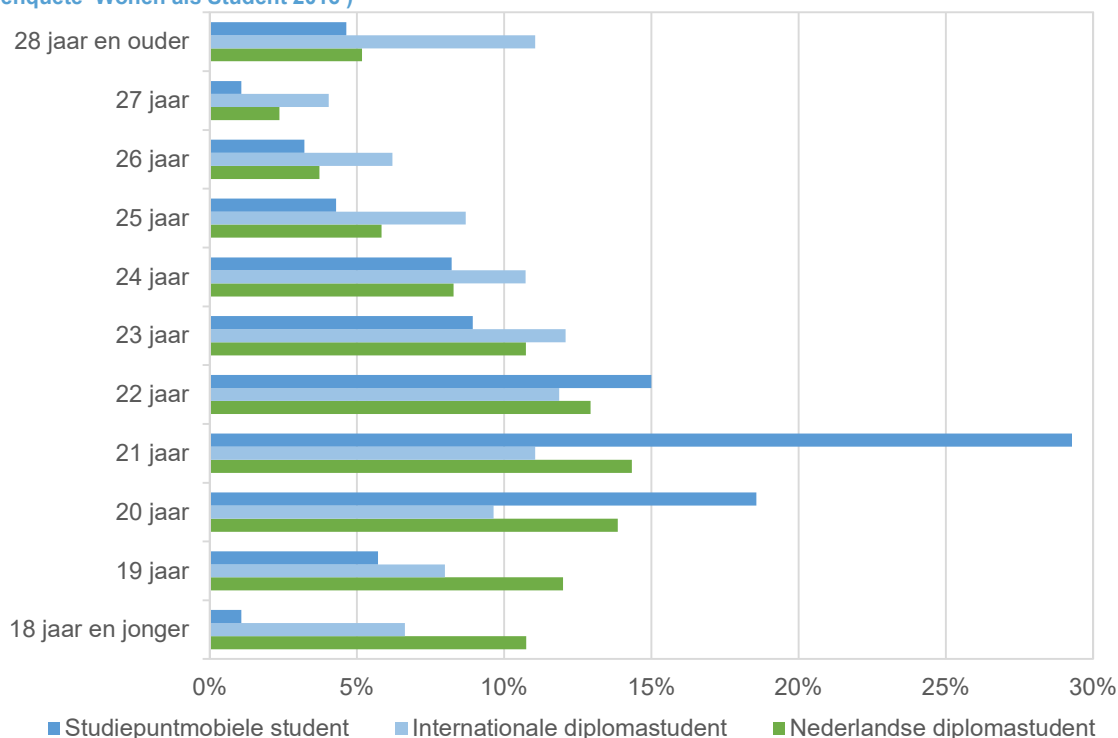
Een studiepuntmobiele student blijft gemiddeld circa 7 maanden in Nederland. 60 procent van de studiepuntmobiele studenten studeert in Nederland via een Erasmusbeurs. Tabel 6.4 laat zien dat in Nederland de meeste Erasmus-studenten uit Spanje, Duitsland, Frankrijk, Italië en Verenigd Koninkrijk komen. 36 procent komt naar Nederland via een ander uitwisselingsprogramma en de resterende 4 procent op eigen gelegenheid. Voor de niet-Erasmus-studenten zijn Brazilië, China en Verenigde Staten de hofleveranciers.

Tabel 6.4: Herkomstlanden studiepuntmobiele studenten op nationaal niveau, collegejaar '15-'16 (bron: EP-Nuffic en ABF)

1 Spanje	9,0%	12 Oostenrijk	1,8%	23 Slovenië	0,4%
2 Duitsland	7,0%	13 Portugal	1,6%	24 Slowakije	0,3%
3 Frankrijk	6,9%	14 Denemarken	1,5%	25 Estland	0,3%
4 Italië	4,9%	15 Hongarije	1,4%	26 Bulgarije	0,2%
5 Verenigd Koninkrijk	4,2%	16 Zwitserland	1,1%	27 Cyprus	0,1%
6 Turkije	3,3%	17 Ierland	0,9%	28 Kroatië	0,1%
7 Finland	3,0%	18 Griekenland	0,9%	29 IJsland	0,1%
8 België	2,4%	19 Noorwegen	0,9%	30 Macedonië	0,0%
9 Zweden	2,3%	20 Litouwen	0,6%	31 Luxemburg	0,0%
10 Polen	2,0%	21 Letland	0,5%	32 Liechtenstein	0,0%
11 Tsjechië	1,9%	22 Roemenië	0,5%	Niet Erasmus	39,8%

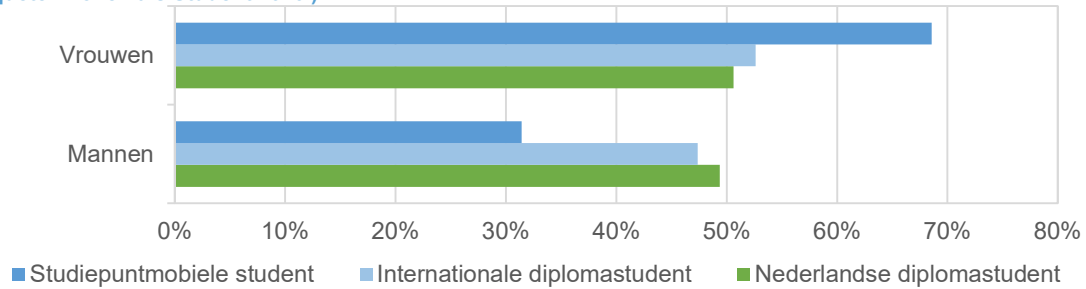
Figuur 6.2 geeft de bevolkingspiramide van de internationale studenten in Nederland weer in vergelijking met de Nederlandse studenten. Studiepuntmobiele studenten en internationale diplomastudenten zijn gemiddeld respectievelijk 2 en 14 maanden ouder dan Nederlandse diplomastudenten. Opvallend is dat bij de studiepuntmobiele studenten 63 procent tussen de 20 en 22 jaar is. Deze piek is ook terug te zien bij de Nederlandse studenten, maar met 41 procent veel minder extreem. Bij internationale diplomastudenten ligt de piek 2 jaar later en zijn er relatief ook veel studenten 28 jaar of ouder.

Figuur 6.2: Studenten op nationaal niveau naar leeftijd en type student, collegejaar '15-'16 (bron: DUO, CBS en enquête 'Wonen als Student 2016')

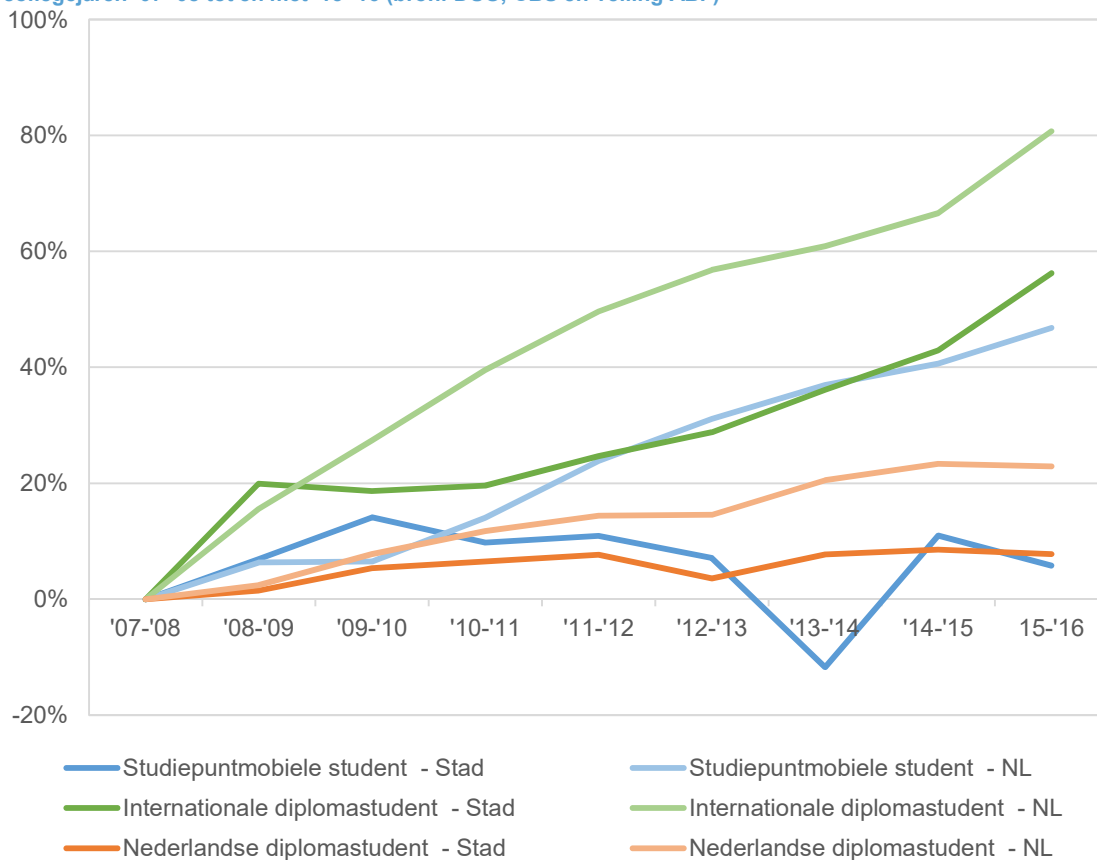
Bij de Nederlandse studenten in Nederland vormen, zoals te zien in figuur 6.3, de vrouwen een kleine meerderheid (51 procent). Het aandeel vrouwen is bij de internationale diplomastudenten met 53 procent iets groter. Onder de studiepuntmobiele studenten is met 69 procent de oververtegenwoordiging van vrouwen zeer sterk. Dat vrouwen de meerderheid vormen onder internationale studenten is niet vreemd gezien het feit dat wereldwijd er meer vrouwen dan mannen studeren (bron: UNESCO).

Figuur 6.3: Studenten op nationaal niveau naar geslacht en type student, collegejaar '15-'16 (bron: DUO, CBS en enquête 'Wonen als Student 2016')

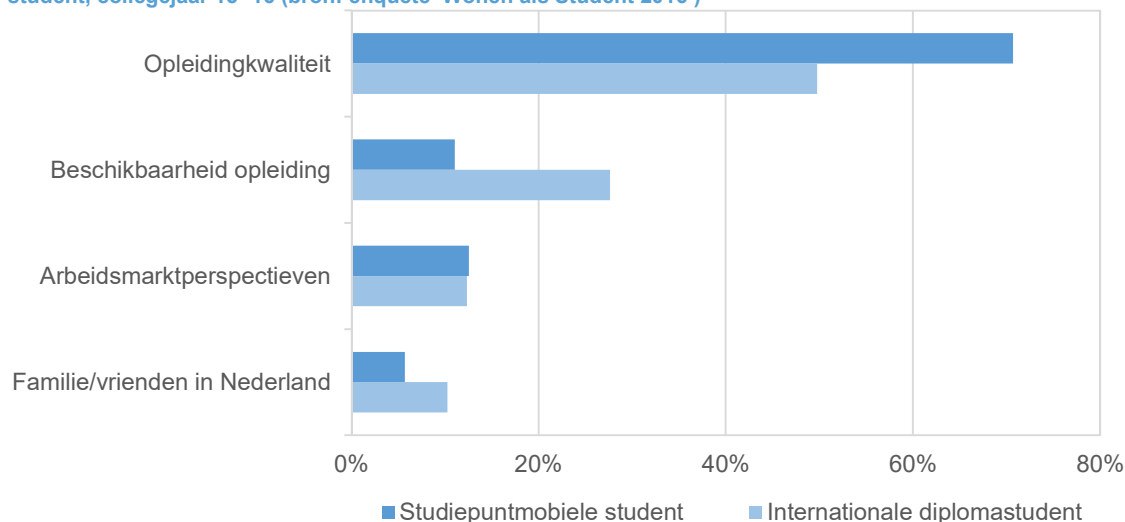
Figuur 6.4 geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal internationale studenten in de afgelopen 8 jaar in Utrecht. Het aantal studiepuntmobiele studenten is jaarlijks gemiddeld met 1 procent gegroeid (NL: 6 procent). In dezelfde periode is het aantal internationale diplomastudenten gemiddeld met 6 procent gegroeid (NL: 10 procent).

Figuur 6.4: Ontwikkeling aantal studenten t.o.v. collegejaar '07-'08 in Utrecht en Nederland naar type student, collegejaren '07-'08 tot en met '15-'16 (bron: DUO, CBS en Telling ABF)

Studiepuntmobiele studenten in Nederland zijn in de meeste gevallen vanwege de kwaliteit van het onderwijs naar Nederland gekomen. Figuur 6.5 laat zien dat ook bij de internationale diplomastudent de opleidingskwaliteit de meest voorkomende reden is, maar voor veel studenten is in deze groep de beschikbaarheid van opleidingen ook de reden waarom voor Nederland is gekozen.

Figuur 6.5: Reden waarom internationale student in Nederland is gaan studeren op nationaal niveau naar type student, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

6.3 Woonsituatie

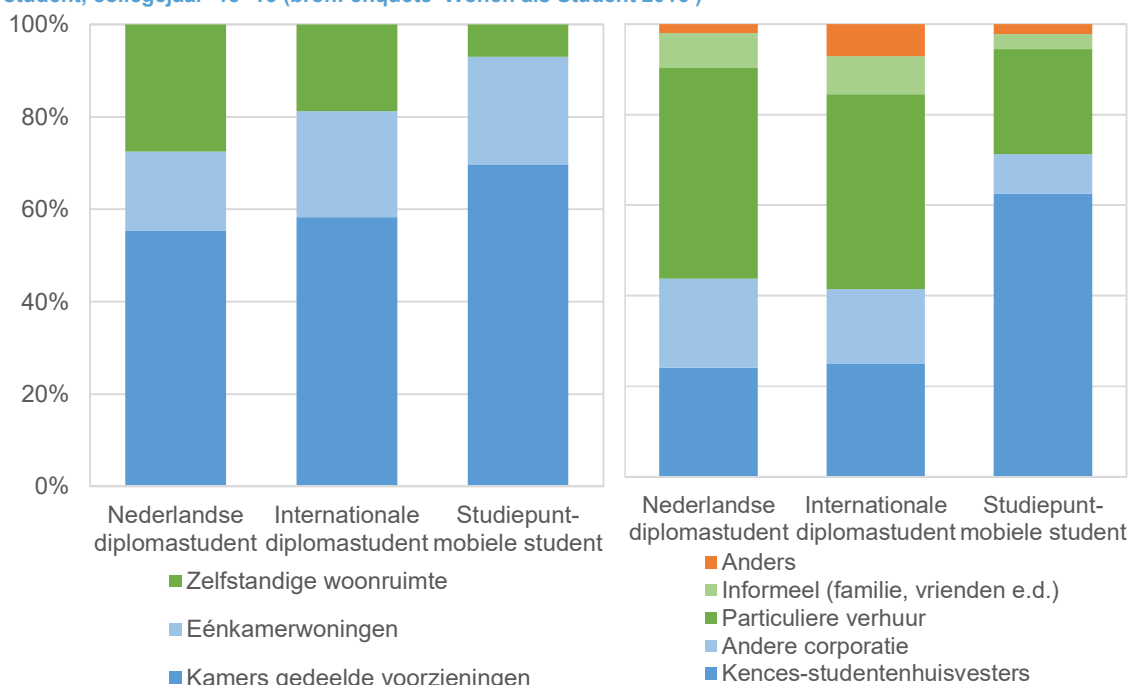
Het grote verschil met reguliere studentenhuysvesting is dat de studentenkamer voor een internationale student beschikbaar moet zijn op de dag van aankomst in Nederland. Meestal zijn de kamers voor internationale studenten dan ook volledig ingericht. 86 procent van de studiepuntmobiele studenten in Nederland huurt een gemeubileerde woonruimte. Op veel universiteiten wonen studenten op een campus die gelieerd is aan de instelling. Huisvesting voor internationale studenten verschilt dus op een aantal punten van de praktijk van reguliere studentenhuysvesting in Nederland, waar de student niet gebonden is aan huisvesting bij de studiestart, er doorgaans geen sprake is van gemeubileerde kamers en er veel meer een cultuur van kamer zoeken via kijkavonden is.

Zoals te verwachten is nagenoeg iedere internationale student uitwonend. 91 procent van de studiepuntmobiele studenten in Nederland woont binnen de eigen studiestad. Dit is een duidelijk groter aandeel dan de uitwonende internationale en Nederlandse diplomastudent (respectievelijk 65 en 62 procent).

Met 7 procent zijn studiepuntmobiele studenten in Nederland, zoals te zien in figuur 6.6, zelden gehuisvest in een zelfstandige woonruimte. Bij internationale diplomastudenten ligt dit aandeel met 19 procent dichterbij de Nederlandse diplomastudent. Woonruimten voor studenten worden doorgaans niet gemeubileerd verhuurd. De studiepuntmobiele studenten vormen hierop in Nederland een uitzondering aangezien bij deze groep 86 procent van de woonruimte gemeubileerd wordt verhuurd.

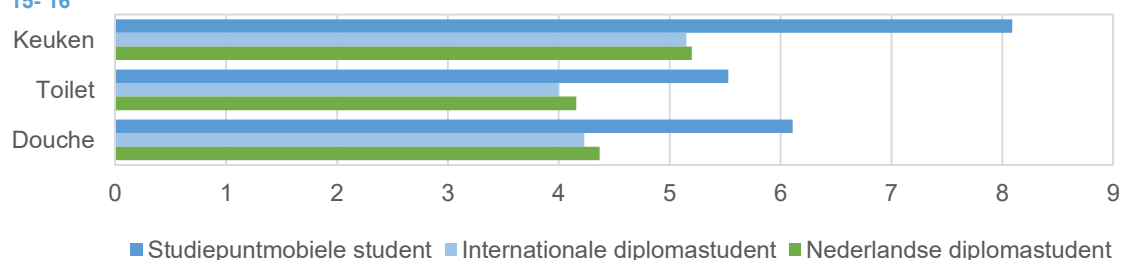
Woningcorporaties huisvesten in Nederland in samenwerking met universiteiten en hogescholen 71 procent van de studiepuntmobiele studenten. Dit is een aanzienlijk groter deel dan bij de (internationale) diplomastudenten. Dit gaat ten koste van het aandeel particuliere en informele verhuur.

Figuur 6.6: Aandeel uitwonende studenten op nationaal niveau naar type woonruimte, type verhuurder en type student, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

Studiepuntmobiele studenten die gehuisvest zijn in een kamer met gedeelde voorzieningen delen in Nederland de voorzieningen gemiddeld met beduidend meer personen dan (internationale) diplomastudenten. De keuken wordt gemiddeld met 8 personen gedeeld, terwijl diplomastudenten deze voorziening gemiddeld met circa 5 personen delen. Een studiepuntmobiele student deelt een toilet of douche gemiddeld met 5 à 6 personen tegenover 4 personen bij diplomastudenten.

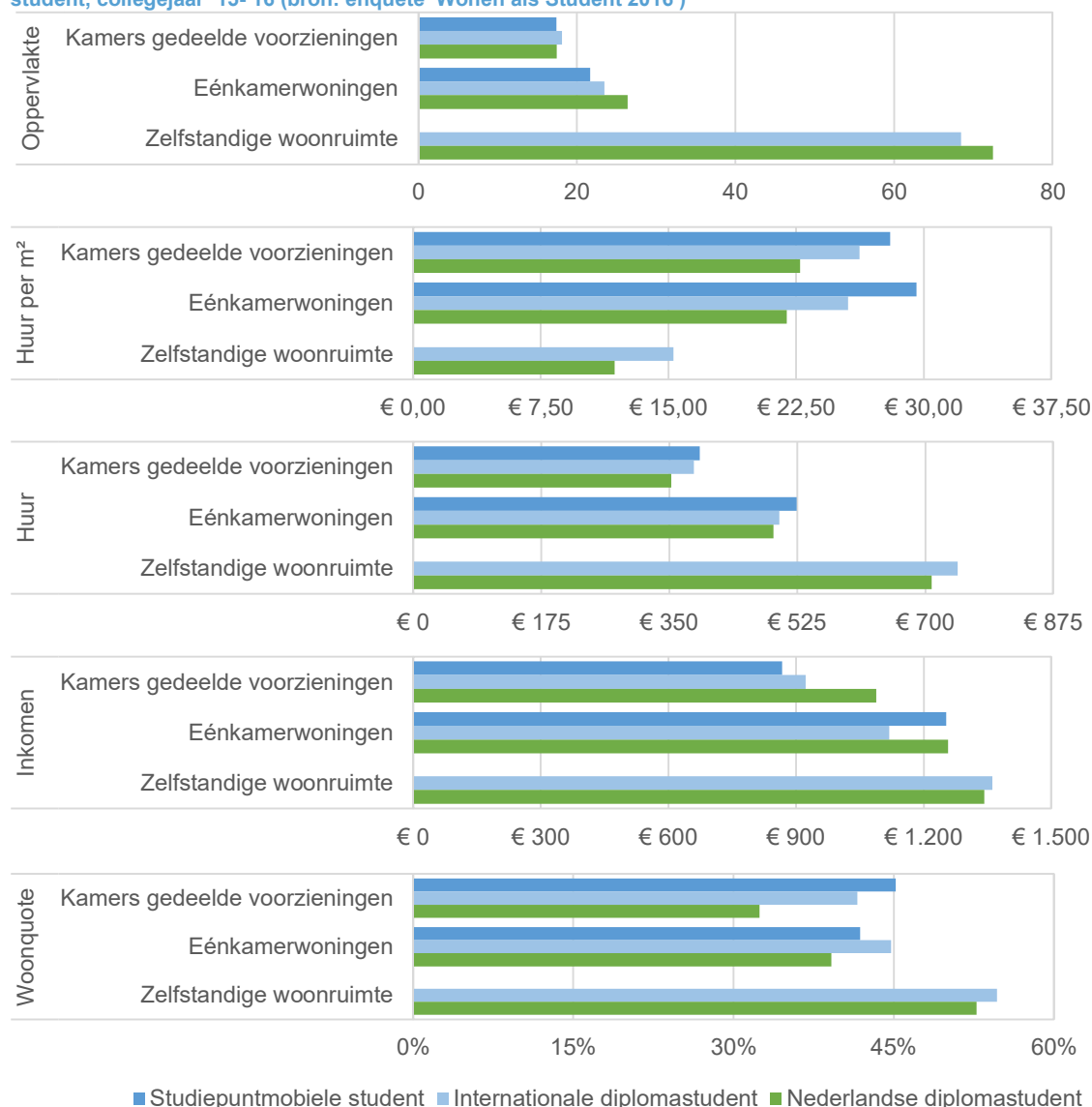
Figuur 6.7: Gemiddeld aantal huisgenoten voor keuken, toilet en douche bij uitwonende voltijdstudenten op kamers met gedeelde voorzieningen op nationaal niveau naar type voorziening en type student, collegejaar '15-'16

Figuur 6.8 geeft inzicht in de gemiddelde verschillen in Nederland tussen studiepuntmobiele en (internationale) diplomastudenten wat betreft oppervlakte en betaalbaarheid. Eénkamerwoningen van internationale studenten zijn gemiddeld iets kleiner dan die van Nederlandse studenten. De woonlasten vóór aftrek van huurtoeslag per vierkante meter zijn bij internationale studenten gemiddeld hoger dan bij de Nederlandse student. Bij de éénkamerwoningen is dit voor een deel te verklaren door het feit dat kleinere

kamers doorgaans een hogere vierkantemeterprijs hebben dan grotere kamers. Twee andere belangrijke verschillen zijn dat internationale studenten en vooral de studiepuntmobiele studenten grotendeels gehuisvest zijn in studiesteden waar de woonlasten relatief hoog zijn en in gemeubileerde kamers..

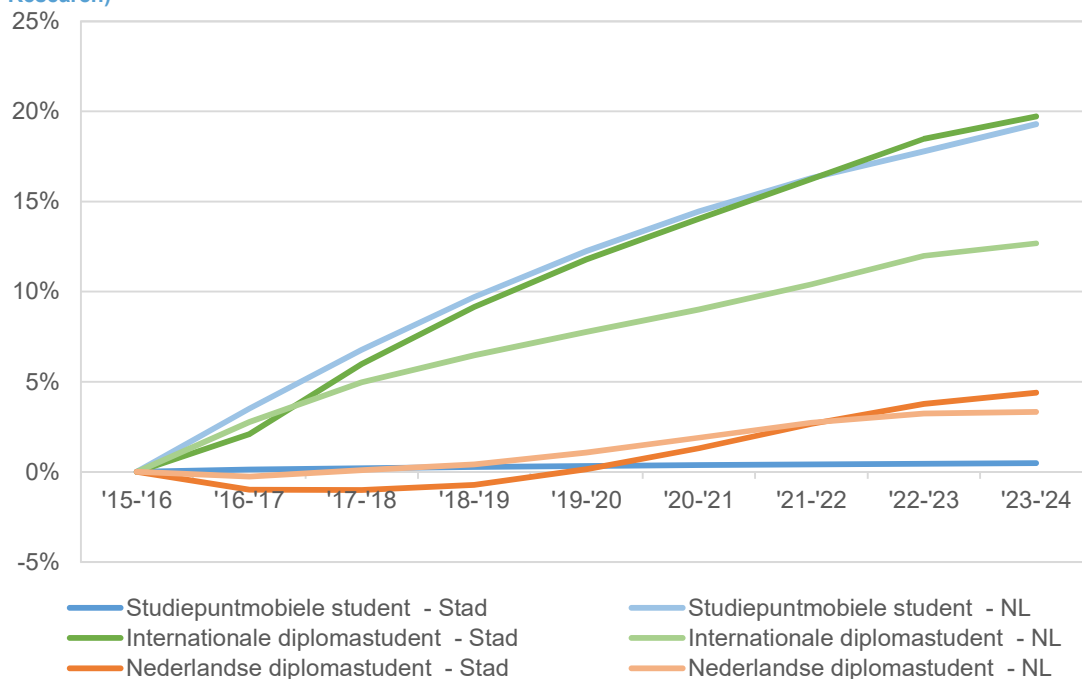
Figuur 6.8: Gemiddelde oppervlakte, woonlasten per vierkante meter, woonlasten (inclusief bijkomende lasten en vóór aftrek van huurtoeslag), inkomen en woonquote op nationaal niveau naar type woonruimte en type student, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

6.4 Kwantitatieve prognose

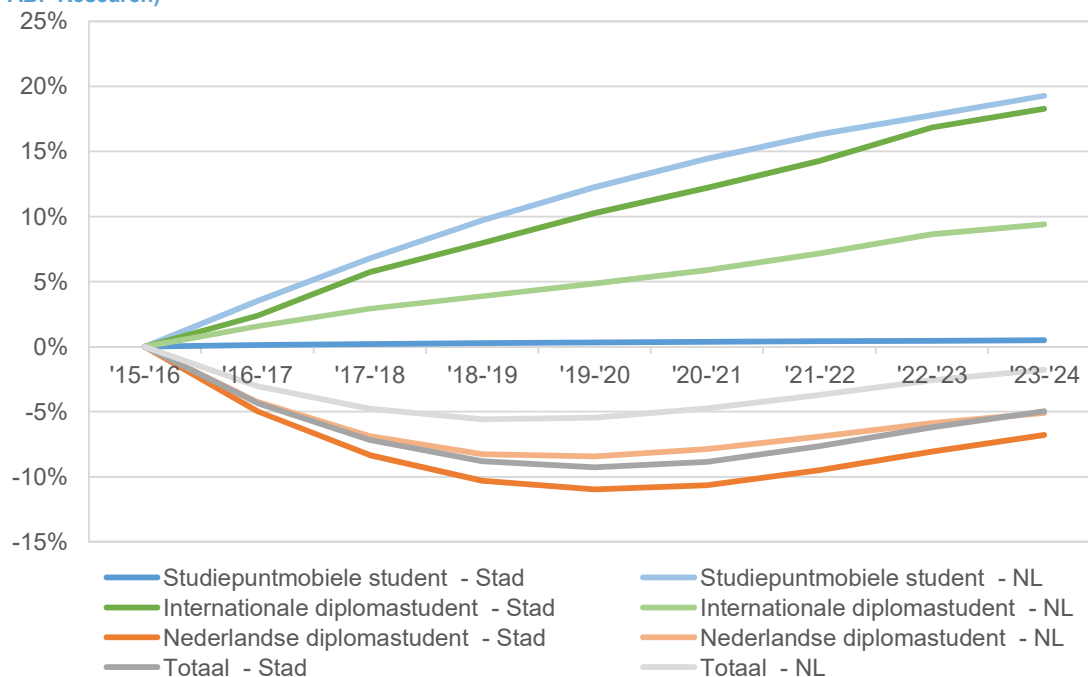
Figuur 6.9 laat de verwachtingen voor de ontwikkeling van het aantal internationale diplomastudenten en studiepuntmobiele studenten in vergelijking met de Nederlandse studenten zien. In de komende 8 jaar wordt in Utrecht een gelijkblijvend aantal studiepuntmobiele studenten en groei van 18 procent internationale diplomastudenten verwacht (NL: +19 en +14 procent). Voor de Nederlandse en internationale diplomastudenten wordt gebruik gemaakt van de Apollo-prognoses. De prognoses van de studiepuntmobiele studenten zijn gebaseerd op de trend uit de afgelopen acht jaar gecombineerd met de wereldwijde demografische prognoses van het aantal jongeren.

Figuur 6.9: Ontwikkeling van het aantal studenten hoger onderwijs t.o.v. collegejaar '07-'08 in Utrecht en Nederland naar type student, collegejaren '15-'16 tot en met '23-'24 (bron: DUO, CBS en Apollo 2016, ABF Research)

Figuur 6.10 geeft door de combinatie van Nederlandse en internationale diplomastudenten samen met de studiepuntmobiele studenten een compleet beeld van de ontwikkeling van het aantal uitwonenden in een stad.

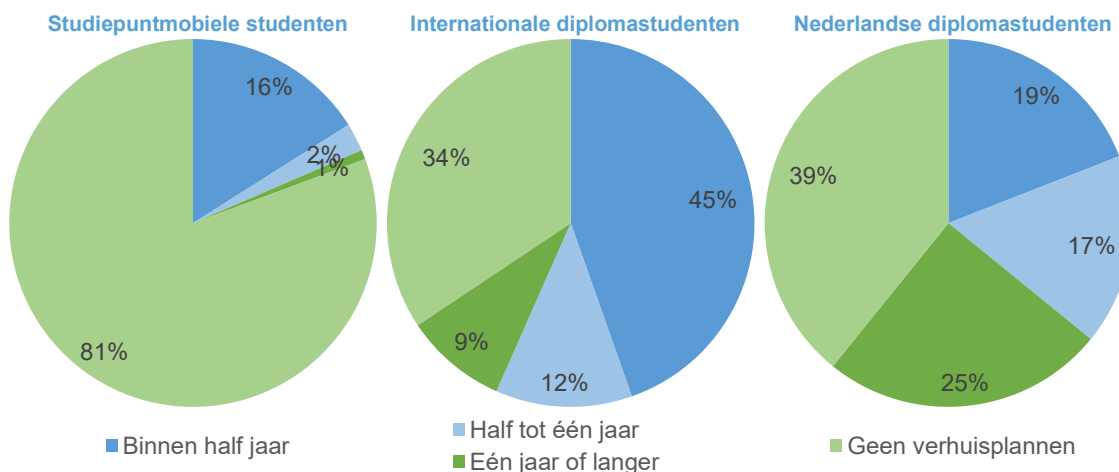
Figuur 6.10: Aantal uitwonende studenten t.o.v. collegejaar '15-'16 in Utrecht en Nederland naar type student, collegejaar '15-'16 tot en met '23-'24, gemiddelde scenario's 'weinig effect' en 'veel effect' (bron: Apollo 2016, ABF Research)

6.5 Verhuisceneigtheid & woonwensen

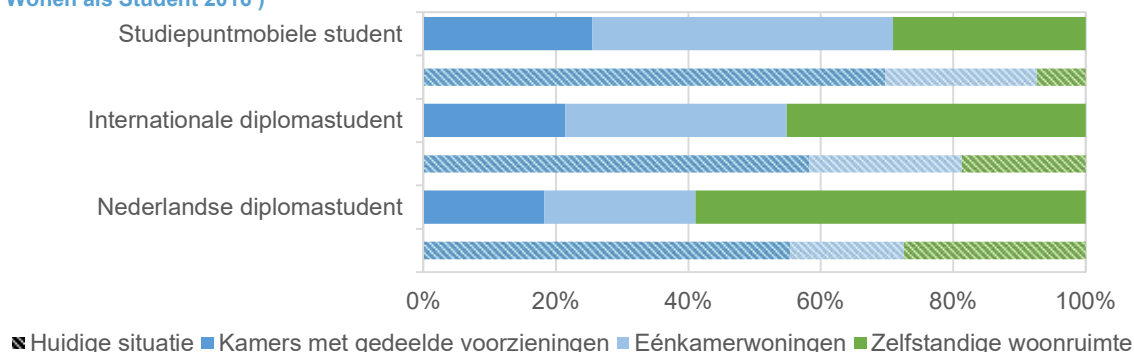
Figuur 6.11 laat zien dat studiepuntmobiele studenten in Nederland zelden verhuisplannen hebben binnen de periode dat ze in Nederland verblijven. Internationale diplomastudenten wensen met 45 procent opvallend vaak binnen een halfjaar te verhuizen.

Figuur 6.11: Verhuisplannen studenten op nationaal niveau naar verhuistermijn en type student, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

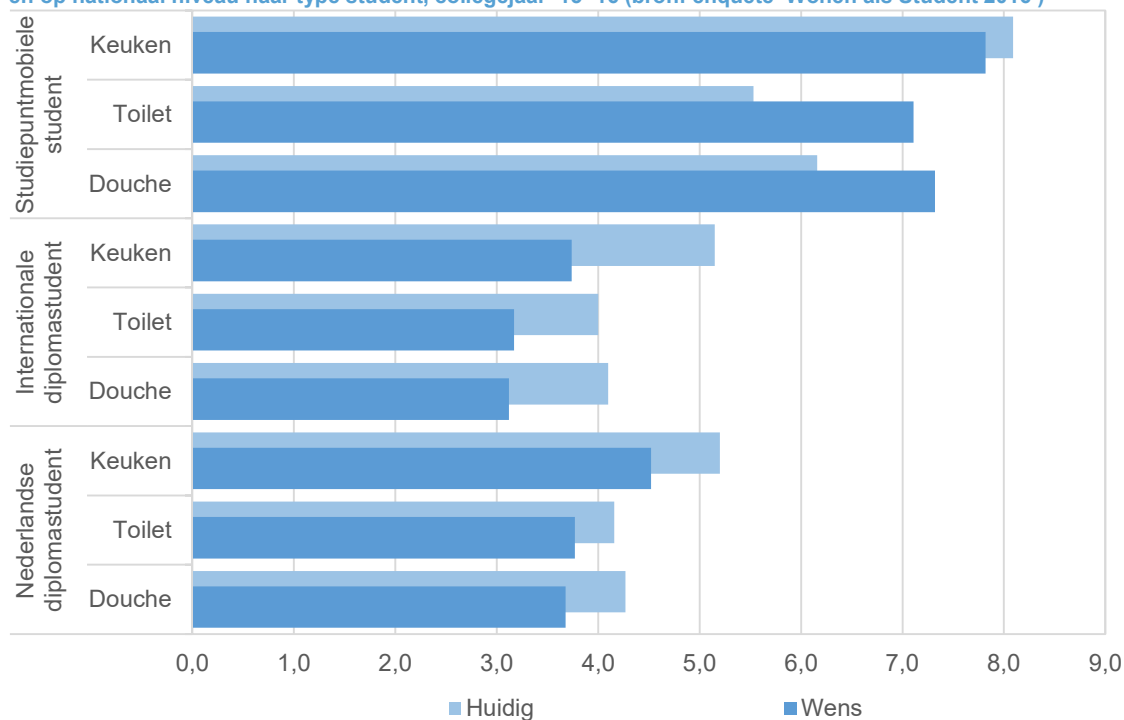
In figuur 6.12 is te zien dat het huidige type woonruimte van studiepuntmobiele studenten in Nederland minder aansluit bij de woonwensen dan dat van de diplomastudenten. 7 op de 10 van deze studenten is in een kamer met gedeelde voorziening gehuisvest. Driekwart van de studenten wil echter een woonruimte met meer zelfstandigheid. 86 procent van de studiepuntmobiele studenten heeft een gemeubileerde kamer. Dit komt redelijk in de buurt van de 92 procent die een gemeubileerde kamer wenst te hebben. De internationale diplomastudenten wonen iets minder vaak in een zelfstandige woonruimte dan de Nederlandse studenten, maar wensen hier ook iets minder vaak te wonen. Het verschil tussen de huidige en gewenste situatie is voor beide groepen diplomastudenten vergelijkbaar.

Figuur 6.12: Gewenste type woonruimte op nationaal niveau naar type student, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

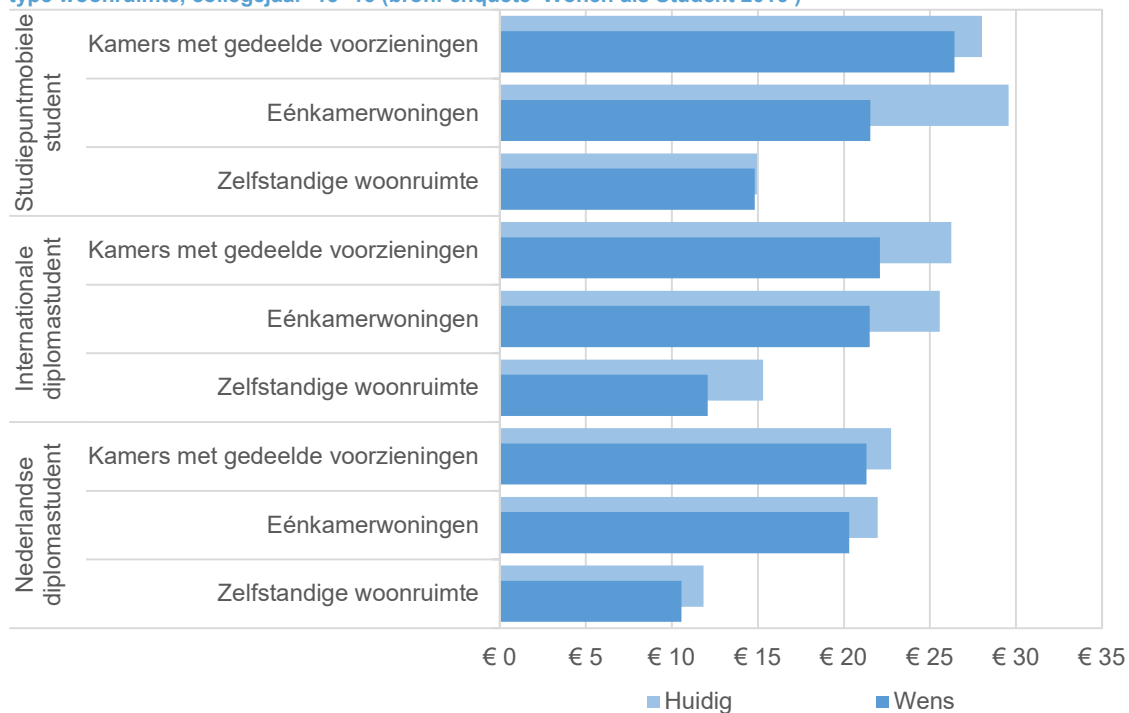
Figuur 6.13 toont aan dat diplomastudenten op kamers met gedeelde voorzieningen in Nederland de voorzieningen met minder personen wensen te delen dan dat zij nu doen. Opvallend is dat studiepuntmobiele studenten de voorzieningen al met meer mensen delen dan de diplomastudenten en bovendien toilet en keuken met nog meer personen zouden willen delen.

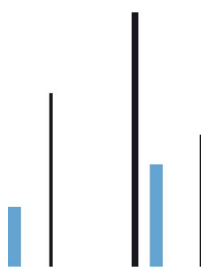
Figuur 6.13: Gemiddeld gewenst aantal huisgenoten bij kamers met gedeelde voorzieningen voor keuken, toilet en op nationaal niveau naar type student, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

Figuur 6.14 geeft inzicht in het verschil tussen de huidige en gewenste woonlasten in Nederland. Bij de Nederlandse studenten is dit verschil beperkt. Zowel de studiepuntmobile studenten als de internationale studenten wensen beduidend minder te betalen.

Figuur 6.14: Totale gewenste woonlasten inclusief bijkomende lasten en vóór aftrek van huurtoeslag en per vierkante meter van voltijdstudenten die binnen één jaar wensen te verhuizen op nationaal niveau naar gewenst type woonruimte, collegejaar '15-'16 (bron: enquête 'Wonen als Student 2016')

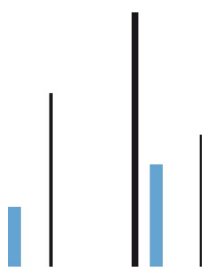

Bijlage A: Begrippenlijst

Besteedbaar inkomen (definitie CBS)	Inkomen met inkomsten uit arbeid, sociale premies, belastingen (-), studiebeurs, huurtoeslag, zorgtoeslag en zorgverzekeringspremie (-).
Besteedbaar inkomen (definitie MS)	Besteedbaar inkomen (definitie CBS) plus studiekosten (-), ouderlijke bijdrage en leningen.
Bijkomende woonlasten	Kosten voor gas, water, elektriciteit, gemeentelijke heffingen, service en internet.
Internationale diplomastudenten	Studenten met een buitenlandse nationaliteit en een internationale vooropleiding. Het gaat hierbij alleen om studenten die een regulier onderwijsprogramma volgen (bachelor of master).
Diplomastudenten	Nederlandse en internationale studenten die, in tegenstelling tot studiepuntmobiele studenten, een volledig bachelor- of mastertraject volgen.
Doorstromers	Uitwonende studenten van binnen de stad die woonruimte zoeken in de stad.
Frictieleegstand	Woningen die tijdelijk leegstaan als gevolg van verhuizing, verkoop of verbouwing.
Eénkamerwoning	Eénkamerwoning met uitsluitend eigen voorzieningen (sanitair en keuken).
Kamer met gedeelde voorzieningen	Kamer (met gedeeld gebruik van sanitair en/of keuken).
Primaire doelgroep	De groep studenten die woont in de stad waar ook de studie wordt gevolgd.
Secundaire doelgroep	De groep studenten die uitwonend is in een stad, maar in een andere stad de studie volgt.
Spanningsindicator	Het verschil tussen het huidige aantal uitwonende studenten in een stad (als indicatie voor de voorraad) en het aantal studenten dat in de stad wil wonen (als indicatie voor de gewenste voorraad). Het aantal studenten dat in de stad wil wonen is bepaald door het huidige aantal uitwonende studenten te nemen en daarbij de studenten op te tellen die binnen een half jaar naar de stad wensen te verhuizen en de studenten die binnen een half jaar willen verhuizen of klaar zijn met studeren ervan af te trekken.
Starters	Thuiswonende studenten die woonruimte zoeken in de stad.
Studiepuntmobiele studenten	Studenten die bij een internationale onderwijsinstelling staan ingeschreven en een verkort programma aan een Nederlandse

hogeronderwijsinstelling volgen. Deze groep is ook wel bekend als short stay-studenten.

Stad	Stad waar een hogeschool of universiteit is gevestigd. En voor een student de stad waar de studie wordt gevolgd.
Thuiswonend	Student wonend bij de ouders of verzorgers.
Type woonruimte	Onderscheid naar kamers met gedeelde voorzieningen, éénkamerwoning en zelfstandige woonruimten.
Uitwonend	Student niet wonend bij de ouders of verzorgers.
Verhuisgeneigdheid	Wens om binnen één jaar te verhuizen.
Verlaters	Uitwonende studenten van binnen de stad die woonruimte zoeken buiten de stad.
Vestigers	Uitwonende studenten van buiten de stad die woonruimte zoeken in de stad.
Woonquote	Woonlasten gedeeld door het inkomen. Dit geeft een indicatie van de zwaarte van de woonlasten ten opzichte van het inkomen voor een student. Er is gerekend met een macro-woonquote, oftewel de gemiddelde woonlasten zijn gedeeld door het gemiddelde inkomen. De definitie van de woonquote is niet vergelijkbaar met andere onderzoeken, omdat de woonquote met een andere definitie van zowel het inkomen als de woonlasten is berekend.
Woonsituatie	De woonsituatie van een student geeft aan of deze uitwonend, thuiswonend of internationaal is (en of de woonruimte zich binnen of buiten de studiestad bevindt).
Zelfstandige woonruimte	Een zelfstandige woonruimte (eventueel bewoond met partner en/of kinderen). Dit kan huur of koop zijn.

Bijlage B: Toelichting en terugblik op de cijfers door de jaren heen

Zoals beschreven in de inleiding worden de Monitoren Studentenhuisvesting jaarlijks uitgevoerd. De gegevens van een nieuw collegejaar worden gebruikt om nieuwe prognoses te bepalen. Hierbij wordt opnieuw gekeken wat de trends in het onderwijs zijn en welke beleidseffecten verwacht mogen worden. Dit moment wordt tevens aangegrepen om het prognosemodel verder te verbeteren. Deze jaarlijkse cyclus geldt zowel voor de nationale referentieraming van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap als de regionale prognoses die uit het Apollo-model volgen. De nieuwe gegevens en aanpassingen in de rekenmodellen leiden tot verschuivingen in de prognoses van jaar op jaar. In deze bijlage worden de verschuivingen in beeld gebracht.

Studentenpopulatie

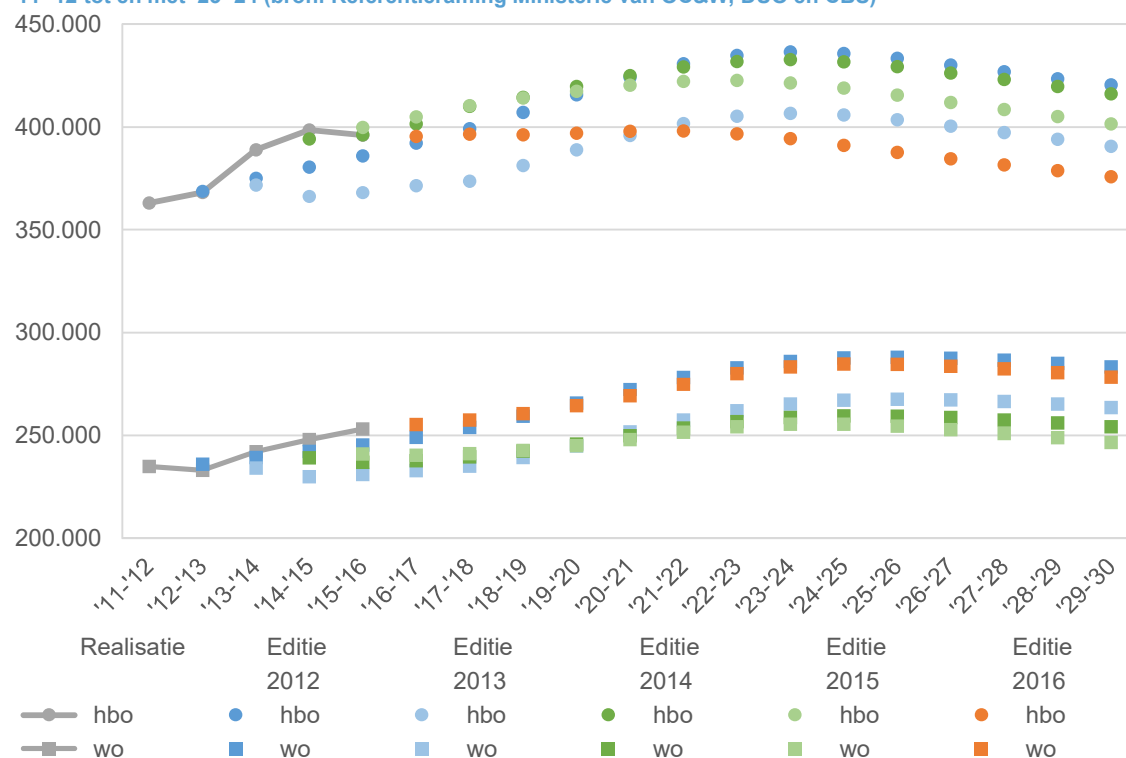
Nationaal

Aangezien voor het collegejaar '15-'16 de studentaantallen feitelijk bekend zijn, kunnen deze gegevens vergeleken worden met de ramingen van de afgelopen jaren. Voor het hbo blijkt dat het aantal studenten in collegejaar '15-'16 is onderschat bij de referentieramingen van 2012 en 2013. De raming van 2014 komt nagenoeg exact overeen en bij de raming van 2015 is sprake van een beperkte overschatting. Bij het universitair onderwijs blijkt dat het aantal studenten ieder jaar is onderschat. Sinds 2013 is deze onderschatting steeds kleiner geworden. Opvallend is dat de raming van 2012 met een afwijking van 8.000 studenten voor het collegejaar '15-'16 het dichtst bij de realisatiecijfers in de buurt komt. De raming van 2016 lijkt zeer sterk op de raming van 2012.

Structureel lijkt er in de referentieraming van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap sprake te zijn van een onderschatting van het aantal studenten. Het ministerie geeft aan dat de schattingen van de afgelopen jaren minder goed zijn geweest vanwege een grote afwijking bij de raming van het boeggolfeffect. Vanwege de aangekondigde invoering van het nieuwe leenstelsel was het uitgangspunt dat veel jongeren die in collegejaren '12-'13 en '13-'14 hun havo- of vwo-diploma hebben gehaald in plaats van eerst een tussenjaar te nemen direct zijn gaan studeren om nog binnen het oude leenstelsel te vallen. Dit heeft in eerste instantie een tijdelijke stijging van het aantal eerstejaars als gevolg en na de invoering van het studievoorschot juist een tijdelijke daling. Als bijvoorbeeld de stijging door het boeggolfeffect in de realisatiejaren wordt overschat, dan wordt een te klein deel van de gerealiseerde groei gezien als duurzame lange termijn groei die ook terugkomt in de trends die in de prognoses worden doorgetrokken. Nu de invoering van het studievoorschot heeft plaatsgevonden hoeft het boeggolfeffect niet langer ingeschat te worden en verwacht het ministerie dat de referentieraming een betere inschatting zal geven van de aantallen die gerealiseerd zullen worden.

De referentieraming van 2016 is de meest recente referentieraming en vormt de basis van de prognoses in dit rapport. De referentieraming van dit jaar is, zoals te zien in figuur B.1, op de lange termijn ten opzichte van de raming uit 2015 voor hbo-studenten naar beneden en voor universitaire naar boven bijgesteld. De verwachte groei van hbo-studenten voor de komende 8 jaar is met 27.000 studenten verlaagd en bij universitaire studenten met 28.000 studenten verhoogd. Dit betekent dat de prognoses voor het totaal aantal studenten nagenoeg gelijk zijn gebleven. Dit is opvallend gezien de structurele onderschatting.

Figuur B.1: Ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten naar versie referentieraming en type onderwijsinstelling, '11-'12 tot en met '23-'24 (bron: Referentieraming Ministerie van OC&W, DUO en CBS)

Tabel B.1 laat zien dat de toename van het aantal studenten de laatste jaren bij iedere prognose voor de periode '15-'16 tot en met '23-'24 naar beneden is bijgesteld. De groei tussen de collegejaren '15-'16 en '23-'24 is in de nieuwste prognose met 1.000 studenten naar beneden bijgesteld ten opzichte van de prognose uit 2015.

Tabel B.1: Toename van het aantal studenten, primaire doelgroep en secundaire doelgroep t.o.v. collegejaar '15-'16 per editie raming, collegejaar '23-'24, trendscenario bij editie 2012 en 2013, gemiddelde trendscenario en SV scenario bij editie 2014 en 2015 en gemiddelde scenario 'weinig effect' en scenario 'veel effect' bij editie 2016 (bron: Referentieraming Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Apollo, ABF Research, 2012 tot en met 2016)

	Editie 2012	Editie 2013	Editie 2014	Editie 2015	Editie 2016
Aantal studenten	91.000	73.000	60.000	36.000	27.000
Primaire doelgroep	39.000	30.000	15.000	7.000	-9.000
Secundaire doelgroep	23.000	19.000	17.000	7.000	2.000

Utrecht

Om de landelijke referentieramingen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te vertalen naar de diverse studiesteden is gebruik gemaakt van het rekenmodel Apollo (zie paragraaf 1.2). De verwachte ontwikkeling van het aantal studenten in Utrecht tussen de collegejaren '15-'16 en '23-'24 laat een vergelijkbaar beeld zien met de prognoses van 2015 (gecorrigeerd voor het verschil in de nationale ontwikkeling van de twee ramingen dan is het verschil 0 procent).

Voor het collegejaar '15-'16 zijn de studentaantallen feitelijk bekend en deze gegevens kunnen worden vergeleken met de ramingen van het voorgaande jaren. Het verschil tussen de prognoses en de realisaties in Utrecht betreft 670 studenten (-1 procent).

De prognoses sloten de afgelopen jaren niet voor alle steden aan bij de verwachtingen van gemeenten en onderwijsinstellingen. Per stad zijn hiervoor verschillende verklaringen. Deze verschillen tussen de prognoses en de lokale verwachtingen en de verklaringen hiervoor zijn met verschillende gemeenten en studentenhuysvesters besproken. De belangrijkste verklaringen voor de verschillen zijn:

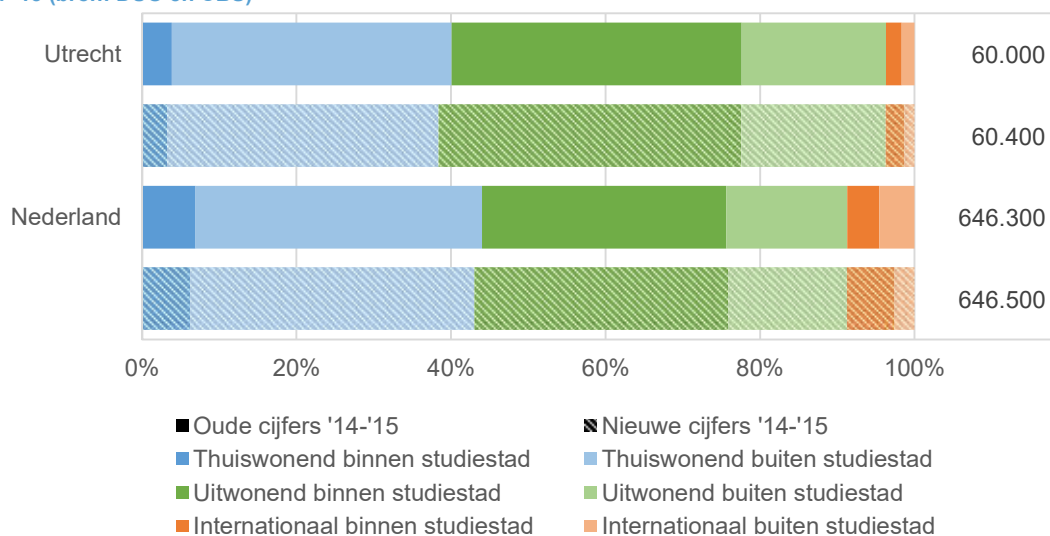
1. Doordat de nationale referentieraming als basis wordt gebruikt komt de nationale onderschatting ook terug in de studentensteden. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap geeft aan, zoals aan het begin van deze bijlage besproken, dat de schattingen van de afgelopen jaren minder goed zijn geweest vanwege een grote afwijking bij de raming van het boeggolfeffect. Nu de invoering van het studievoorschot heeft plaatsgevonden hoeft het boeggolfeffect niet langer ingeschat te worden en verwacht het ministerie dat de referentieraming een betere inschatting zal geven van de aantallen die gerealiseerd zullen worden.
2. In een prognose wordt er gekeken naar de ontwikkelingen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden en deze worden simpel gezegd naar de toekomst doorgetrokken (geëxtrapoleerd). Naast trends wordt er in de prognoses van de Monitor Studentenhuisvesting rekening gehouden met de onderwijsdeelname aan vooropleidingen. Deze worden onder andere beïnvloed door demografische ontwikkelingen. Voor alle steden vindt deze berekening op dezelfde manier plaats. In de prognoses wordt geen rekening gehouden met nieuwe of gestopte opleidingen en plannen van steden en onderwijsinstellingen. Veranderingen van die aard zijn niet eenduidig in beeld en de effecten hiervan zijn lastig objectief te kwantificeren. Dit betekent dat de prognoses niet de ambities weergeven, maar een trend.
3. Studiepuntmobiele studenten zijn in voorgaande jaren niet meegenomen terwijl deze studenten wel onderdeel uitmaken van het lokale beeld over de studentenpopulatie en studentenhuisvesting. Dit jaar is deze groep studenten aan de monitor toegevoegd om een completer beeld te schetsen.
4. Niet door overheid bekostigd onderwijs wordt niet meegenomen in deze monitor. Voor sommige steden is deze groep studenten wel beeldbepalend.

Woonsituatie

Het aantal studenten voor realisatiejaren was in voorgaande edities gebaseerd op gegevens van DUO waarbij de studiestad werd geschat op basis van de onderwijsinstelling, opleiding en de stad waar de student woont. Voor onderwijsinstellingen die in één stad gevestigd waren was de studiestad duidelijk. Hetzelfde geldt voor opleidingen die slechts bij één vestiging beschikbaar waren van onderwijsinstellingen met meerdere vestigingssteden. Er waren echter ook opleidingen bij één onderwijsinstelling in meerdere steden. Dit geldt voor ongeveer 17 procent van alle studenten. In dit geval werd als studiestad de stad geselecteerd het dichtstbij de woonlocatie van de student.

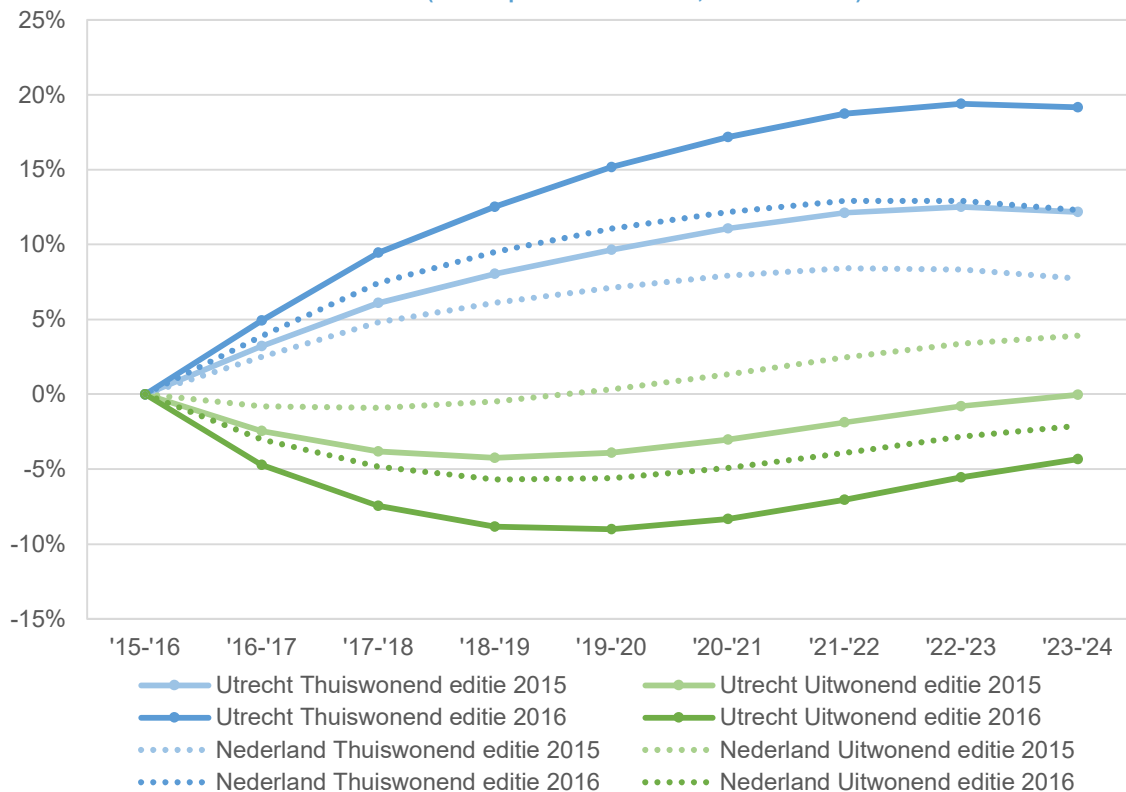
Dit jaar heeft DUO extra gegevens over de studiestad verstrekt voor de collegejaren '13-'14 tot en met '15-'16 en is voor nagenoeg alle studenten bekend waar zij woonachtig op basis van gegevens van het CBS. Op basis hiervan is een zuiverdere telling beschikbaar van het aantal studenten per stad en of studenten binnen of buiten de studiestad wonen. In figuur B.2 zijn de verschuivingen qua woonsituatie zichtbaar. Het aantal internationale studenten dat binnen de studiestad woont is voor heel Nederland naar boven bijgesteld ten koste van het aantal internationale studenten dat buiten de studiestad woont. De correctie van buiten naar binnen de studiestad woonachtig heeft te maken met het feit dat voor een selectieve groep de stad waar men woonachtig is niet bekend was. Met terugwerkende kracht bleken bijna al deze studenten in de studiestad te wonen.

Figuur B.2: Aandeel voltijdstudenten in Utrecht en Nederland naar woonsituatie en editie raming, collegejaar '14-'15 (bron: DUO en CBS)

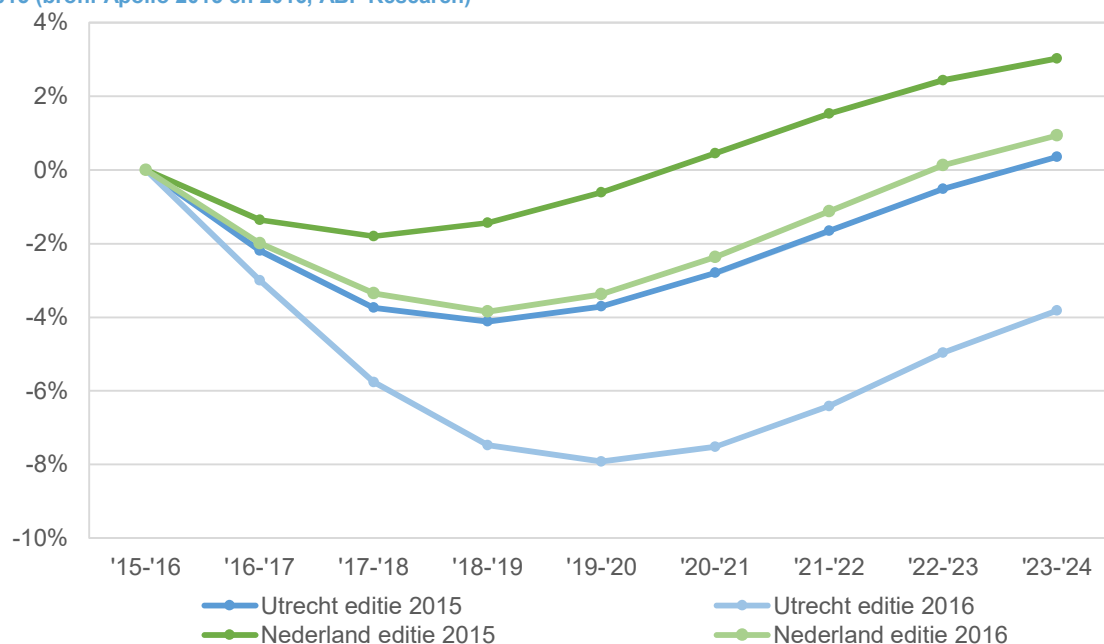
De verschillen in ontwikkeling van het aantal thuis- en uitwonenden tussen de ramingen van 2015 en 2016 zijn weergegeven in figuur B.3. Voor deze vergelijking is er voor de raming van 2015 het gemiddelde van het trendscenario en het SV-scenario gebruikt en voor de raming van 2016 het gemiddelde van de scenario's 'weinig effect' en 'veel effect'. In de nieuwste raming ligt het aandeel uitwonenden in collegejaar '23-'24 -0,6 procentpunt lager dan in de raming van 2015 (NL: -1,1 procent). Nationaal komt het verschil hoofdzakelijk doordat er uitgegaan wordt van een groter effect van de invoering van het studievoorschot.

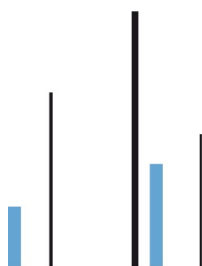
Figuur B.3: Ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten in Utrecht en Nederland naar editie raming en woonsituatie, '15-'16 tot en met '23-'24, gemiddelde scenario's 'weinig effect' en 'veel effect' editie 2016 en trendscenario en SV-scenario editie 2015 (bron: Apollo 2015 en 2016, ABF Research)

Figuur B.4 laat verschillen zien tussen de raming van 2015 en 2016 wat betreft de omvang van de secundaire doelgroep. Door de kleinere aantallen heeft de correctie van de woonsituatie in de gerealiseerde jaren een grotere invloed op trend of het aantal toe- of afneemt en de omvang van de toe- of afname.

Figuur B.4: Ontwikkeling van de secundaire doelgroep in Utrecht en Nederland naar editie raming tussen '15-'16 en '23-'24, gemiddelde scenario's 'weinig effect' en 'veel effect' editie 2016 en trendscenario en SV-scenario editie 2015 (bron: Apollo 2015 en 2016, ABF Research)

Bijlage C: Vragenlijst

Introductie

Beste Student,

Hartelijk welkom bij ons onderzoek naar de woonwensen van studenten. Dit onderzoek maakt deel uit van de jaarlijkse update van de Landelijke Monitor Studentenhuisvesting. Met deze monitor wordt in kaart gebracht hoe studenten nu wonen en hoe ze willen wonen. De antwoorden die jij geeft worden gebruikt om te bepalen waar behoefte is aan wat voor studentenhuisvesting.

Doelgroep

Het maakt niet uit of je voltijd of deeltijd studeert, en of je eerstejaars bent die thuis woont of dat je al een eigen gezin met kinderen hebt. Voor ons onderzoek kijken we naar alle studenten en daarom telt alleen dat je op dit moment een opleiding volgt aan een hogeschool of universiteit.

Belangrijk

Wij proberen met deze vragenlijst de woonwensen van studenten in kaart te brengen. Om de enquête en de resultaten eenvoudig te houden wordt ervan uitgegaan je slechts aan 1 instelling in 1 stad een opleiding volgt. Als dit niet zo is, maak dan voor jezelf een keuze vanuit welke instelling en stad je de vragenlijst wilt invullen.

Vragen?

Als je een vraag hebt, kijk dan bij de veel gestelde vragen. Staat het antwoord op jouw vraag er niet bij? Stuur ons dan een email.

Opleiding

5. Volg je een opleiding (inclusief promotie etc.) aan een hogeschool of universiteit?

- Ja, aan een hogeschool
- Ja, aan een universiteit
- Nee, ik ben recent afgestudeerd / gestopt aan een hogeschool
- Nee, ik ben recent afgestudeerd / gestopt met een universitaire opleiding
- Nee, ik studeer niet aan een hogeschool of universiteit

[Naar vraag 61]

6. Ben je gestopt of afgestudeerd? [Tonen als vraag 5=3|4]

- Gestopt
- Afgestudeerd

7. Wanneer was dit? [Tonen als vraag 5=3|4]

- Eerder dan augustus 2015
- Augustus 2015
- - - - -
- April 2016

Persoonskenmerken

8. Wat is je geboortjaar?

- 1985 of eerder
- - - - -
- 2001 of later

9. Wat is je geslacht?

- Man
- Vrouw

10. Heb je in Nederland je vooropleiding gevolgd?

- Ja
- Nee

11. In welk continent heb je je vooropleiding gevolgd? [Tonen als vraag 10=2]

- Afrika
- Azië
- Europa
- Noord- en Zuid-Amerika
- Oceanië
- Weet ik niet

12. In welk land heb je je vooropleiding gevolgd? [Tonen als vraag 10=2]

- [Landenlijst continent o.b.v. vraag 11]

13. Wat was voor jou de belangrijkste reden om in Nederland te studeren? [Tonen als vraag 10=2]

- Ik kon deze opleiding niet in mijn eigen land volgen
- De kwaliteit van de door mij gewenste opleiding
- De goede perspectieven op de arbeidsmarkt
- Familie en/of vrienden in Nederland

Studiekenmerken

Je hebt recent je opleiding beëindigd, vul de volgende vragen over de opleiding in alsof je in je laatste fase van je recent beëindigde studie zit. [Tonen als vraag 5=3|4]

14. Hoe heet de hogeschool / universiteit waar je studeert?

Als je aan meerdere instellingen tegelijk studeert, kies dan de instelling met de opleiding waaraan je de meeste tijd besteedt.

- ☐ Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
- ☐ _ _ _ _
- ☐ Wageningen University
- ☐ Anders, namelijk: _ _ _ _

15. In welke stad studeer je? *[Alleen de steden waar de aangegeven onderwijsinstelling is gevestigd en de open antwoordcategorie worden getoond]*

Als je in meerdere steden tegelijk studeert, kies dan de stad met de opleiding waaraan je de meeste tijd besteedt. Als je deelneemt aan een stage of uitwisseling buiten Nederland, kies dan de stad waar je normaal de opleiding volgt.

- ☐ Alkmaar
- ☐ _ _ _ _
- ☐ Zwolle
- ☐ Andere stad, namelijk: _ _ _ _

16. Wat voor type opleiding volg je?

- ☐ Voltijd
- ☐ Deeltijd
- ☐ Duaal (combinatie van leren en werken)
- ☐ Promotie
- ☐ Postdoc
- ☐ Gedeeltelijk programma in Nederland (o.a. short stay studenten)

17. Via welke gelegenheid studeer je in Nederland? [Tonen als vraag 16=6]

- ☐ Erasmus+ programma
- ☐ Ander programma voor uitwisseling
- ☐ Ik studeer hier op eigen gelegenheid

18. Voor hoeveel maanden volg je een gedeeltelijk programma in Nederland? *[Tonen als vraag 16=6]*

- ☐ Maanden totaal: _ _
- ☐ Maanden nog te gaan: _ _

19. In welke studiefase zit je nu? *Meerdere antwoorden mogelijk. [Tonen als vraag 16=1|2|3|6]*

- ☐ Propedeuse
- ☐ Bachelor (vervolg)
- ☐ Master

20. In welk jaar ben je begonnen met je huidige studie? (bachelor en masteropleidingen moeten gezien worden als aparte opleidingen) *[Tonen als vraag 16=1|2|3|6]*

- Studiejaar 2008 – 2009 of eerder
- Studiejaar 2009 – 2010
- Studiejaar 2010 – 2011
- Studiejaar 2011 – 2012
- Studiejaar 2012 – 2013
- Studiejaar 2013 – 2014
- Studiejaar 2014 – 2015
- Studiejaar 2015 – 2016

21. In welk jaar ben je begonnen met studeren binnen het hoger onderwijs? (neem reeds afgeronde of gestopte opleidingen mee voor de beantwoording van deze vraag) *[Tonen als vraag 16=1|2|3|6]*

- Studiejaar 2008 – 2009 of eerder
- Studiejaar 2009 – 2010
- Studiejaar 2010 – 2011
- Studiejaar 2011 – 2012
- Studiejaar 2012 – 2013
- Studiejaar 2013 – 2014
- Studiejaar 2014 – 2015
- Studiejaar 2015 – 2016

22. Val je binnen het nieuwe studiefinancieringsstelsel ('studievoorschot')? *[Tonen als vraag 16=1|2|3]*

- Ja
- Nee

Huidige woonsituatie

Vul vanaf dit moment de vragenlijst in zoals je huidige situatie is. [Tonen als vraag 5=3|4]

23. In welke gemeente woon je?

- In de gemeente *[naam opgegeven studiestad in vraag 15]*
- In een andere gemeente in Nederland
- In het buitenland
- Weet ik niet

24. In welke provincie woon je?

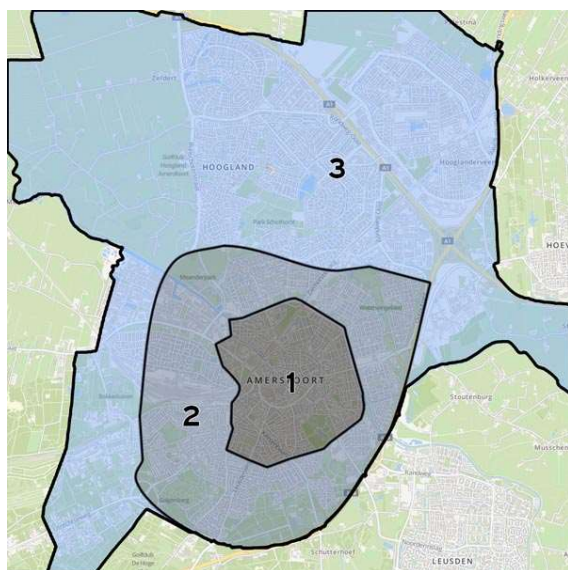
- Drenthe
- — — — —
- Zuid-Holland
- Weet ik niet

25. In welke gemeente woon je? *[Alleen de gemeenten binnen de geselecteerde provincie uit vraag 24 worden getoond]*

- ☐ AA en Hunze
- ☐ -----
- ☐ Zwolle
- ☐ Weet ik niet

26. Geef op basis van onderstaand kaartje aan waar je woont in de gemeente. Ik woon in: *[Tonen als één van de studiesteden is geselecteerd in vraag 23 of 25]*

[Kaartje afhankelijk van de geselecteerde stad]

27. Wat is je huidige woonsituatie?

- ☐ Bij mijn ouders
- ☐ Op kamers (met gedeeld gebruik van sanitair en / of keuken)
- ☐ Eénkamerwoning met uitsluitend eigen voorzieningen (sanitair en keuken)
- ☐ In een zelfstandige huurwoning eventueel met partner
- ☐ In een zelfstandige koopwoning eventueel met partner
- ☐ Anders, namelijk: _ _ _ _

[Naar vraag 35]

[naar vraag 32]

28. Van wie huur jij je woonruimte?

- ☐ *[Naam Kences-deelnemer(s) afhankelijk van opgegeven stad in vraag 23 of 25]*
- ☐ Een (andere) woningcorporatie
- ☐ Particuliere (commerciële) verhuurder (ook hospita e.d.)
- ☐ Op een informele manier (vrienden, familie, onderhuur e.d.)
- ☐ Anders, nl _ _ _ _
- ☐ Weet ik niet

29. Huur je een woonruimte die door de verhuurder is gemeubileerd? *[Tonen als vraag 16=6]*

- ☐ Ja
- ☐ Nee

30. Met hoeveel medebewoners (inclusief jezelf) deel je douche, toilet en keuken? Vul het aantal in.
[Tonen als vraag 2726 =2|6]

- Douche met (aantal personen, incl. mezelf): _ _ _ _
- Toilet met (aantal personen, incl. mezelf): _ _ _ _
- Keuken met (aantal personen, incl. mezelf): _ _ _ _

31. Hoeveel vierkante meter bedraagt het woonoppervlak van je kamer ongeveer? Exclusief keuken, douche, toilet [Tonen als vraag 27 =2|3|6]

- _ _ _ _ m²

32. Hoeveel vierkante meter bedraagt het woonoppervlak ongeveer? [Tonen als vraag 27 =4|5]

- _ _ _ _ m²

33. Hoeveel betaal je per maand aan wonen?

- Exclusief: ZONDER kosten voor gas, water, elektriciteit, gemeentelijke heffingen, service en internet.
- Inclusief: MET kosten voor gas, water, elektriciteit, gemeentelijke heffingen, service en internet.

NB. Wat je eventueel terugkrijgt aan huurtoeslag of hypotheekrenteaftrek NIET in mindering brengen.

- Woonlasten exclusief
 - Weet ik niet
 - bedrag per maand: _ _ _ _
- Woonlasten inclusief
 - Weet ik niet
 - bedrag per maand: _ _ _ _

34. Ontvang je huurtoeslag of hypotheekrenteaftrek?

[Naar vraag 36]

- Nee
- Ja, maar ik weet niet hoeveel
- Ja (euro per maand): _ _ _ _

35. Woon je vanwege het nieuwe studiefinanciering stelsel ('studievoorschot') nog bij je ouders? [Tonen als vraag 22=1]

- Ja
- Nee

Vorige woonsituatie

36. Hoe woonde je op je vorige woonadres? [Tonen als vraag 26=2|3|4|5|6]

- Bij mijn ouders
- Op kamers (met gedeeld gebruik van sanitair en / of keuken)
- In een éénkamerwoning met uitsluitend eigen voorzieningen (sanitair en keuken)
- In een zelfstandige huurwoning eventueel met partner
- In een zelfstandige koopwoning eventueel met partner
- Anders, namelijk: _ _ _ _

Verhuiswens

37. Ben je van plan te verhuizen?

- Ja, ik heb het huur-/koopcontract al (bijna) getekend
- Ja, binnen een half jaar
- Ja, over een half jaar tot 1 jaar
- Ja, over meer dan 1 jaar
- Nee, ik ben niet van plan te verhuizen *[Tonen als vraag 26 = 2|3|4|5|6]* *[Naar vraag 40]*
- Nee, ik ben niet van plan te verhuizen *[Tonen als vraag 26 = 1]* *[Naar vraag 54]*
- Weet ik (nog) niet *[Naar vraag 40]*

38. Je wilt dus binnen een (half) jaar verhuizen. Ben je al actief op zoek? *[Tonen als vraag 37=2|3]*

- Ja, ik ben er dagelijks mee bezig en reageer op alles wat ik tegenkom
- Ja, ik zoek regelmatig tussen het nieuwe aanbod
- Nee, ik wacht tot me wat wordt aangeboden
- Nee, daar moet ik nog mee beginnen

39. Vindt deze verhuizing plaats binnen je studietijd? *[Tonen als vraag 5=1|2]*

- Ja, ik verhuis (waarschijnlijk) nog als student
- Nee, ik verhuis (waarschijnlijk) pas na mijn afstuderen
- Weet ik niet

Gewenste woonsituatie

Of je nu wel of niet wilt verhuizen, je hebt waarschijnlijk wensen ten aanzien van je huisvesting.

40. Waar wil je het liefst gaan wonen?

- In de gemeente *[naam opgegeven studiestad in vraag 15]*
- In een andere gemeente in Nederland
- In het buitenland
- Weet ik niet

41. In welke provincie wil je gaan wonen? *[Tonen als vraag 40=2]*

- Friesland
- -----
- Limburg
- Weet ik niet

42. In welke gemeente wil je gaan wonen? *[Tonen als vraag 40=2] [Alleen de gemeenten binnen de geselecteerde provincie uit vraag 41 worden getoond]*

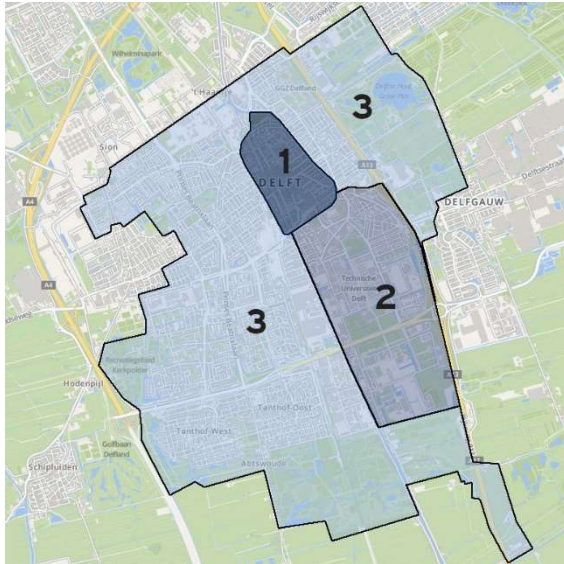
- AA en Hunze
- -----
- Zwolle
- Weet ik niet

43. Geef op basis van onderstaand kaartje aan waar in de gemeente je zou willen wonen. Ik wil wonen in:

[Tonen als vraag 40=<studiestad> of vraag 42=<studiestad>]

- ☐ Gebied 1
- ☐ Gebied 2
- ☐ Gebied 3

[Kaartje afhankelijk van de geselecteerde stad]

44. Hoe wil je het liefste wonen?

- ☐ Bij mijn ouders
- ☐ Op kamers (met gedeeld gebruik van sanitair en / of keuken)
- ☐ Eénkamerwoning met uitsluitend eigen voorzieningen (sanitair en keuken)
- ☐ In een zelfstandige huurwoning eventueel met partner
- ☐ In een zelfstandige koopwoning eventueel met partner
- ☐ Anders, namelijk: _ _ _ _

[Naar vraag 53]

[Naar vraag 46]

45. Wil je een woonruimte huren die door de verhuurder is gemeubileerd? [Tonen als vraag 16=6]

- ☐ Ja
- ☐ Nee

46. Met hoeveel medebewoners (inclusief jezelf) wil je douche, toilet en keuken delen? Vul het gewenste aantal in. [Tonen als vraag 44=2|6]

- ☐ Douche met (aantal personen, incl. mezelf): _ _ _ _
- ☐ Toilet met (aantal personen, incl. mezelf): _ _ _ _
- ☐ Keuken met (aantal personen, incl. mezelf): _ _ _ _

47. Welke kamergrootte heeft jouw voorkeur? Exclusief keuken, douche en toilet. [Tonen als vraag 44=2|3|6]

- ☐ _ _ _ _ m²

48. Welk grootte van het woonoppervlak heeft jouw voorkeur? *[Tonen als vraag 44=4|5]*

- ____m²

49. Hoeveel wil je per maand betalen aan wonen?

- Exclusief: ZONDER kosten voor gas, water, elektriciteit, gemeentelijke heffingen, service en internet.
- Inclusief: MET kosten voor gas, water, elektriciteit, gemeentelijke heffingen, service en internet.

NB: Wat je eventueel terug denkt te krijgen aan huurtoeslag of hypotheekrenteaftrek NIET in mindering brengen

- Woonlasten exclusief
 - Weet ik niet
 - Bedrag per maand: ____
- Woonlasten inclusief
 - Weet ik niet
 - Bedrag per maand: ____

50. Ga je ervan uit dat je huurtoeslag of hypotheekrenteaftrek gaat krijgen?

- Nee
- Ja, maar ik weet niet hoeveel
- Ja, ik reken op (euro per maand): ____

51. Wat is de reden dat je op jezelf wilt gaan wonen? *[Tonen als vraag 26=1][Ga naar vraag 55]*

Open antwoord

52. Wat is de reden dat je ooit op jezelf bent gaan wonen? *[Tonen als vraag 26<>1][Ga naar vraag 55]*

Open antwoord

53. Wat is de reden dat je bij je ouders wilt gaan wonen? *[Tonen als vraag 26<>1]*

Open antwoord

54. Wat is de reden dat je bij je ouders wilt blijven wonen? *[Tonen als vraag 37=6]*

Open antwoord

Inkomen

55. Wat zijn je inkomensbronnen?

- Studiefinanciering
- Aanvullende lening
- Collegegeldkrediet
- Ouderlijke bijdrage
- Werk
- Toeslagen
- Overige inkomsten
- Ik heb geen inkomen

56. Hoeveel bedraagt je totale netto inkomen per maand? *(inclusief studiefinanciering, aanvullende lening, collegegeldkrediet, ouderlijke bijdrage, werk, toeslagen en overige inkomsten)*

- Inkomen: _ _ _ _ euro per maand
- Weet ik niet

[Naar vraag 59]

57. Heb je de ontvangen huurtoeslag of hypotheekrenteaftrek meegenomen in het inkomen? *[Tonen als vraag 34=2|3]*

- Ja
- Nee

58. Heb je indirect ontvangen ouderlijke bijdragen (bijvoorbeeld door ouders betaald collegegeld) meegenomen in het inkomen?

- Ja
- Nee
- Ik ontvang geen indirecte ouderlijke bijdrage

Afronding

Bedankt voor het invullen van deze enquête!

We verloten de nieuwste iPad Air en meerdere cadeaubonnen onder de respondenten! De winnaar wordt door Kences geïnformeerd wanneer de reactietermijn van de enquête is verstreken. Vul je e-mailadres in als je mee wilt doen aan de verloting. Het e-mailadres wordt uitsluitend gebruikt voor het verrichten van de loting en de communicatie met de winnaars. Het invullen van een emailadres is dus NIET verplicht!

59. Wil je kans maken op de nieuwste iPad Air of een cadeaubon?

- Nee, daar heb ik geen behoefte aan
- Ja, mijn emailadres is : _ _ _ _

[Naar vraag 61]

60. Wij willen je graag uitnodigen om mee te doen aan eventuele vervolgonderzoeken voor studenten en/of net-afgestudeerden. Wil je hieraan meewerken?

- Ja
- Nee

61. Einde

- Je hebt aangegeven niet te studeren of recent afgestudeerd te zijn. Je valt daarom niet in de doelgroep. Als je op 'opslaan' klikt verlaat je de vragenlijst. *[Tonen als vraag 1=6]*
- Hartelijk dank voor je deelname aan ons online onderzoek.
Als je op 'opslaan' klikt worden je antwoorden definitief en verlaat je de vragenlijst. *[Tonen als vraag 1=1|2|3|4|5]*